

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 17 - 23 Şubat 2009	Yayımlandığı Tarih 24 Şubat 2009	Sayı 400
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [5/2/2009 Tarih ve 5836 Sayılı Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun](#) (R.G. 17 Şubat 2009 – 27144)
- [Yargıtay 13. Hukuk Dairesinden Bir Adet Karar](#) (R.G. 20 Şubat 2009 – 27147)
- [Yüksek Seçim Kurulunun 183 Sayılı Kararı](#) (R.G. 17 Şubat 2009 – 27144)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Topkaya ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Sar ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Serdar Çakmak/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Atıcı/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Gülşen ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(İbrahim Güllü/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(İrfan Bayrak/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(İsmail Toprak ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Karaçay/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Koştı ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Krantı/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mehmet Ali Miçooğulları/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mentes/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Seçkin ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Nevruz Koç/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Öner Kaya/Türkiye Davası\)](#)
- [Adalet Bakanlığında Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ](#) (R.G. 20 Şubat 2009 – 27147)
- [Adalet Bakanlığında Adalet Bakanlığına Ait Depo ve Garajlarda Muhafaza Edilen Mahcuz Mallar İçin Alınacak Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ](#) (R.G. 20 Şubat 2009 – 27147)
- [Sağlık Bakanlığında 2009/1 Açıkta Atama Kurası İlan Metni](#) (R.G. 18 Şubat 2009 – 27145)
- [Adalet Bakanlığında İlân](#) (R.G. 18 Şubat 2009 – 27145)
- [Adalet Bakanlığında Münhal Noterlikler İlânı](#)

(R.G. 18 Şubat 2009 – 27145)

 [İçindekilere dön](#)

Kanun

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİNE YÖNELİK KYOTO PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN

Kanun No. 5836

Kabul Tarihi: 5/2/2009

MADDE 1 – (1) “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolü”ne katılmamız uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

16/2/2009

[R.G. 17 Şubat 2009 – 27144]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararı

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinden:

Esas No :2008/14000

Karar No :2008/14691

Mahkemesi : Sarioğlan Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 19/7/2007

Numarası : 2007/38-2007/81

Davacı : M. Ali Şahiner

Davalı : Mehmet Taştan

Taraflar arasındaki çek iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kabulüne yönelik olarak verilen hükmün kanun yararına temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünöldü.

KARAR

Davacı, Ziraat Bankasına ait 11/4/2007 ve 7/5/2007 keşide tarihli iki adet çeki mal karşılığı olarak düzenleyip davalıya verdiğini, ancak, mallar teslim edilmediği halde çeklerin ciro edildiğini ileri sürerek, çeklerin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Davalı, malları teslim edemediğini, çeklerin karşılıksız kaldığını belirterek davayı kabul etmiştir.

Mahkemece, dosya kapsamı ve davalının beyanı nazara alınarak davanın kabulü ile çeklerin iptaline karar verilmiş; hüküm, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyiz edilmiştir.

Yukarıda da kısaca özetlendiği gibi davacı, sipariş ettiği mal bedeli olarak çek keşide edip davalıya verdiğini, ancak malların teslim edilmediğini, bu arada çeklerin üçüncü kişiye ciro edildiğini ileri sürerek çeklerin iptalini istemiştir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 730/20 maddesi yollaması ile aynı yasanın 669 ve müteakip maddeleri uyarınca çekin iptalini isteme hakkı sadece hamile ait olup, keşideciye böyle bir hak tanınmamıştır. Böyle bir durumda keşideci, anılan yasanın 711. maddesi hükmü gereğince muhatabı ödemekten men edebilir veya elinden çıkan çek bedelinin istenilmesi halinde borçlu olmadığının tespitini isteyebilir. Kaldı ki dava, keşideci tarafından lehbara karşı açılmış menfi tespit davası olarak nitelendirilmesi halinde de, çeki ciro yoluyla elde etmiş iyi niyetli çek hamilini bağlayacak şekilde çekin iptaline karar verilemez. Ancak davacının lehbara olan davalıya borçlu olmadığının tespitine karar vermekle yetinilmelidir. Mahkemece bu nedenlerle davanın reddine, şayet dava, menfi tespit davası olarak nitelendirilirse, sadece davalı yönünden borçlu olmadığının tespitine karar verilmesi gerekirken, keşideci tarafından lehdar hasım gösterilmek suretiyle açılan çek iptaline ilişkin davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazların kabulü ile kazanılmış hakları etkilememek üzere hükmün HUMK.nun 427/6 maddesi gereğince kanun yararına BOZULMASINA, ilamın bir örneğinin yayınlanmak üzere Adalet Bakanlığına gönderilmesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde iadesine, 4/12/2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 20 Şubat 2009 – 27147]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yüksek Seçim Kurulu Kararı

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 183

- KARAR -

Bitlis İl ve Hizan İlçe Seçim Kurulu Başkanlıkları aracılığıyla Kurulumuz Başkanlığına Kolludere Belediye Başkanı Şerefettin İNAN tarafından gönderilen 14/02/2009 ve Adalet ve Kalkınma Partisi Kolludere Belde Başkan Adayı Murat GENCER tarafından verilen 16/02/2009 tarihli dilekçelerde; Yüksek Seçim Kurulunca verilen 12/02/2009 tarihli ve 153 sayılı karar ile, 5747 sayılı Kanunla Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasından dolayı, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerinde söz konusu beldenin köy statüsünde seçime katılacağına karar verildiği, oysa Kolludere Belediye Başkanı Şerefettin İNAN tarafından 04/02/2009 tarihinde Hizan Asliye Hukuk Mahkemesine verilmiş olan dilekçeyle Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesi nezdinde dava açıldığı, dava açıldığına dair Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmek üzere Hizan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı kanalı ile 05/02/2009 tarihli bilgilendirme dilekçesi ile gönderildiği belirtilerek, Yüksek Seçim Kurulunca verilen 153 sayılı kararın sadece Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Beldesi yönünden kaldırılması istenilmiş olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Yüksek Seçim Kurulunca verilen 12/02/2009 tarihli ve 153 sayılı karar ile; 5747 sayılı Kanunun eki (44) sayılı listede adları yazılı bulunan ve yasal sürede dava açmayan beldeler arasında; Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Beldesine de yer verilerek, söz konusu beldenin, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerine köy olarak katılacağına karar verilmiştir.

Bitlis İl Seçim Kurulu Başkanlığının 14/02/2009 tarihli, C.05.0.SKB.4.13.01/20 ve Hizan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığının, 13/02/2009 tarihli, 40, 16/02/2009 tarihli, 42 sayılı yazıları ve eki belgelerden; Kolludere Belediye Başkanı Şerefettin İNAN'ın, Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmek üzere 04/02/2009 tarih ve 2009/6 (Muhabere Evrakı) sayı ile Hizan Asliye Hukuk Mahkemesine dava açtığı ve buna ilişkin olarak sayman mutemedi alındısı belgesinin mevcut olduğu görülmüştür.

Bu nedenle, Kolludere Belediye Başkanı Şerefettin İNAN tarafından Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmek üzere 04/02/2009 tarih ve 2009/6 (Muhabere Evrakı) sayı ile Hizan Asliye Hukuk Mahkemesine açılan davanın, Danıştay 8. Dairesinin 19/12/2008 tarih, E: 2008/4826, K: 2008/8384 sayılı kararında öngörülen yasal süre içinde açıldığı anlaşıldığından, Kurulumuzun 12/02/2009 tarihli, 153 sayılı kararıyla 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerine belediye olarak katılabilecekleri belirlenen belediyeler arasına Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Belediyesi'nin de eklenmesine karar verilmesi gerekmiştir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle,

1 – 5747 sayılı Kanunun eki (44) sayılı listede adı yazılı bulunan Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Beldesi Belediye Başkanı Şerefettin İNAN tarafından Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmek üzere 04/02/2009 tarih ve 2009/6 (Muhabere Evrakı) sayı ile Hizan Asliye Hukuk Mahkemesine açılan davanın, Danıştay 8. Dairesinin 19/12/2008 tarih, E: 2008/4826, K: 2008/8384 sayılı kararında öngörülen yasal süre içinde açıldığı anlaşıldığından, Kurulumuzun 12/02/2009 tarihli, 153 sayılı kararıyla 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerine belediye olarak katılabilecekleri belirlenen belediyeler arasına Bitlis İli Hizan İlçesi Kolludere Belediyesi'nin de eklenmesine,

2 – Karar örneğinin Bitlis İl ve Hizan İlçe Seçim Kurulu Başkanlıkları ile Kolludere Belediye Başkanlığına gönderilmesine,

3 – Karar örneğinin Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

4 – Karar örneğinin;

a) İçişleri Bakanlığına,

b) Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına,

c) Siyasi partiler genel başkanlıklarına,
gönderilmesine,

5 – Karar özetinin Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu aracılığıyla duyuru olarak yayınlanmasına,

16/02/2009 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Muammer AYDIN

Başkanvekili
Ahmet BAŞPINAR

Üye
Hasan ERBİL

Üye
Necati SÖZ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Ali EM

Üye
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Sadri BOZKURT

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU

[R.G. 17 Şubat 2009 – 27144]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

TOPKAYA ve DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:72317/01, 72322/01, 72327/01, 72330/01, 72332/01, 72335/01, 72340/01, 72342/01, 72347/01, 72348/01, 72349/01, 72351/01, 72357/01, 72358/01, 72362/01, 72366/01 ve 72372/01

Strazburg

5 Aralık 2006

OLAYLAR

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (İdare) 1995 yılında meydana gelen Dinar depreminin ardından bölgenin yeniden yapılandırılması amacıyla başvuranlara ait taşınmazları istimlak etmiştir.

Başvuranlar İdare tarafından ödenen miktarın yetersiz olduğu gerekçesiyle ek bedel artırım talebiyle Dinar Asliye hukuk mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye hukuk mahkemesi 1997 yılında yasal faiz oranı ile birlikte başvuranlara ek kamulaştırma bedeli ödenmesini kararlaştırmıştır. Bu kararlar Yargıtay tarafından onanarak nihai hale gelmiştir.

Ayrıntılar tabloda yer almaktadır:

BAŞVURULAR VE BAŞVURANLARIN ADLARI	YARGI KARARININ TARİHİ	EK KAMULAŞTIRMA BEDELİ MİKTARLARI Türk Lirası (TRL) (Faizler ve avukatlık ücretleri dahil değildir)	YARGITAY KARARININ TARİHİ	ÖDEME TARİHLERİ	YASAL FAİZ ORANI İLE BİRLİKTE EK KAMULAŞTIRMA BEDELLERİ (TRL)
n° 72317/01, 5 Ocak 2000 Yusuf Topkaya tarafından	16.06.1997	403 200 000	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	403 200 000 ve <u>+ 422 352 000</u> 825 552 000 (toplam)
n° 72322/01, 5 Ocak 2000 Abdullah Yıldız tarafından	14.08.1997	4 832 000 000	22.10.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	4 832 000 000 ve <u>+ 4 159 546 667</u> 8 991 546 667 (toplam)
n° 72327/01, 5 Ocak 2000 Arif Tat tarafından	24.07.1997	357 447 226	27.10.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	357 447 226 ve <u>+ 376 808 951</u> 734 256 177 (toplam)

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

n° 723 30/01, 5 Ocak 2000 Zehra Veziroğlu tarafından	12.06.1997	393 000 000	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	393 000 000 ve <u>+ 393 982 500</u> 786 982 500 (toplam)
n° 72332/01 ¹ , 6 Ocak 2000 Himmet Tuncel tarafından	24.07.1997	225 262 500 (1 501 750 000 TL'nin 3/20'sine karşılık gelen)	27.10.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	225 262 500 ve <u>+ 168 383 718</u> 393 646 218 (toplam) (2 624 308 125 TL'nin 3/20'si)
n° 72335/01, 7 Ocak 2000 Osman Karagöz tarafından	28.04.1997	183 000 000	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	183 000 000 ve <u>+ 200 080 000</u> 383 080 000 (toplam)
n° 72340/01, 6 Ocak 2000 Hamza Fidanoğlu tarafından	12.06.1997	328 164 403	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	328 164 403 ve <u>+ 374 107 419</u> 702 271 822 (toplam)
n° 72342/01, 6 Ocak 2000 M. Ali Özata tarafından	23.06.1997	1 703 417 876	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	1 703 417 876 ve <u>+ 1 811 301 008</u> 3 514 718 884 (toplam)

¹1. Başvuran sözkonusu taşınmazın beş ortaklı hissedarlarından biridir ve Mahkeme tarafından öngörülen miktarın 3/20'sine sahiptir.

n° 72347/01, 6 Ocak 2000 Rasim Durak tarafından	28.04.1997	535 500 000	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	535 500 000 ve + 610 470 000 1 145 970 000 (toplam)
n° 72348/01, 6 Ocak 2000 Hafize Acar tarafından	28.04.1997	216 880 000	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	216 880 000 ve + 230 254 267 447 134 267 (toplam)
n° 72349/01, 6 Ocak 2000 Enver Kapukaya ve Hüseyin Kapukaya tarafından	28.04.1997	1 404 600 000	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	1 404 600 000 ve + 1 601 244 000 3 005 844 000 (toplam)
n° 72351/01, 7 Ocak 2000 Şeh Ali Acar tarafından	23.06.1997	6 133 500 000	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	6 133 500 000 ve + 6 624 180 000 12 757 680 000 (toplam)
n° 72357/01, 7 Ocak 2000 Tuncay Ongun tarafından	02.06.1997	387 345 000	08.07.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	387 345 000 ve + 411 231 275 798 576 275 (toplam)
n° 72358/01 ² , 7 Ocak 2000 İbrahim Elmas tarafından	23.06.1997	157 482 690 (1 259 861 524 TL'nin 3/24'üne karşılık gelen miktar)	15.09.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	157 482 690 ve + 171 787 368 329 270 058(toplam) (2 634 160 470 TL.'nin 3/24'üne karşılık gelen miktar)
n° 72362/01, 6 Ocak 2000 Mustafa Karaduman tarafından	05.05.1997	956 549 624	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	956 549 624 ve + 1 083 292 449 2 039 842 073 (toplam)
n° 72366/01, 6 Ocak 2000 Mesut Bal tarafından	05.05.1997	1 412 061 397	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	1 412 061 397 ve + 1 605 043 121 3 017 104 518 (toplam)
n° 72372/01, 6 Ocak 2000 Yaşar Özkurt tarafından	05.05.1997	1 065 245 145	23.06.1997	19.04.1999 ve 15.07.1999	1 085 245 145 ve + 1 204 614 718 2 289 859 863 (toplam)

HUKUK AÇISINDAN

AİHM, İçtüzüğü'nün 42 § 1. maddesi uyarınca başvuruların birleştirilmesini kararlaştırmıştır.

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

Başvuranlar İdare tarafından gecikmeli olarak ödenen ek kamulaştırma bedellerinin Türkiye'deki yüksek enflasyon karşısında yetersiz kaldığından değer kaybettiklerinden

²2. Başvuran sözkonusu taşınmazın dokuz ortaklı hissedarlarından biridir ve Mahkeme tarafından öngörülen miktarın 3/24'üne sahiptir.

şikayetçi olmakta, bu yönde AİHS'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet, başvuruların Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile tanınan başvuru yolunu kullanmadıklarından AİHS'nin 35. maddesinde öngörüldüğü gibi iç hukuk yollarını tüketmediklerini savunmaktadır.

Başvuranlar bu sava karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Aka* kararında buna benzer bir itirazın reddedildiğini hatırlatmakta (sözü edilen karar, s.2678-2679, §§ 34-37) bu sonucu farklı kılacak hiçbir gerekçenin yer almadığını ifade etmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki içtihadından doğan kıstasları (Bkz. özellikle *Akkuş-Türkiye* kararı,) ve sunulan delillerin bütünü ışığında başvurunun esaslanmaması gerektiği kanısındadır. Mahkeme hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi tespit etmemiştir.

II. ESAS HAKKINDA

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen *Akkuş* kararı, s. 1310, § 30-31 ve *Aka* kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandıracağına hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvuranlara verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvuruları, mülklerinin kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Bu gecikme, AİHM'yi, başvuruların toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Bu nedenle Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar her bir başvuru için 5.500 Euro maddi, manevi tazminat talep etmekte ve iç hukukta yapmış oldukları yargı giderlerinin karşılanmasını istemektedir. Başvuranlar ayrıca 2.500 Euro (5.000 YTL) avukatlık ücreti talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Aka* kararında benimsenen hesaplama yöntemi ve ilgili ekonomik veriler ışığında başvurulara ve/veya hak sahiplerine maddi ve manevi tazminat olarak takip eden miktarların ödenmesini kararlaştırmıştır:

- 960 Euro Yusuf Topkaya'ya (başvuru n° 72317/01) ;
- 5 500 Euro Abdullah Yıldız'a (başvuru n° 72322/01) ;
- 750 Euro Arif Tat (başvuru n° 72327/01) ;
- 920 Euro Zehra Veziroğlu'a (başvuru n° 72330/01) ;

- 690 Euro Himmet Tuncel'e (başvuru n° 72332/01) ;
- 730 Euro Osman Karagöz'e (başvuru n° 72335/01) ;
- 900 Euro Hamza Fidanoglu'na (başvuru n° 72340/01) ;
- 4 250 Euro Mehmet Ali Özata'ya (başvuru n° 72342/01) ;
- 2 290 Euro Rasim Durak'a (başvuru n° 72347/01) ;
- 840 Euro Hafize Acar'a (başvuru n° 72348/01) ;
- 5 500 Euro Enver ve Hüseyin Kapukaya'ya, birlikte (başvuru n° 72349/01) ;
- 5 500 Euro Şeh Ali Acar'a (başvuru n° 72351/01) ;
- 1 230 Euro Tuncay Ongun'a (başvuru n° 72357/01) ;
- 410 Euro İbrahim Elmas'a (başvuru n° 72358/01) ;
- 4 110 Euro Mustafa Karaduman'a (başvuru n° 72362/01) ;
- 5 500 Euro Mesut Bal'a (başvuru n° 72366/01) ; ve
- 4 520 Euro Yaşar Özkurt'a (başvuru n° 72372/01).

Manevi tazminata gelince, AİHM olayların mevcut koşullarında ihlal kararının tespitinin manevi tazmin bakımından yeterli olacağına itibar etmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Sunulan deliller ve mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadı doğrultusunda AİHM, yargı giderleri için başvuranlara birlikte 1.000 Euro ödenmesini uygun görmektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Başvuruların *kabuledilmesine*;
3. AİHS'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin ihlal edildiğine;
4. Başvuranların uğradıkları manevi zarara ilişkin mevcut kararın adil bir tazmini *oluşturduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin başvuranlara ve/veya hak sahiplerine;
 - i. maddi zarar için
 - Yusuf Topkaya'ya 960 (dokuz yüz altmış) Euro (başvuru n° 72317/01) ;
 - Abdullah Yıldız'a 5 500 (beş bin beş yüz) Euro (başvuru n° 72322/01) ;
 - Arif Tat'a 750 (yedi yüz elli) Euro (başvuru n° 72327/01) ;
 - Zehra Veziroğlu'na 920 (dokuz yüz yirmi) Euro (başvuru n° 72330/01) ;
 - Himmet Tuncel'e 690 (altı yüz doksan) Euro (başvuru n° 72332/01) ;

- Osman Karagöz'e 730 (yedi yüz otuz) Euro (başvuru n° 72335/01) ;
- Hamza Fidanoğlu'na 900 (dokuz yüz) Euro (başvuru n° 72340/01) ;
- Mehmet Ali Özata'ya 4 250 (dört bin iki yüz elli) Euro (başvuru n° 72342/01) ;
- Rasim Durak'a 2 290 (iki bin iki yüz doksan) Euro (başvuru n° 72347/01) ;
- Hafize Acar'a 840 (sekiz yüz kırk) Euro (başvuru n° 72348/01) ;
- Enver ve Hüseyin Kapukaya'ya birlikte 5 500 (beş bin beş yüz) Euro (başvuru n° 72349/01) ;
- Şeh Ali Acar'a 5 500 (beş bin beş yüz) Euro (başvuru n° 72351/01) ;
- Tuncay Ongun'a 1 230 EUR (bin iki yüz otuz) Euro (başvuru n° 72357/01) ;
- İbrahim Elmas'a 410 EUR (dört yüz on) Euro (başvuru n° 72358/01) ;
- Mustafa Karaduman'a 4 110 (dört bin yüz on) Euro (başvuru n°72362/01) ;
- Mesut Bal'a 5 500 EUR (beş bin beş yüz) Euro (başvuru n° 72366/01) ; ve
- Yaşar Özkurt'a 4 520 (dört bin beş yüz yirmi) Euro (başvuru n° 72372/01) ödenmesine;

ii. başvuranlara yargı giderleri için birlikte 1 000 (bin) Euro ödenmesine;
iii.yukarıda belirtilen miktarların yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutulmasına ;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;

6.Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

EK

Başvuranların adları

1. Başvuru n° 72317/01 : Yusuf Topkaya
2. Başvuru n° 72322/01 : Abdullah Yıldız
3. Başvuru n° 72327/01 : Arif Tat
4. Başvuru n° 72330/01 : Zehra Veziroğlu
5. Başvuru n° 72332/01 : Himmet Tuncel
6. Başvuru n° 72335/01 : Osman Karagöz
7. Başvuru n° 72340/01 : Hamza Fidanoğlu
8. Başvuru n° 72342/01 : Mehmet Ali Özata
9. Başvuru n° 72347/01 : Rasim Durak
10. Başvuru n° 72348/01 : Hafize Acar
11. Başvuru n° 72349/01 : Enver Kapukaya ve Hüseyin Kapukaya
12. Başvuru n° 72351/01 : Şeh Ali Acar
13. Başvuru n° 72357/01 : Tuncay Ongun
14. Başvuru n° 72358/01 : İbrahim Elmas
15. Başvuru n° 72362/01 : Mustafa Karaduman
16. Başvuru n° 72366/01 : Mesut Bal

 [İçindekilere dön](#)

SAR VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 74347/01
Strazburg
5 Aralık 2006

OLAYLAR

Başvuranlar, Hayrettin Sar (1977), Feyzullah Sar (1963) ve Mahmut Öztekin Diyarbakır'da ikamet etmektedirler.

PKK (Kürdistan İşçi Partisi)'ya karşı yürütülen bir operasyon çerçevesinde başvuranlar Feyzullah Sar ve Hayrettin Sar 10 Mayıs 2001 tarihi sabah 4:45-5:15 itibariyle polis tarafından evlerinde yakalanarak Batman Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltına alınmışlardır.

11 Mayıs 2001 tarihinde Emniyet Müdürlüğü'nün talebi üzerine, Batman Savcılığı dosya tetkikini müteakip Feyzullah Sar'ın gözaltı süresini dört gün uzatmıştır.

12 Mayıs 2001 tarihinde saat 17 itibariyle Mahmut Öztekin yakalanarak Batman Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltına alınmıştır. İlgilinin gözaltı süresi 16 Mayıs saat 08:30 itibariyle sona ermiştir.

13 Mayıs 2001 tarihinde, Savcılığın talebi ve Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 128 § 2 maddesi uyarınca Batman Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Feyzullah Sar'ın gözaltı süresini üç gün uzatmıştır.

Savcılık, 14 Mayıs 2001 tarihinde, Emniyet Müdürlüğü'nün talebi üzerine Mahmut Öztekin'in gözaltı süresini dört gün uzatmıştır.

Başvuranlar, gözaltında oldukları süre boyunca bir avukat yardımı almamışlardır.

16 Mayıs 2001 tarihinde Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi üç başvuruları dinleyerek tutuklu yargılanmalarına hükmetmiştir.

31 Mayıs 2001 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tutuklu yargılama kararı aleyhinde yapılan itiraz başvurusunu geri çevirmiştir.

11 Haziran 2001 tarihli iddianamesinde Diyarbakır Savcılığı Hayrettin Sar hakkında PKK'ya yardım ve yataklık etmek suçlamasıyla ceza davası açmıştır. Savcılık 29 Haziran 2001 tarihli bir iddianameyle Mahmut Öztekin ve Feyzullah Sar hakkında bir ceza davası açmıştır.

DGM, 27 Ağustos 2001 tarihinde Feyzullah Sar ve Mahmut Öztekin hakkında beraat kararı vermiştir.

DGM, 5 Kasım 2002 tarihli kararıyla Hayrattin Sar'ı PKK'ya yardım ve yataklık etmek suçundan üç yıl dokuz ay hapse mahkum etmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Kabul edilebilirliğe dair

Hükümet, başvuruların 466 sayılı kanun temelinde bir tazminat başvurusunda bulunabilme imkanına sahip olduklarını savunmaktadır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, başvuruların gözaltı süresinin uzunluğundan yakındıklarını tespit etmektedir.

466 sayılı kanun temelinde yapılan tazminat talebine ilişkin olarak AİHM başvuruların AİHS'nin 5 § 3. maddesi yönünden yaptıkları şikayetin, tazminat elde etmelerine imkan verecek nitelikte bir başvuru imkanına sahip olmadıklarını ifade etmekten ibaret olmadığını derhal tespit etmektedir. Başvuranlar, 5 § 3. maddenin gerekli kıldığı özel nitelikte bir yargısal denetim uygulanmasına imkan verecek bir yargılama yapılmadığını iddia etmekteydiler. Bu nedenle, AİHM, hızlı ve otomatik bir hukuki denetim olmaksızın gözaltına alınmış başvuruların, tazminat başvurusunda bulunmalarını istemenin, AİHS'nin 5 § 5. maddesine öngörülmuş güvencenin niteliğinden kesin biçimde ayrılmış olan 5 §§ 3 ve 4. maddeleriyle sunulan güvencenin niteliğini değiştireceğini derhal tespit etmektedir (bkz. *mutatis mutandis, Yağcı ve Sargın – Türkiye* 8 Haziran 1995 tarihli karar, § 44)

AİHM, Hükümet tarafından dile getirilen 466 sayılı kanunla düzenlenmiş başvuru imkanının, ancak anayasa ya da yasalara aykırı bir özgürlük kısıtlaması sözkonusu olduğunda bir tazminat ödenmesini öngördüğünü tespit etmektedir. Oysa mevcut davada durum böyle değildi. Zira tartışmalı gözaltı süreleri o dönemde yürürlükte olan yasalara uygundu.

Bu nedenle, Hükümet'in itirazı kabul edilemeyecektir.

AİHM, başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesi temelinde açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğini tespit etmektedir. Ayrıca başvuru hiçbir kabuledilemezlik gerekçesiyle karşılaşmamaktadır. Bu nedenle başvurunun geriye kalan kısmı kabuledilebilirdir.

B. Esasa dair

Başvuranlar, gözaltı sürelerinin uzunluğundan yakınmaktadırlar.

Hükümet, başvuruların gözaltı sürelerinin, olayların gerçekleştiği dönemde yürürlükte olan yasalara uygun olduğunu açıklamaktadır.

AİHM, mevcut davada Hayrettin Sar ve Feyzullah Sar'ın gözaltı süresinin, yakalandıkları tarih olan 10 Mayıs 2001'de başlayıp 16 Mayıs 2001 tarihinde tutuklu yargılanmalarına karar verilmesiyle sona erdiğini tespit etmektedir. Böylelikle, başvurular bir hakim karşısına çıkarılmadan önce altı gün boyunca gözaltında kalmışlardır.

Mahmut Öztekin'in gözaltı süresi ise, 12 Mayıs 2001 günü saat 17'de başlamış ve 16 Mayıs 2001 günü saat 8:30'da tutuklu yargılanmasına hükmedilmesiyle son bulmuştur. Adıgeçen, bir yargıç karşısına çıkarılmadan önce seksen yedi saat otuz yedi dakika süresince gözaltında kalmıştır.

AİHM, Mahmut Öztekin'in gözaltında kaldığı sürenin AİHS'nin 5 § 3. maddesine ve çabukluk gereğine uygun olarak *Brogan ve diğerleri – Birleşik Krallık* (29 Kasım 1988 tarihli karar, § 62) davasında konu olan gözaltı süresinin altında olduğunu tespit etmektedir (bkz. *Çelik ve İmret – Türkiye*, no: 44093/98, 26 Eylül 2000).

Bu nedenlerle Mahmut Öztekin'e ilişkin olarak AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmemiştir.

Hayrettin Sar ve Feyzullah Sar'a ilişkin olarak ise AİHM, adıgeçen *Brogan ve diğerleri* davasında, hukuki denetimden yoksun dört gün altı saatlik gözaltı süresinin toplumu terörizme karşı koruma amacına matuf olsa bile 5 § 3. maddeyle belirlenmiş zaman sınırının aşıldığı hükmüne vardığını hatırlatmaktadır (bkz. *Maçın – Türkiye*, no: 52083/99, § 25, 4 Mayıs 2006).

Bu nedenle AİHM, Hayrattin Sar ve Feyzullah Sar'ı «bir hakim karşısına çıkarılmadan önce» altı gün boyunca gözaltında tutmanın bir zorunluluk arzemediği kanısındadır.

Bu nedenle, bu iki başvurulara ilişkin olarak AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

AIHS'NİN 41. MADDESİNİN İHLALİ İDDİASI HAKKINDA

A. Tazminat

Feyzullah Sar ve Mahmut Öztekin maddi tazminat olarak 7.500 Euro, Hayrettin Sar ise 10 000 Euro talep etmektedir. İlk iki başvuran manevi tazminat olarak 10 000 Euro, Hayrettin Sar ise 15 000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu meblağlara itiraz etmektedir.

AIHM, maddi zararın mevcudiyetine ilişkin bir bulgunun dava dosyasında tespit edilememesine istinaden, maddi tazminata hükmetmeye yer olmadığı kanaatindedir.

Manevi tazminata gelince AIHM 5 § 3. maddenin ihlal edilmediği tespitini gözönünde bulundurarak Mahmut Öztekin'in bu yöndeki talebini geri çevirmektedir. Mahkeme, Hayrettin Sar ve Feyzullah Sar'a hakkaniyete uygun olarak 1 500'er Euro ödenmesinin makul olacağını takdir etmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, AIHM önünde yaptıkları masraf ve harcamalar için 16.182 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu iddiaları desteklemek için hiçbir belge sunulmadığı gerekçesiyle sözkonusu taleplere itiraz etmektedir.

AIHM'nin yerleşik içtihadına göre, bir başvuran yaptığı masraf ve harcamaların iadesini ancak sözkonusu masraf ve harcamaların gerçekliğini, zorunluluğunu ve makul oranda olduğunu ispatladığı sürece elde edebilir. Mevcut davada elindeki unsurları dikkate alan AIHM, yukarıda belirtilen kriterlerin ışığında, tüm masrafları için başvuranlar Hayrettin Sar ve Feyzullah Sar'a topluca 1.500 Euro ödenmesinin makul olduğunu takdir etmektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AIHM, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun geriye kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Mahmut Öztekin'e ilişkin olarak AIHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edilmediğine*;
3. Feyzullah Sar ve Hayrettin Sar'a ilişkin olarak AIHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. a) AIHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Hükümet tarafından:
 - i. manevi tazminat için başvuranlar Feyzullah Sar ve Hayrettin Sar'ın herbirine 1 500 Euro (bin beş yüz) *ödenmesine*;
 - ii. masraf ve harcamaları için Feyzullah Sar ve Hayrettin Sar'a topluca 1 500 Euro (bin beş yüz) *ödenmesine*;
 - iii. bu miktarın yansıtılabilecek her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

SERDAR ÇAKMAK/Türkiye*

Başvuru No. 29600/02
Strazburg
12 Nisan 2007

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Serdar akmak (“başvuran”) adlı Türk vatandaşı tarafından, 4 Haziran 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 29600/02) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuran 1955 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır. Olayların meydana geldiği zaman İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde (bundan böyle “Üniversite” olarak anılacaktır) araştırma görevlisi olarak görev yapmaktaydı.

30 Haziran 1996 tarihinde Üniversite, başvuranın araştırma görevlisi olarak sözleşmesini yenilememe kararı almıştır. Karar başvurana 17 Temmuz 1996 tarihinde tebliğ edilmiştir.

30 Temmuz 1996 tarihinde başvuran İstanbul İdare Mahkemesi'nde bir dava açmış, Üniversite'nin yukarıda belirtilen kararının iptali ve yürütmenin durdurulmasını talep etmiştir.

Birinci derece mahkemesi, başvuranın yürütmenin durdurulması talebini 24 Ocak 1997 tarihinde reddetmiştir. Başvuranın davası 31 Ekim 1997 tarihinde reddedilmiş, başvuran karara 20 Ocak 1998 tarihinde itiraz etmiştir.

1 Haziran 2000 tarihinde Danıştay, kararı onamış, 12 Eylül 2000 tarihinde başvuran yüksek mahkemeden kararın düzeltilmesini talep etmiştir. Danıştay, talebi 6 Aralık 2001 tarihinde reddetmiş, karar başvurana 16 Ocak 2002 tarihinde tebliğ edilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda verilen 6 § 1. maddesine uygun olmamasından şikâyetçi olmuştur:

“Herkes ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir”

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

A. Kabul edilebilirlik

Mahkeme, şikâyetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirtir. Şikâyet, başka gerekçelerle de kabul edilmez değildir; bu yüzden kabul edilebilir olarak ilan edilmelidir.

B. Esaslar

Mahkeme, yargılamanın 6 § 1. maddede belirtilen “makul süre” şartını yerine getirip getirmediğini belirlemek için dikkate alınması gereken sürenin başvuranın Üniversite'nin sözleşmesini yenilememe kararına karşı iptal davası açtığı 30 Temmuz 1996 tarihinde başlayıp Danıştay'ın kararın düzeltilmesi talebini reddettiği 6 Aralık 2001 tarihinde sona erdiği kanaatindedir. Buna göre yargılama, İstanbul İdare Mahkemesi ve davayı iki kez inceleyen Danıştay önünde beş yıl sürmüştür.

Hükümet, somut dava koşullarında yargılamanın gerekmediği şekilde uzun olmadığını savunmuştur.

Başvuran iddialarını sürdürmüştür.

Mahkeme yargılama süresinin uygunluğunun davanın şartları ışığında ve şu kriterler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır. Bunlar davanın karmaşıklığı, başvuran ve ilgili mercilerin tutumu ve ihtilafta yer alan başvuran için neyin tehlikede olduğudur (bkz. diğer birçokları yanında *Frydlender – Fransa* [BD], 30979/96).

Mahkeme, yargılamanın açık bir iş ihtilafıyla ilgili olması nedeniyle davanın özel bir karmaşıklığı bulunmadığını gözlemler.

Başvuranın tutumu ile ilgili olarak ise Mahkeme yargılamanın uzamasına bunun katkısı olmadığını kaydeder. Hükümet de aksini iddia etmemiştir.

Yetkili mercilerin tutumuyla ilgili olarak Mahkeme, İstanbul İdare Mahkemesi'nin başvuranın davasını reddederken haddinden fazla gecikme olduğunu tespit etmemiştir. Ancak Mahkeme, Danıştay'ın başvuranın itirazı hakkında bir karar vermesinin iki yıl yedi ay, kararın düzeltilmesi talebi hakkında karar vermesinin ise bir yıl üç ay sürmüş olduğunu göz ardı edemez. Hükümet bununla ilgili bir açıklama yapmamıştır. Böyle bir açıklamanın olmadığı veya bundan başvuranın sorumlu olduğuna dair bir belirti olmadığı durumda gecikmenin ulusal mahkemenin temyiz yargılamasına atfedilmesi gerektiği kanaatindedir (bkz. üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra *Nuri Özkan – Türkiye*, no. 50733/99).

Mahkeme, iş davalarının doğası itibariyle ivedi karar gerektirdiği, çünkü tehlikede olan şahsın işten çıkarmayla birlikte geçim kaynağını kaybetmesinin sözkonusu olduğunu hatırlatır (bkz. *Frydlender*, yukarıda anılan).

Konuyla ilgili içtihadını dikkate alan Mahkeme, somut davada yargılama süresinin haddinden fazla olduğu ve “makul süre” şartını yerine getirmediği kanaatindedir.

Buna göre 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran maddi ve manevi tazminat olarak toplamda 100,000 Euro talep etmiştir. Hükümet miktarlara itiraz etmiştir.

Başvuranca talep edilen maddi tazminata ilişkin olarak Mahkeme, bazı iddialarının tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında nedensellik bağı kurmadığını dikkate alır. Ayrıca başvuran kalan taleplerini destekler nitelikte makbuz veya ilgili başka belge sunamamıştır. Bu nedenle Mahkeme talepleri reddeder.

Öte yandan Mahkeme, başvuranın yargılama süresinden kaynaklanan sıkıntı ve engellenme gibi, sadece ihlalin tespitiyle tam olarak tazmin edilemeyecek manevi zarara uğramış olduğunu değerlendirmektedir. Dava koşullarını ve içtihadını dikkate alarak Mahkeme, başvurana 3,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran AIHM nezdinde yaptığı harcamaların tazminini talep etmiş ancak taleplerine açıklık getirmemiştir.

Hükümet bu başlık altında tazminata hükmedilmemesini Mahkemeden talep etmiştir.

AIHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AIHM, başvurana 500 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

C. Gecikme faizi

AIHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AIHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna;
2. AIHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AIHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek:
 - (i) 3,000 Euro (üç bin Euro) manevi tazminat,
 - (ii) mahkeme masrafları için 500 Euro (beş yüz Euro);
 - (iii) bu miktarlar üzerine uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;(b) Yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 12 Nisan 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Santiago QUESADA
Zabıt Kâtibi

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ATICI/Türkiye*

Başvuru No. 19735/02
Strazburg
10 Mayıs 2007

USUL

Davanın nedeni, Hüseyin Atıcı adlı Türk vatandaşının (“başvuran”), İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (“AİHS”) 34. Maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (“AİHM”) 17.05.2002 tarihinde yapmış olduğu 19735/02 no'lu başvurudur.

Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı avukat G. Tuncer tarafından temsil edilmektedir.

AİHM, 20.06.2005 tarihinde başvuruyu Hükümet'e bildirmeye ve AİHS'nin 29 § 3. Maddesi'ni uygulayarak, başvurunun kabuledilebilirliğiyle esaslarını beraber incelemeye karar vermiştir.

OLAYLAR

DAVANIN AYRINTILARI

1970 doğumlu başvuran İstanbul'da ikamet etmektedir.

1. Tutuklu yargılanma süresi

Başvuran, 16.10.1992 tarihinde, yasadışı Dev-Sol (Devrimci Sol) örgütüne üye olduğu şüphesiyle polis memurlarınca yakalanıp, gözaltına alınmıştır.

Tetkik hakimi, 26.10.1992 tarihinde, gözaltında bulunan başvuranın tutuklanıp, Gebze Cezaevi'ne gönderilmesini emretmiştir.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, 08.01.1993 tarihinde, başvuran ve diğer 16 sanık hakkında bir iddianame hazırlamış, bu kişileri yasadışı, silahlı örgüt üyesi olmakla ve devletin anayasal düzenini yıkıcı eylemlere katılmakla suçlamıştır. Cumhuriyet Savcısı Türk Ceza Kanunu'nun 146 § 1. Maddesi uyarınca başvuranın idam cezasıyla cezalandırılmasını istemiştir.

Başvuran 11.12.2002 tarihinde tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

2004 yılında yapılan anayasal düzenlemenin ardından, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmış, başvuranın davası İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne nakledilmiştir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 02.05.2005 tarihinde başvurunu suçlu bulmuş, ömür boyu hapis cezasına çarptırmıştır. Yargıtay bu kararı bozmuştur. Dava İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne havale edilmiştir ve burada askıda bulunmaktadır.

2. Başvuranın üstünün arandığı ve hücre hapsi verildiği iddiaları

Başvuran Gebze Cezaevi'nde tutulmuştur. Bazı sağlık sorunları olmuş, ameliyatlar geçirmiştir. Bu yönde tıbbi raporlar sunmuştur.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran 27.07.2001 tarihinde Kandıra/Kocaeli F Tipi Cezaevi'ne nakledilmiştir. Cezaevine geldiğinde, güvenlik güçleri ve gardiyanların, başvuranı, tüm giysileri çıkartılarak anal yoklamayla da dahil olmak üzere aradıkları iddia edilmiştir. Başvuran durumu Kandıra Cumhuriyet Savcısı'na şikayet etmiştir.

02.08.2001 tarihinde rutin tıbbi kontrolden geçmek üzere hastaneye götürülecekken, başvuranın, zorla, yine, anal ve oral yoklamadan geçtiği iddia edilmiştir. Başvuran, onur kırıcı olduğunu düşündüğü için aramaya direnmiştir. Bunun ardından güvenlik güçleri başvuranın aranmaya itiraz ettiğini, bu nedenle hastaneye götürülmediğini belirten bir zabıt düzenlemişlerdir. Başvuran bu muameleyle ilgili olarak Kandıra Cumhuriyet Savcısı'na şikayette bulunmuştur.

Başvuranın avukatı, 16.08.2001 tarihinde, 02.08.2001 tarihli olaya ilişkin olarak Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'ne şikayette bulunmuştur. Avukat müvekkilinin onur kırıcı bir aramaya maruz tutulduğunu, tıbbi muayene için hastaneye götürülmediğini belirtmiştir. Gördüğü muameleden ve nakil ve aramayla ilgili sorunlardan uzaklaşmak için, başvuranın İstanbul Bayrampaşa Cezaevi'ne nakledilmesini talep etmiştir.

Genel Müdürlük, 04.10.2001 tarihli yazısında, bu şikayetin içeriğine itiraz etmiştir. Başvuranın hem Kandıra/Kocaeli F Tipi Cezaevi'nin revirinde tıbbi muayeneden geçtiğini hem de 06.08.2001 tarihinde Kocaeli Devlet Hastanesi'ne götürüldüğünü belirtmiştir. Cezaevi yetkililerinin başvuranın bir sonraki tıbbi muayenesini ayarlamak için bir hastaneye yazışmalar yaptığını eklemiştir. Son olarak, başvuranın gerekli olduğu takdirde İstanbul'daki hastaneye getirilip götürülebileceği için cezaevi değişikliğinin gereksiz olduğunu öne sürmüştür.

Başvuranın avukatı 13.02.2002 tarihinde, Kocaeli Ceza Mahkemesi'ne bir şikayet dilekçesi sunmuştur. Müvekkilinin 07.02.2002 tarihinde yapılan arama sırasında onur kırıcı muameleyle maruz kaldığını, buna direndiği için de hücre hapsinde tutulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca müvekkilinin, iki kişiyle paylaştığı odasına geri götürülmesini veya avluda diğerleriyle karışabileceği başka bir odaya nakledilmesini talep etmiştir.

Kocaeli Ceza Mahkemesi, 27.02.2002 tarihinde bu talebi reddetmiştir. Oda Seçici Kurulu'nun, başvuranı, cezaevi avlusunun bir kısmını iki kişiyle paylaşabileceği bir odaya yerleştirdiğine karar vermiştir. Cezaevi yetkililerinin yaptıkları muameleyle ilişkin şikayet Cumhuriyet Savcısı'nın değerlendirmesine bırakılmıştır.

Cumhuriyet Savcısı, 26.04.2002 tarihinde, 27.07.2001 tarihli olaylara ilişkin olarak, Kandıra/Kocaeli F Tipi Cezaevi'nin gardiyanları aleyhinde takibat açılmaması gerektiğine karar vermiştir. Takibat açılmaması kararında, Cumhuriyet Savcısı, Gebze Cezaevi'nden F Tipi Cezaevi'ne nakledilmeye direndikleri için, (başvuran da dahil) mahkumları zapt etmek amacıyla güvenlik güçlerinin zor kullanmaya mecbur kaldıklarını belirtmiştir. F Tipi Cezaevi'ne varduktan sonra, mahkumlar, doktor tarafından muayene edilmiş, doktor tıbbi rapor düzenlemiştir. Dolayısıyla Cumhuriyet Savcısı askerler ya da gardiyanlar hakkında takibat başlatılması için somut bir delil bulunmadığı kanısındadır.

Başvuranın avukatı 20.05.2002 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı'nın 26.04.2002 tarihli kararına Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesi'nde itiraz etmiştir. Cumhuriyet Savcısı'nın yeterli bir ön soruşturma yapmadan, takibat açmamaya karar verdiğini belirtmiştir. Ulusal hukuka göre, güvenlik güçlerinin ya da cezaevi görevlilerinin kötü muamele iddialarından sorumlu olabileceklerini gösteren yeterli delilin bulunduğu durumlarda, Cumhuriyet Savcılarının, cezai takibat başlatmalarının zorunlu olduğunu savunmuştur.

Başvuran, 04.12.2002 tarihinde, Gebze Özel Tip Cezaevi'ne nakledilmiştir. Bu cezaevinden 11.12.2002 tarihinde salıverilmiştir.

Kandıra/Kocaeli F Tipi Cezaevi Müdürü, 02.09.2005 tarihli yazıda, Kocaeli Cumhuriyet Savcısı'na, başvuranın 07.02.2002 ile 15.05.2002 tarihleri arasında tek odada tutulduğunu, ancak bunun disiplin cezası amaçlı olmadığını bildirmiştir. Başvuranın avluyu diğer tutuklularla paylaştığını belirtmiştir. Cezaevi müdürü, başvuranın örgütten arkadaşlarıyla ters düştüğü ve bu yüzden odayı paylaşacak kimse kalmadığı için başka bir cezaevine gönderilmesini tavsiye eden psiko-sosyal hizmet birimlerinin hazırladığı rapora dayanmıştır. Başvuran yazıda bahsi geçen "tek oda"nın, avluyu başkalarıyla paylaşmadığı bir hücre olduğunu öne sürmüştür.

HUKUKA İLİŞKİN

I. AİHS'NİN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin 3. Maddesi uyarınca, cezaevleri arasında ve cezaevinden hastaneye nakli sırasında, tüm giysileri çıkarttırılarak arandığından, anal yoldan yoklandığından ve bunun insanlık dışı ve onur kırıcı muameleye eşdeğer olduğundan şikayetçi olmuştur. Ayrıca bu tedbirleri reddettiği için hücre hapsiyle cezalandırıldığını ve bunun hem fiziksel hem de ruhsal durumunun bozulmasına yol açtığını iddia etmiştir. AİHS'nin 3. Maddesi aşağıdaki gibidir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

A. Kabuledilebilirliğine ilişkin

Hükümet, başvuranın, AİHS'nin 35 § 1. Maddesi'nin gerektirdiği gibi iç hukuk yollarını tüketmediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, başvuranın şikayette bulunabileceği, cezaevi müdürü, cezaevi cumhuriyet savcısı, ceza infaz hakimi, bağımsız izleme kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İzleme Komisyonu ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü gibi pek çok yetkili makam bulunduğunu ifade etmiştir. Ancak başvuran bu yola başvurmamıştır.

Başvuran, kendisine kötü muamelede bulunulduğunu ulusal makamlara defalarca şikayet ettiğini iddia etmiştir. Ancak bu makamlar kendisine etkili bir çözüm sağlamamışlardır.

Hükümet, başvuranın şikayetinin, altı aylık süre aşımı kuralıyla da örtüşmemesi nedeniyle reddedilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün 04.10.2001 tarihli yazısının, başvuranın kötü muamele iddiasına kesin bir yanıt olarak addedilmesi gerektiğini, altı aylık süre aşımının da bu tarihten itibaren hesaplanması gerektiğini savunmuştur.

Başvuran, Genel Müdürlüğe yazdığı mektupta, esas olarak, başka bir cezaevine nakledilmek istediğini, böylece daha uygun bir tıbbi muayeneden geçebileceğini belirtmiştir. Ayrıca Genel Müdürlüğün hukuki bir merci olarak addedilemeyeceğini öne sürmüştür. Bu bağlamda, Kocaeli Cumhuriyet Savcısı'na 17.08.2001 tarihinde yapmış olduğu, kötü muameleden bahsettiği ve sorumluların cezalandırılmasını talep ettiği şikayete göndermede bulunmuştur. Bu şikayetine hiçbir yanıt alamadığını iddia etmiştir. Kötü muameleye ilişkin ikinci şikayeti 13.02.2002 tarihinde Kocaeli Ceza Mahkemesi'ne yapmış, şikayetin içindeki talepler bu mahkeme tarafından 27.02.2002 tarihli kararla reddedilmiştir.

AİHM, başvuranın, aslında, hukuki mercilere, maruz kaldığını iddia ettiği aramaları şikayet ettiğini kaydeder. Ancak bu merciler bu şikayetlerin bazılarına yanıt vermemiş, yanıt verdikleri şikayetlerin de soruşturmalarını tamamlamamışlardır. Ayrıca başvuranın, sorumluların cezalandırılması ve koşullarının iyileştirilmesi talebi, yerel makamların kararlarıyla reddedilmiş, son ret kararı Kocaeli Ceza Mahkemesi tarafından 27.02.2002

tarahinde verilmiştir. Başvuran AİHM'ye başvurusunu 17.05.2002 tarihinde, başka bir deyişle ulusal mahkemenin nihai kararının ardından altı ay içinde yapmıştır.

Bu koşullarda, AİHM, Hükümet'in ön itirazlarını reddeder. AİHM ayrıca bu şikayetlerin AİHS'nin 35 § 3. Maddesi kapsamında dayanaktan yoksun olmadıklarını kaydeder. Ayrıca şikayetlerin başka bir gerekçe altında da kabuledilmez olarak değerlendirilemeyeceğine işaret eder. Bu nedenle kabuledilebilir olarak ilan edilmek durumundadır.

B. Esaslara ilişkin

1. Tarafların savları

Hükümet öncelikle şikayetlerin kabuledilebilirliği ile ilgili sundukları savlara başvurmuştur. Başvurana gerekli tıbbi muayenenin sağlandığını eklemiştir. Ayrıca, cezaevleri arasında ve cezaevinden hastaneye nakli sırasında kötü muameleye maruz kaldığı iddia edilen başvuranın, iddialarını destekleyici tıbbi raporlar sunması veya bir doktora durumu hakkında şikayette bulunması gerektiğini ileri sürmüştür. Ancak böyle bir delil ortaya konmamıştır.

Başvuran iddialarını sürdürmüştür.

2. AİHM'nin değerlendirmesi

a) Başvuranın üstünün arandığı ve hücre hapsi verildiği iddiaları

AİHM, kötü muamelenin AİHS'nin 3. Maddesi kapsamına girmesi için, asgari düzeyde şiddet içermesi gerektiğini yineler. Asgari düzeyde şiddet kavramının değerlendirilmesi görecelidir; muamelenin süresi, fiziksel ve zihinsel etkileri, bazı durumlarda ise mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi davanın tüm ayrıntılarına bağlı olarak değişir. AİHM, belirli bir muamelenin 3. Madde çerçevesinde "onur kırıcı" olup olmadığına karar verirken, amacın sözkonusu kişiyi aşağılamak ve küçük düşürmek mi olduğu ve yol açtığı sonuçlar ile ilgili olarak muamelenin başvuranın kişiliğini 3. Madde ile uyuşmayan, kötü bir biçimde etkileyip etkilemediğini göz önünde bulundurur. Öte yandan, böyle bir amacın bulunmamasının, ihlal tespitini kesin olarak ortadan kaldırmadığı da not edilmelidir (*Peers – Yunanistan*, 28524/95). Ayrıca, ıstırap ve aşağılanma, her durumda, bir kimseyi hürriyetinden yoksun bırakacak bir tedbir gibi belirli bir meşru muamele ya da cezanın kaçınılmaz olarak ötesine geçmek durumundadır (bkz. *Kudla – Polonya* [BD], 30210/96, *Valašinas – Litvanya*, 44558/98), *Jalloh – Almanya* [BD], 54810/00).

AİHM, başvuranın elbiselerinin çıkartılıp mahremiyeti aşan bir biçimde vücudunun yoklanarak aranması bağlamında bu ilkeleri uygulama olanağı bulmuştur. AİHM, elbiselerin çıkartılarak arama yapılmasının, cezaevi güvenliğini sağlama ve kargaşa ortamını ya da suçu önleme gibi durumlarda gerekli olsa da, uygun bir biçimde yerine getirilmesi gerektiği kanısındadır. Yalnız uygun bir biçimde insanlık onuruna gerekli saygı gösterilerek ve meşru bir amaçla yerine getirilen aramalar 3. Madde ile uyumlu olabilir (bkz. *Wainwright – İngiltere*, 12350/04).

Öte yandan, aramanın yapılış biçimi, böyle bir işlemin kaçınılmaz olarak yol açtığı küçültmeyi önemli ölçüde ağırlaştırıcı alçaltıcı unsurlar taşıyorsa, 3. Madde'nin korunması gündeme gelir: örneğin, mahkumla alay eden ve onu sözle taciz eden dört gardiyanın önünde arama gerçekleştirilmiştir (*Iwańczuk – Polonya*, 25196/94). Benzer biçimde, aramanın, cezaevi güvenliğinin korunması ve suç ve karmaşanın önlenmesiyle ilgili sağlam bir ilişkisi bulunmadığından, bu durum sorun teşkil edebilir (bkz. örneğin, *Iwańczuk* davasında, yeniden mahkemeye çıkmak üzere tutuklu bulunan örnek başvuran, oy kullanma hakkını kullanmak istediğinde aranmıştı; *Van der Ven – Hollanda* (50901/99) davasında elbiseleri çıkartılarak gerçekleştirilen arama, sistematik bir biçimde ve uzun vadede ikna edici güvenlik ihtiyacının

bulunmadığı durumlarda gerçekleştirilmişti). Son olarak, bir tutuklu için gelen ziyaretçilerin elbiselerinin çıkarılarak aranmalarının meşru bir amacı olduğu fakat bazı kuralları ihlal ettiği bir davada, AİHM, bu muamelenin, 3. Madde'nin men ettiği asgari düzeyde şiddete ulaşmadığı fakat AİHS'nin 8 § 2. Maddesi'nin koşullarını ihlal ettiği sonucuna varmıştır.

AİHM, yukarıda bahsedilen davalarda, başvuranların onur kırıcı aramalarla ilgili iddialarını incelerken, elinde, başvuran ya da her iki tarafın da sunduğu, arama sırasında yapılan kayıtlar ve görgü şahitlerinin tanık ifadeleri gibi olayların ispatını sağlayan deliller bulunduğunu kaydeder. Ancak bu davada bu amaca yönelik hiçbir bilgi ve belge sunulmamıştır.

Sonuç olarak, sunulan delil başvuranın kötü muameleye maruz kaldığını makul şüphelerden uzak bir biçimde saptamayı sağlamıyorsa, AİHM, bu nedenden ötürü, AİHS'nin 3. Maddesi'nin ihlalinin bulunduğu kanıtlandığı sonucuna varamaz.

Hücre hapsi cezasıyla ilgili şikayete geldiğimizde, AİHM, Kandıra/Kocaeli F Tipi Cezaevi yetkililerinin, başvuranın örgütünün üyeleriyle anlaşmazlık yaşadığı için bir süre tek odada yalnız tutulduğunu bildiren belgeler sunduklarını kaydeder. Sonunda, 2002 yılının Aralık ayında, başvuran Gebze Özel Tıp Cezaevi'ne nakledilmiştir. Ayrıca yetkililer başvuranın sözkonusu süre içerisinde diğer tutuklularla avluyu paylaşabildiğini de belirtmişlerdir.

Başvuranın bu unsurları kabul etmemesine rağmen, AİHM, yine de iddialarının yeterli belgelenmediği sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla AİHM bu davayla ilgili AİHS'nin 3. Maddesi'nin esastan ihlal edilmediği sonucuna varır.

b) Etkili soruşturma yapılmaması

Öte yandan AİHM, bir kimsenin Devlet tarafından 3. Madde'nin ihlal edildiği bir muameleye maruz kaldığı yönünde güvenilir bir iddiada bulunması halinde, bu hükmün, AİHS'nin 1. Maddesi uyarınca Devletin genel "... kendi yetki alanları içinde bulunan herkese bu Sözleşme'de ... açıklanan hak ve özgürlükleri tanıma" görevi ile bağlantılı olarak okunduğunda, ima yoluyla, etkili bir resmi soruşturma gerektirdiği kanısındadır.

Özellikle, AİHM yetkili makamların ilgili tarihte bu şikayetleri etkili bir biçimde yanıtlamamaları nedeniyle AİHS'nin 3. Maddesi tarafından men edilen bir muamelenin gerçekten gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda bir sonuca ulaşamıyorsa, 3. Madde'nin usulüne ilişkin sorular ortaya çıkmaktadır (bkz. *Khashiyev ve Akayeva – Rusya*, 57942/00 ve 57945/00).

AİHM, başvuranın Kandiran Cumhuriyet Savcısı'na 27.07.2001 ile 02.08.2001 tarihlerinde meydana gelen olaylar ile ilgili yaptığı başvuru ile 13.02.2002 tarihinde Kocaeli Ceza Mahkemesi'ne yaptığı şikayetin, beraber göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın 3. Madde'ye aykırı bir muameleye maruz kaldığı gibi makul bir şüpheye yol açtığını gözlemler (*Labita – İtalya* [BD], 26772/95, *Kazım Gündoğan – Türkiye*, 29/02).

AİHM, başvuranın aslında ulusal makamlara birçok kereler, elbiselerinin çıkartılarak, makat bölgesinin yoklanması da dahil onur kırıcı biçimde arandığı iddiasıyla ilgili şikayette bulunduğunu kaydeder. İlk başvuru, iki cezaevi arasında 27.07.2001 tarihinde nakledilmesi sırasında meydana gelen olayla ilgili Kandıra Cumhuriyet Savcısı'na yapılmıştır. Cumhuriyet Savcısı, 26.04.2002 tarihinde sözkonusu cezaevi görevlileri hakkında dava açılmamasına karar vermiştir. Başvuran Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesi'nde bu karara itiraz etmiştir. Dava dosyası bu itirazın sonucuna ilişkin hiçbir bilgi içermemektedir. Başvuran, 02.08.2001 tarihinde cezaevinden hastaneye nakli sırasında gerçekleştirilen aramaya ilişkin bir şikayette daha bulunmuştur. Dava dosyasında Kandıra Cumhuriyet Savcısı'nın bu şikayete ilişkin soruşturma başlattığını gösteren bir emare bulunmamaktadır. Başvuran ayrıca Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'ne 16.08.2001 tarihinde kötü muamele iddialarıyla ilgili bir şikayet

dilekçesi vermiştir. Buna ilişkin de bir şey yapılmadığı gözlemlenmektedir. Aynı konuyla ilgili son başvuru 13.02.2002 tarihinde Kocaeli Ceza Mahkemesi'ne yapılmıştır. Dava dosyası başvuranın iddialarına ilişkin herhangi bir soruşturma hakkında bilgi içermemektedir.

AİHM ayrıca, Hükümet'in, yetkili makamların başvuranın iddialarına ilişkin bir girişimde bulduklarını gösteren bir bilgi sağlamadığını kaydeder. AİHM, hukuki mercilerin, olayların herhangi birisiyle ilgili olarak, başvurandan kötü muamele iddialarına ilişkin ifade almamasının özellikle dikkat çekici olduğu sonucuna varmıştır. Hukuki merciler, başvuranın şikayetçi olduğu muameleye karışmakla suçladığı cezaevi görevlilerinin de ifadesini almamışlardır.

Bu koşullarda, AİHM, bu davada, yetkili makamların, 3. Madde'nin gerektirdiği üzere başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yapma yükümlülüklerini yerine getirmedikleri kanısındadır.

Buna göre, bu hüküm usul yönünden ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 5 § 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, tutuklu olarak yargılanma süresinin, AİHS'nin 5 § 3. Maddesinin gerektirdiği "makul süre"yi aştığından şikayetçi olmuştur. Bu Madde'nin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

"Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes ... kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir."

Hükümet bu argümana itiraz etmiştir.

A. Kabuledilebilirliğine ilişkin

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. Maddesi kapsamında dayanaktan yoksun olmadığını kaydeder. Ayrıca şikayetin başka bir gerekçe altında da kabuledilmez olarak değerlendirilemeyeceğine işaret eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir olarak ilan edilmek durumundadır.

B. Esaslara ilişkin

AİHM, bu davada göz önünde bulundurulacak sürenin 16.10.1992 tarihinde başlayıp, 11.12.2002 tarihinde sona erdiğini gözlemler. Dolayısıyla süreç on yıldan fazla bir süreyi kapsar.

AİHM, bu başvurudaki soruna benzer meseleleri konu alan davalarda sıklıkla AİHS'nin 5 § 3. Maddesi'nin ihlal edildiğine kara vermiştir (bkz. örneğin *Dereci – Türkiye*, 77845/01 ve *Tacıroğlu – Türkiye*, 25324/02).

AİHM, sunulan tüm bilgi ve belgeleri incelemiş, Hükümet'in bu davada farklı bir karar vermesini sağlayacak bir delil ya da argüman ileri sürmediği kanısına varmıştır. Konunun içtihadını göz önünde tutarak, AİHM, bu davada yargılanma öncesi tutukluluk süresinin haddinden fazla olduğu ve AİHS'nin 5 § 3. Maddesi'ne karşı gelindiği kararına varmıştır.

Dolayısıyla bu Madde ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 13. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, ayrıca AİHS'nin 13. Maddesi çerçevesinde mağduriyetiyle ilgili etkili başvuru yollarından yoksun bırakıldığını iddia etmiştir. Bu Madde'ye göre:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kişiler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

AİHM, bu şikayetin yukarıda incelenen hususlarla bağlantılı olduğunu, bu nedenle kabuledilebilir olarak ilan edilmesi gerektiğini kaydeder. Öte yandan AİHS’nin 3. ve 5 § 3. Maddeleri kapsamında tespit edilen ihlallerle ilgili olarak, AİHM, başvuranın bu başlık altındaki iddialarının ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır.

IV. AİHS’NİN 14. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Son olarak, başvuran, AİHS’nin 14. Maddesi uyarınca kötü muameleye maruz bırakıldığını ve siyasi görüşleri nedeniyle haddinden uzun tutuklu kaldığını ileri sürmüştür. AİHS’nin 14. Maddesi’ne göre:

“Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.”

Hükümet bu argümana itiraz etmiştir.

Öte yandan, AİHM’ye sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde, bu Madde’nin ihlal edildiğine ilişkin bir emare ortaya çıkmamaktadır. Dolayısıyla başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve AİHS’nin 35 §§ 3. ve 4. Maddesi’ne göre reddedilmelidir.

AİHS’NİN 41. MADDESİ’NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

AİHS’nin 41. Maddesi’ne göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, tutuklu yargılanma süresinin haddinden uzun olmasının sonucu olarak maddi zarar gördüğünü iddia etmiş, tazminatın miktarını AİHS’nin takdirine bırakmıştır. Ayrıca manevi tazminat olarak 25.000 Euro talep etmiştir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmiştir. Başvuranın meydana geldiği iddia edilen maddi zararı belgeleyemediğini, manevi tazminat talebinin de haddinden fazla ve kabul edilemez olduğunu belirtmiştir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi zarar arasında nedensellik ilişkisi görmemekte, dolayısıyla bu başlık altındaki talebi reddetmektedir. Ancak, meseleyi tarafsızlık esasıyla değerlendirdiğinde, başvurana 10.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran ayrıca, AİHM önünde meydana gelen mahkeme masrafları için 6.500 Yeni Türk Lirası (4.060 Euro karşılığı) talep etmiştir. Bu meblağın hem avukat ücreti, hem de çeviri, kırtasiye ve posta masraflarını içerdiğini belirtmiştir.

Hükümet, başvuranın bu harcamayı kanıtlayamadığını savunarak, bu talebe itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, yargılama giderleri, ancak gerçekliği ve gerekliliği kanıtlandığı ve makul bir meblağ olduğu takdirde başvurana geri ödenir. Bu davada, AİHM, sahip olduğu bilgiler ve yukarıda belirtilen ölçütler ışığında, AİHM'de açılan takibatlar için 1.500 Euro tazminat ödenmesinin makul olduğu sonucuna varmıştır.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 3., 5 § 3. ve 13. Maddeleri uyarınca yapılan şikayetlerin kabuledilebilir, başvurunun geri kalanının kabuledilmez olduğuna;
2. Arama iddiaları ve tutukluluk koşullarıyla ilgili olarak AİHS'nin 3. Maddesi'nin esastan ihlal edilmediğine;
3. Yetkili makamların, başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin olarak etkili bir soruşturma yapmaması nedeniyle AİHS'nin 3. Maddesi'nin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 13. Maddesi'yle ilgili şikayetleri ayrı olarak incelemenin gerekli olmadığına;
5. (a) Sorumlu Devlet'in, aşağıdaki meblağları, AİHS'nin 44 § 2. Maddesi'ne göre nihai kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevirerek, başvurana ödemesine:
 - (i) 10.000 Euro (on bin Euro) manevi tazminat;
 - (ii) mahkeme masrafları için 1.500 Euro (bin beş yüz Euro);
 - (iii) yukarıdaki meblağlara uygulanabilecek tüm vergiler;(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden, ödeme gününe kadar geçen süre için, yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına *karar vermiştir*.
6. Başvuranın adil tazmin taleplerinin geri kalanını *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 10.05 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Zabıt Katibi

A.B. BAKA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

GÜLŞEN VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 54902/00
Strazburg

3 Mayıs 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, yedi Türk vatandaşı Bedaettin Bahattin Gülşen, Hüsnü Aksoy, Aziz Yıldırım, Aykut Kocaman, Kamil Dağlı, Ahmet Güzel ve Sinan Erbil'in ("başvuranlar"), 6 Ocak 2000 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudur (başvuru no. 54902/00).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1927, 1947, 1952, 1965 ve 1950 doğumludur ve Kocaeli ve İstanbul'da yaşamaktadır.

1996 senesinde Kocaeli İl Özel İdare Müdürlüğü, başvuranlara ait parselleri kamulaştırmıştır. Bilirkişi komitesi, parsellerin değerini tespit etmiş ve ilgili meblağ başvuranlara ödenmiştir.

Başvuranların tazminatın artırılmasına ilişkin taleplerini müteakiben 9 Ekim ve 16 Ekim 1998'de Gebze İlk Derece Mahkemesi başvuranların her birine ek tazminat yanında mahkeme kararının verildiği tarihte uygulanan oran üzerinden faiz ödemiştir.

HUKUK

I. AİHS'YE EK 1 NO.LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yetkili makamların kendilerine ek tazminat ödemede geciktiği ve Türkiye'de yıllık enflasyon oranının oldukça yüksek olduğu bir vakitte, kendilerine yeterli olmayacak bir faiz ödendiği hususunda şikayette bulunmuştur. Şikayetlerini, 1 No.lu Protokol'ün ilgili kısmı aşağıda kaydedilen 1. maddesine dayandırmıştır:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

A. Kabul edilebilirlik

Hükümet, başvuranların Ceza Kanunu'nun 105. maddesi uyarınca kullanabilecekleri iç hukuk yolunu kullanmamaları nedeniyle AİHS'nin 35. maddesi gereğince iç hukuk yollarını tüketmemiş olduklarını ileri sürmüştür. Söz konusu madde uyarınca, uğradıkları

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

kaybın gecikme faizi miktarından fazla olduğunu kanıtlayabilselerdi, ek tazminatın ödenmesindeki gecikme nedeniyle uğradıkları kayıplar için tazminat almaya hak kazanırlardı.

AİHM, *Aka/Türkiye* davasında benzer bir ilk itirazı reddetmiş olduğunu gözlemlemektedir (sayfa 2678-79, §§ 34-37). Söz konusu davada farklı bir tutum sergilemek için neden görememekte ve bu sebeple Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

İçtihatında tespit ettiği ilkeler ve huzurunda sunulan deliller ışığında başvurunun, esasları hususunda incelenmeyi gerektirdiğini ve kabul edilmez olduğu sonucuna varmak için gerekçe bulunmadığına karar vermektedir. Bu nedenle başvurunun kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmalıdır.

B. Esaslar

AİHM, mevcut davada ortaya çıkan meselelere benzer meselelerin incelendiği bir çok davada 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (bkz. *Aka*, sayfa 2682, §§ 50-51).

Hükümet tarafından sunulan olayları ve iddiaları değerlendiren AİHM, önceki davalarda vardığı sonuçlardan farklı bir sonuca varması için gerekçe bulunmadığı kanısındadır. Yerel mahkemelerce ödenmesine karar verilen ek tazminatın ödenmesindeki gecikmenin, kamulaştırmadan sorumlu makama atfedilebileceği ve mülk sahiplerinin, kamulaştırılan toprağa ek zarara uğramalarına neden olduğu kanısındadır. Sözkonusu gecikme ve dava işlemlerinin uzunluğunun sonucu olarak, AİHM başvuranların kamu yararı talepleri ve mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı arasında korunması gereken adil dengeyi bozan kişisel ve haddinden fazla bir yükün altında kalmış olduğuna karar vermiştir.

Sonuç olarak, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuranların herbiri, maddi zarar için tazminat talep etmiştir. Özellikle:

- Bedaettin Bahattin Gülşen 263,086 Amerikan Doları;
- Sinan Erbil 227,568 Amerikan Doları;
- Hüsnü Aksoy 227, 568 Amerikan Doları;
- Kamil Dağlı ve Ahmet Güzel 1,492,092 Amerikan Doları;
- Aziz Yıldırım 15/488 no.lu parsel için 1,556,628 ve 15/461 no.lu parsel için 1,001,053 Amerikan Doları;
- Aykut Kocaman 13/429 no.lu parsel için 791,678 ve 13/482 no.lu parsel için 871,864 Amerikan Doları talep etmiştir.

Başvuranlar, manevi zarar için tazminat talebinde bulunmamıştır.

Hükümet, başvuranların taleplerinin aşırı olduğunu belirtmiştir.

Aka kararında kullandığı hesaplama metodunu kullanan ve ilgili ekonomik veriyi gözönüne alan AİHM, başvuranlara maddi zarar için aşağıda kaydedilen meblağların ödenmesine karar vermiştir:

- Bedaettin Gülşen'e 27,200 Euro;
- Sinan Erbil'e 21,650 Euro;
- Hüsnü Aksoy'a 21,650 Euro;

- Kamil Dağlı ve Ahmet Güzel'e 111,650 Euro;
- Aziz Yıldırım'a (iki parsel için toplam) 209,500 Euro;
- Aykut Kocaman'a (iki parsel için toplam) 141,650 Euro.

B. Mahkeme Masrafları

Başvuranlar, mahkeme masrafları için tazminat talep etmemiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edilmiş olduğuna;
3. (a) sorumlu Devletin başvurana, kararın AİHS'nin 44 § 2. maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, kararın verildiği tarihte uygulanan oran üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere, aşağıda kaydedilen miktarları ve her türlü vergi ile damga ve gümrük vergilerini ödemesi gerektiğine:

(i) Bedaettin Bahattin Gülşen'e 27,200 Euro;

(ii) Sinan Erbil'e 21,650 Euro;

(iii) Hüsnu Aksoy'a 21,650 Euro;

(iv) Kamil Dağlı ve Ahmet Güzel'e 111,650 Euro;

(v) Aziz Yıldırım'a 209,500 Euro; ve

(vi) Aykut Kocaman'a 141,650 Euro.

(b) Yukarıda kaydedilmiş olan üç aylık sürenin bitiminden ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre yukarıda belirtilen miktarlarda ödenecek basit faizi ödemekle yükümlü olduğuna *karar vermiş,*

4. Başvuranların adil tazmin taleplerinin kalan kısmını *reddetmiştir.*

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 3 Mayıs 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İBRAHİM GÜLLÜ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 60853/00

Strazburg

14 Haziran 2007

OLAYLAR

17 Aralık 1997 tarihinde izinsiz yapılan bir gösteri sırasında başvuran yakalanarak gözaltına alınmıştır. Başvuran polise saldırma, polis araçlarını taşıma gibi suçlarla itham edilmiştir.

Gözaltı sırasında sorgulanan başvuran yasadışı örgüt Devrimci Sosyalist İşçi Hareketi üyesi olduğunu, gösterinin yapıldığı gün polise karşı geldiğini, araçlara taş attığını itiraf etmiştir.

Başvuran 23 Aralık 1997 tarihinde yetkili hakim karşısına çıkarılmış, hakim tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

Cumhuriyet Savcısı 22 Ocak 1998 tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) önünde itham etmiş ve TCK'nın 146 § 1. maddesinin uygulanmasını talep etmiştir.

DGM, 14 Nisan 1999 tarihli bir kararla başvuranı yasadışı bir örgütün mensubu olmak ve polise şiddetle karşılık vermek suçlarından suçlu bulmuş ve 3713 sayılı Kanun'un 7. ve TCK'nın 495. maddesi uyarınca adı geçeni on yıl on ay hapis cezasına çarptırmıştır.

Yargıtay 8 Kasım 1999 tarihinde bu kararı onamıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın esas hakkındaki mütalaası başvurana tebliğ edilmemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 6. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran kendisini yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bünyesinde askeri bir hakimi bulundurması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığını iddia etmektedir. Başvuran aynı zamanda ceza mahkemelerinin gözaltında zorla alınan itirafları ve hükümleri dikkate almasından ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünün zamanında kendisine tebliğ edilmemesi ile adil yargılanma hakkından mahrum bırakıldığından şikayetçi olmaktadır. Başvuran bu doğrultuda AİHS'nin 6. maddesini öne sürmektedir.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümet AİHS'nin 35. maddesi uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmediğini, bu bağlamda başvuranın iç hukuktaki yargı sürecinde Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkındaki şikayetini hiçbir surette dile getirmediğini savunmaktadır.

AİHM daha önce *Özel* kararında buna benzer bir şikayetin dile getirildiğini ve reddedildiğini hatırlatmaktadır. Bu sonucu değiştirecek hiçbir gerekçe yer almamaktadır ve Hükümetin itirazı reddedilmektedir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM yerleşik içtihadından ileri gelen kıstaslar ışığında ve mahkemeye sunulan delillerin değerlendirilmesinden başvuranın şikayetlerinin esastan incelenmesi gerektiğine itibar etmektedir (Bkz. Incal-Türkiye kararı, 9 Haziran 1998 ve Çiraklar-Türkiye kararı, 28 Ekim 1998). Mahkeme ayrıca hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi tespit etmemiştir.

B. Esas hakkında

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve

bunların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir. (Bkz. söz edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir-Türkiye kararı, no: 59659/00, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını kaydetmekte, bunun yanı sıra aralarında askeri bir hakimin de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi karşısında başvuranın «ulusal güvenliğe» dayalı suçlardan yargılanması konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu tespitinde bulunmaktadır. Başvuranlar, hakkında açılan davada Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını yabancı gerekçelere dayandığı şüphesini duyabilir. Bu nedenle başvuranın bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekir. (Bkz. Incal kararı, § 72).

AİHM, başvuruları yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 6 § 1. madde uyarınca bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı neticesine varmaktadır.

2. Ceza sürecinin adilliği hakkında

Hükümet bir ihlalin varlığına karşı çıkmaktadır.

AİHM, daha önceki benzer davalarda, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, her halükârda kendi yargısına tabi kişilere hakkaniyetli bir yargı sağlayamayacağı hükmüne varıldığını hatırlatmaktadır.

Başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlalinin tespiti ışığında AİHM, mevcut şikayetin incelenmesini gerekli görmemektedir (Bkz. diğerleri arasında, Çıraklar-Türkiye davası, Işık kararı ve Akkaş-Türkiye kararı, 23 Ekim 2003).

II. AİHS'NİN 10. MADDESİYLE BİRLİKTE 14. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran cezaya çarptırılması ve güvenlik güçlerinin müdahalesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğinden yakınmaktadır. Başvuran ayrıca Arap kökenli olması, dini inanç ve görüşleri nedeniyle mahkum edildiğini ileri sürerek bu yönde AİHS'nin 10. maddesiyle birlikte 14. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM ulusal mahkemelerin başvuranın eylemlerini genel bir değerlendirmeye, ilgili kanıtların dikkate alınmasının ardından başvuranın yasadışı bir örgüte mensup olduğuna ve güvenlik güçleri ile çatışmaya girdiğine kanaat getirdiklerini not etmektedir. Bu saptama ışığında AİHM ilk olarak başvuranın görüşlerini dile getirmesinden veya bir gösteriye katılmasından dolayı değil yasadışı bir örgüte üye olmak ve sözkonusu gösteri sırasında polisle silahlı çatışmaya girmek suçundan mahkum edildiğini gözlemlemektedir. Bu nedenle ilgilinin mahkumiyeti 10. maddede yer alan bir hakkın ihlalinin teşkil etmemektedir (Bkz. diğerleri arasında, Kılıç-Türkiye kararı, no: 48498/98, 8 Temmuz 2003, Aksaç-Türkiye no: 41956/98, 15 Ocak 2004 ve Şirin-Türkiye kararı, no: 47328/99, 27 Nisan 2004).

14. madde açısından belirleyici hiçbir sorun yer almamaktadır.

Başvurunun bu kısmı dayanaktan yoksundur ve AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddesinin uygulanmasına istinaden reddedilmesi gerekmektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran 28.963 Euro 20 Sent maddi, 50.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, olayların mevcut koşulları dikkate alındığında, ihlal kararının tespitinin manevi tazmin için başlı başına yeterli olacağına itibar etmektedir (Bkz. sözü edilen Çıraklar kararı, s. 3074, § 49).

AİHM, bir başvuran hakkında verilen mahkumiyetin, 6 § 1 maddesine göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği görüşüne vardığında, prensip olarak en uygun tazminin, zamanında, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından başvurunu yeniden yargılamanın olacağı kanaatine varmaktadır (Bkz. Öcalan-Türkiye no: 46221/99 ve Gençel kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran iç hukukta ve AİHM önünde yapmış olduğu harcamalar için 5.663 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarın aşırı olduğunu belirtmektedir.

AİHM, mahkemeye sunulan deliller ve bu yöndeki yerleşik içtihat ışığında masraf ve harcamalar için başvurana 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 6. maddesi hakkındaki şikayetlerin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez olduğuna*;
2. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı şikayetine dair AİHS'nin 6. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1. ve 3 b) maddesi hakkındaki diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi tazminat bakımından başlı başına bir adil tazmini *oluşturduğuna*;
- 5 a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana yargı giderleri için 1.000 (bin) Euro *ödemesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 14 Haziran 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İRFAN BAYRAK/Türkiye Davası*

Başvuru No:39429/98

Strazburg

3 Mayıs 2007

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1971 doğumlu olup Türkiye’de ikamet etmektedir. Olayların meydana geldiği dönemde başvuran Türk ordusunda Uzman Çavuş olarak görev yapmaktadır.

25 Mayıs 1997 tarihinde Irak sınırında PKK üyelerine karşı düzenlenen bir operasyon sırasında gözcülük yapmak üzere görevlendirilmiştir.

Tutanaklara göre 28 ve 31 Mayıs 1997 tarihlerinde yapılan denetlemeler sırasında başvuranın, kızılötesi bir kamera ile çevreyi gözetlemesi gerekiyorken uyuyakaldığı tespit edilmiştir. Denetlemeyi yapan kişiler kameranın kapalı olduğunu gözlemlemişlerdir.

Başvuran aleyhinde iki disiplin davası açılmıştır. Bunlar, yukarıda belirtilen tarihlerde gece nöbeti tuttuğu sırada uyumak suretiyle birliği tehlikeye atarak askeri disipline aykırı tutum ve davranışlarda bulunduğu gerekçesiyle açılmıştır.

28 Mayıs 1997 tarihinde nöbet emrini veren birlik komutanına verdiği ifadesinde başvuran, o gece ile ilgili olarak yapılan suçlamayı reddetmiştir. Başvuran görevi sırasında uyumadığı hususunda ısrar etmiş ve bunu kanıtlayacak tanıkların olduğunu belirtmiştir. Başvuran denetleme birliği tarafından yapılan denetleme ile ilgili olarak, kameranın aküsünün zayıfladığını ve sabaha kadar çalışabilmesi için belirli aralıklarla kamerayı kapatmak zorunda kaldığını belirtmiştir. 31 Mayıs 1997 gecesini ile ilgili olarak başvuran, 1 Haziran 1997 tarihinde verdiği ifadesinde başvuran yorgun olduğunu ve iki gündür uyumadığını belirtmekle yetinmiştir.

Başvuran tarafından isimleri verilen tanıkların ifadeleri birlik komutanı tarafından alınmıştır. Bu tanıklardan iki tanesi başvuranın uyuduğunu doğrulamıştır.

11 Temmuz 1997 tarihli iki iddianameyle 3. Hudut Alay Komutanı K.B., iki defa nöbet düzenini ihlal ettiği gerekçesiyle cezalandırılmasını talep etmiştir.

Üç askerden oluşan Alay Komutanlığı Disiplin Mahkemesi, 22 Temmuz 1997 tarihinde, 28 ve 31 Mayıs 1997 tarihlerinde görevlerinden doğan zorunluluklarını yerine getirmediği gerekçesiyle başvuran aleyhinde ayrı ayrı olarak dile getirilen iki şikayetle ilgili olarak bir duruşma gerçekleştirmiştir.

Mahkeme önünde birinci suçlama ile ilgili olarak başvuran, alay komutanı önünde verdiği ifadesini yinelemiştir. Alay Komutanlığı Disiplin Mahkemesi, tanıkların ifadesine başvurduktan sonra nöbetle ilgili kurallara uymaması sebebiyle başvuranı suçlu bulmuş ve 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkındaki Kanun uyarınca başvuranın otuz gün süreyle özgürlüğünden yoksun bırakılmasına karar vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

31 Mayıs 1997 gecesini ile ilgili olarak dile getirilen ikinci suçlama ile ilgili olarak başvuran o gece nöbet tuttuğu sırada uyuduğunu kabul etmiştir. Başvuran yer olmaması sebebiyle gün içinde dinlenme imkanı bulamadığını belirtmiştir. Alay Komutanlığı Disiplin Mahkemesi bu suçla ilgili olarak aynı Kanun’un aynı maddesi uyarınca başvuranın kırk beş gün süreyle özgürlüğünden yoksun bırakılmasına karar vermiştir.

Başvuran iki mahkumiyet kararı aleyhinde aynı şekilde üç askerden oluşan 20. Zırhlı Tugay Komutanlığı Disiplin Mahkemesi nezdinde itirazda bulunmuştur. Bu mahkeme üyeleri arasından en rütbeli olanı binbaşı olan üyedir.

Disiplin konularına bakmakla yükümlü olan Disiplin Subayı, başvuranın gün içerisinde askerlerin hizmetine sunulan çadırlardan birinde dinlenebileceği gerekçesiyle başvuranın itirazının reddedilmesi gerektiği yönündeki görüşlerini sunmuştur.

Duruşma düzenlemeden dosyaları inceleyen Disiplin Mahkemesi, 30 Temmuz 1997 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiş ve başvurana verilen cezaları onamıştır. Bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunulamadığından bu kararlar kesinleşmiştir.

HUKUK AÇISINDAN AİHS’NİN 6 Ş 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AİHS’nin 6 Ş 1. maddesi uyarınca davasının tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından görülmediğini iddia etmektedir. Başvuran, Askeri Disiplin Mahkemesi’nde görev yapan subayların hukuk alanında deneyimi ve sıfatı bulunmayan kişiler olduğunu ve özellikle de bu kişilerin üstlerine bağlı olarak çalıştıklarını ileri sürmektedir.

A. Kabul edilebilirlik Hakkında

Hükümet, başvurana verilen cezanın Türk Hukuk Sisteminde disiplin hukuku alanına girdiğinden, AİHS’nin 6. maddesinin mevcut davaya uygulanamayacağını belirtmektedir. Hükümet bununla ilgili olarak disiplin hukukunun yanı sıra Türkiye’de askeri ceza hukukunun da var olduğunu hatırlatmaktadır.

Hükümet ayrıca dava olaylarını ve kişinin tutum ve davranışları ile bunun sonuçlarının dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Hükümet’e göre olay ya da tutum, yalnızca suçlu olan kişinin mesleki sıfatı sebebiyle topluluk bilincine aykırı düşerse bu durumda disiplin cezasının niteliği üzerinde durmak gerekmektedir.

Başvuranların ordudan ihraç edilmelerinin, yalnızca özel bir statüye sahip bir gruba yönelik olduğu gerekçesiyle cezai müeyyide olarak değerlendirilmediği *Engel ve diğerleri-Hollanda* kararına (23 Kasım 1976 tarihli karar, A serisi no: 22) ve aynı şekilde AİHM’nin diğer kararlarına (diğerleri arasında, *Katı-Türkiye* (karar), no: 39323/98, 9 Temmuz 2002, ve *Çevik-Türkiye* (karar) 39443/98, 9 Temmuz 2002) atıfta bulunan Hükümet AİHS’nin 6. maddesinin mevcut davada uygulanamayacağını belirtmektedir. Hükümet bununla ilgili olarak izleyen argümanları sunmaktadır.

Başvurana uygulanan cezai müeyyidenin amacı ve ciddiyeti ile ilgili olarak Hükümet, disiplin cezalarının infazının, askeri ceza mahkemeleri tarafından verilen cezalarla aynı yerde gerçekleştirilemeyeceğinin altını çizmektedir. Hükümet, disiplin cezası alan astsubayların eğitimlerinin devam ettiğini ve bu kişilerin cezaların infazı sırasında haftada birkaç kez yakınları tarafından ziyaret edilebileceklerini ilave etmektedir. Hükümet disiplin cezalarının ilgili kişilerin adli sicil kayıtlarına geçmediğini belirtmektedir.

Mevcut davada verilen cezanın ciddiyeti ile ilgili olarak Hükümet, Askeri Mahkeme’nin başvurana, işlediği suç için kanunda iki yıl hapis cezasını öngören azami cezayı vermediğini belirtmektedir.

AİHM, verilen cezanın disiplin alanına mı yoksa ceza alanına mı girip girmediği ortaya koyabilmek amacıyla içtihadında yer alan kriterleri hatırlatmaktadır. Bununla ilgili olarak AİHM suçun türünün bile ciddi bir değerlendirme unsuru teşkil ettiğini not etmektedir. Askeri bir personel silahlı kuvvetlerin çalışmasını düzenleyen hukuki bir kuralı çiğneyecek bir harekette bulunmakla itham edildiğinde Devlet ilke olarak bu kişiye karşı ceza hukuku yerine disiplin hukukunu uygulayabilir.

Bununla birlikte AİHM’nin denetimi burada sona ermemektedir. Bu denetim, ilgili kişinin maruz kalabileceği cezai müeyyidenin türünü ve ciddiyetini dikkate almadığında genel olarak aldatici nitelikte olacaktır. Hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı bir toplumda, türleri, süreleri ve infaz şekilleri itibarıyla önemli olarak değerlendirilebilecek bir zarara yol

açmayanlar hariç, baskı adı altında uygulanabilecek özgürlükten mahrum bırakan cezalar, “ceza alanı” kapsamına girmektedir. Davanın ciddiyeti, taraf Devletlerin gelenekleri ve AİHS’nin kişinin fiziksel özgürlüğüne atfettiği önem bunu gerektirmektedir (*Engel ve diğerleri* kararı).

AİHM özellikle de bu son kriterden yola çıkarak başvuranın, AİHS’nin 6 § 1. maddesi bakımından “ceza alanında bir suçlamaya” maruz kalıp kalmadığını inceleyecektir.

AİHM başvurana verilen cezanın ciddiyetini not etmektedir: toplamda yetmiş beş gün özgürlüğünden mahrum bırakılmış ve bu ceza, mahkumiyet cezası ile aynı koşullarda infaz edilmiştir.

AİHM, ciddiyeti ve kişiyi özgürlüğünden yoksun bıraktığı dikkate alındığında başvurana verilen cezanın itiraza yer vermeksizin ceza alanına girdiğini tespit etmektedir. Bu nedenle Hükümet’in itirazını reddetmekte ve AİHS’nin 6 § 1. maddesinin mevcut davada uygulanabileceğini belirtmektedir.

Ayrıca AİHM, şikayetin AİHS’nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM başvuruda başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını belirtmektedir. Bu nedenle şikayetin kabuledilebilir ilan edilmesi yerinde olacaktır.

B. Esas Hakkında

Hükümet, Disiplin Mahkemesi üyelerinin silahlı kuvvetler mensubu olmaya devam ettiklerini ve silahlı kuvvetlere bağlı olduklarını kabul etmektedir. Bununla birlikte Hükümet’e göre, üyelerin bir yıllık görev süreleri boyunca görevlerinden alınamamaları, görevlendirme şekilleri ve yasada ifade edilen diğer güvenceler, askeri mahkemelerin bağımsızlıklarını ve tarafsızlıklarını ortaya koymaktadır. Hükümet bununla ilgili olarak 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu ve Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Kanunu ile öngörülen güvencelerin altını çizmektedir.

Başvuran, başvurusunu yaptığı sırada dile getirdiği argümanlardan farklı olarak yeni argümanlar sunmamıştır.

AİHM öncelikle, başvuranın yargının “öznel tarafsızlığı” konusunda herhangi bir itirazının bulunmadığını not etmektedir. O halde şikayet, askeri mahkemenin “nesnel” tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile ilgili bulunmaktadır. Bu nedenle AİHM, öncelikle mevcut davada, Askeri Disiplin Yönetmeliği’ne aykırı bir suç işlediği gerekçesiyle kadrolu bir astsubayın askeri mahkemede yargılandığı davanın söz konusu olduğunu gözlemlemektedir (Bkz., *a contrario, Incal-Türkiye*, 9 Haziran 1998, *Derleme Kararlar ve Hükümler* 1998-IV, ve *Mitap ve Müftüoğlu-Türkiye*, 25 Mart 1996).

AİHM, güvenlik güçleri üyelerini yargılamak amacıyla kısmen ya da tamamen askeri üyeden oluşan mahkemelerin kurulması uygulamasının, çok sayıda üye Devlet’in hukuk sisteminde mevcut bir uygulama olduğunu tespit etmektedir. Bununla birlikte askeri mahkemeler, ancak bağımsızlıklarını ve tarafsızlıklarını güvence altına alacak yeterli koruma tedbirlerinin bulunması halinde AİHS uyarınca uygunluk arz etmektedirler (Bkz., diğerleri arasında, *Morris-Birleşik Krallık*, no: 38784/97).

AİHM, bir mahkemenin özellikle de taraflara ve yürütme gücüne karşı “bağımsız” olup olmadığını tespit etmek amacıyla atama şekillerini ve üyelerin görev sürelerini, dış baskılar karşısında güvencelerin var olup olmadığını dikkate aldığı içtihadını hatırlatmaktadır.

AİHM mevcut davada Askeri Disiplin Mahkemesi üyelerinin, hakim statüsü bulunmayan ve hukuk eğitimi almamış subaylar olduğunu tespit etmektedir. Askeri Disiplin Mahkemesi üyeleri, askeri birlik komutanı tarafından ya da mahkemenin kurulduğu askeri kurumun amiri tarafından seçilmektedir. Bu nedenle bu hakimlerin tamamı, askeri hiyerarşinin emirlerine bağlıdır.

AİHM mevcut davada, ne ilk derece mahkemesi üyelerinin ne de temyiz incelemesi yapan üst merci üyelerinin meslek hayatlarının sonuna yaklaşmış subaylar olduğunun altını

çizmektedir (Bkz., *a contrario*, *Engel ve diğeri*). O halde bu üyeler, yargı görevi görürken üst makamlara bağlı olmakta ve eylemlerinden ötürü askeri hiyerarşiye hesap verme zorunluluğundan bağışık tutulmalarını sağlayacak hiçbir özel güvenceden yararlanmamaktadırlar.

AİHM ayrıca başvuranı iki ayrı disiplinsizlik eyleminden dolayı suçlayan alay komutanının, Askeri Disiplin Mahkemesi'nde yer alan subaylardan rütbe olarak üstün olduğunu not etmektedir (Bkz., *mutatis mutandis*, *Findlay-Birleşik Krallık*, 25 Şubat 1997).

Hakimlerin görev sürelerinin sağlayabileceği güvence ile ilgili olarak AİHM, Askeri Disiplin Mahkemesi üyelerinin görev sürelerinin bir yıl ile sınırlı olduğunu gözlemlemektedir. Karşılaştırma yapılmasını sağlayabilmek amacıyla AİHM, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görev yapan hakimlerin dört yıllık görev süresinin kısa olduğuna kanaat getirdiğini hatırlatmaktadır.

AİHM hakimlerin görev sürelerinin, genel anlamda bağımsızlıklarının doğal bir sonucu olarak değerlendirilse dahi, gerekli olan diğer koşulların bulunması durumunda bu sürenin kısa oluşunun, hakimlerin bağımsız olmadığı yönünde bir değerlendirilmenin yapılabilmesi için başlı başına yeterli olmadığını yinelemektedir (*mutatis mutandis*, *Morris, ve Campbell ve Fell-Birleşik Krallık*, 28 Haziran 1984 tarihli karar).

Mevcut davada bağımsızlık için gerekli olan diğer koşulların bir arada olduğuna kanaat getirilmemektedir.

Yukarıda ifade edilen gerekçelerin tamamı için başvuranın Askeri Disiplin Mahkemesi'nin tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin nesnel olarak ortaya konulduğu kanaatindedir (Bkz., aynı zamanda, *mutatis mutandis*, *A.D.-Türkiye*, (karar), no: 29986/96, 22 Aralık 2005). AİHM ayrıca üst mahkemenin bu durumun telafî edilmesine imkan verecek güvenceler sunmadığını tespit etmektedir.

Sonuç olarak Askeri Disiplin Mahkemesi'nin, tarafsız ve bağımsızlıktan yoksun olduğuna ilişkin şikayete ilgili olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

AİHM daha önce buna benzer davalarda da dile getirildiği üzere tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olduğuna kanaat getirilen bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil ve hakkaniyet uygun bir yargılama süreci temin edebileceğinin varsayamayacağını hatırlatmaktadır. Bu husustaki ihlal tespiti ışığında AİHM, başvuranın davasının adil olarak görülmediğine ilişkin diğer şikayetin ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığına karar vermiştir (Bkz., diğeri arasında, *Çıraklar-Türkiye*, 28 Ekim 1998, ve *Okutan-Türkiye*, no: 43995/98, 29 Temmuz 2004).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maddi tazminat olarak 3.000 Euro talep etmektedir. Başvuran aynı zamanda hapsedilmesi nedeniyle uğradığı manevi zararın tazmini için 20.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmakta ve bu iddiaların hiçbir belge ile desteklenmediğini belirtmektedir.

AİHM maddi tazminat talebinin desteklenmediğini tespit etmekte ve bu talebi reddetmektedir. AİHM, manevi tazminatla ilgili olarak mevcut davada verilen ihlal kararının, adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran AİHM ve yerel mahkemeler önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 5.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu talebin gerekçelendirilmediğini belirtmektedir.

AİHM'nin içtihadına göre ancak gerçekten yapılan ve makul miktardaki masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. Mevcut davada ve elindeki mevcut unsurlar ve yukarıda

ifade edilen kriterler dikkate alındığında AİHM, başvurana tüm masraflarla birlikte 1.000 Euro ödenmesinin makul olacağına kanaat getirmektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmınının *kabuledilebilir olduğuna*;
 2. Askeri Disiplin Mahkemesi'nin tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olması sebebiyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
 3. AİHS'nin 6. maddesine ilişkin olarak yapılan şikayetin ayrıca incelenmesinin *gerekli olmadığına*;
 4. İhlal kararının başvuranın uğradığı manevi zararın tazmini için başlı başına *yeterli olduğuna*;
 5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 Euro (bin) *ödenmesine*;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi *uygulamasına*;
 6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;
- karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 3 Mayıs 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İSMAİL TOKMAK VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 62626/00, 62628/00, 62630/00, 62631/00 ve 62632/00

(Dostane Çözüm)

OLAYLAR

Ekte isimleri yer alan başvuranlar Türk vatandaşlarıdır. Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Afyon Barosu avukatlarından E. Erkan tarafından temsil edilmektedirler.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (İdare), 1995 yılında Dinar'da meydana gelen depremin ardından başvuranlara ait taşınmaz bölgenin yeniden imarı amacıyla istimlak etmiştir. İdare tarafından başvuranlara kamulaştırma tazminatı ödenmiştir.

Kamulaştırma bedeli üzerinde İdare ile anlaşmazlığa düşen başvuranlar kamulaştırma tazminatının artırımını talebiyle Dinar Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

İdare, ek kamulaştırma tazminatı ödemesini 19 Nisan ve 19 Temmuz 1999 tarihlerinde olmak üzere iki aşamada gerçekleştirmiştir.

Başvuruların Dinar Asliye Hukuk Mahkemesi'ne intikal tarihleri, Yargıtay kararlarının tarihleri, gecikme faizi başlangıç tarihleri, yerel mahkemelerce ödenmesine hükmedilen ek tazminat tutarları ve idare tarafından gecikme faiziyle birlikte ödenen tutarlar mevcut kararın ekinde verilmiştir.

ŞİKAYETLER

Başvuranlar, yetkililerin kendilerine geç ödeme yapması ve ödenen ek kamulaştırma tazminatının Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetersiz kalması nedeniyle mülkiyet haklarına saygı ilkesinin ihlal edildiğini iddia ederek AİHM'nin Ek 1 No'lu Protokolü'nün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

HUKUKA DAİR

Yapılan başvuruların konuları itibariyle mukayese edilebilir olması ve başvuranların aynı avukat tarafından temsil edilmeleri nedeniyle AİHM başvuruların birleştirilmesi yoluna gidilmesinin uygun olacağına hükmetmektedir.

AİHM, 10 Ocak 2007 tarihinde Hükümet tarafından 31 Ağustos 2005 tarihinde imzalanan beyanı almıştır:

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

“Türk Hükümeti'nin, yapılan başvuruları dostane çözüme kavuşturmak üzere, başvuran İsmail Tokmak'a (62626/00) 2.940 (iki bin dokuz yüz kırk) ABD Doları, Süleyman Salkımtaş'a (62628/00) 1.330 (bin üç yüz otuz) ABD Doları, Dede Kuyucu'ya 1.380 (bin üç yüz seksen)

ABD Doları, Şaziye Ersoy, Pakize Ersoy, Rahime Güngör, Sabri Ersoy, Burhaneddin Ersoy, Kemalettin Ersoy ve Eyüp Ersoy'a (62631/00) 2.200 (iki bin iki yüz) ABD Doları ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı'na (62632/00) 5.520 (beş bin beş yüz yirmi) ABD Doları tutarında ödeme yapmayı teklif ettiğini bildiririm.

Bu miktar maddi ve manevi her türlü zarar ile masrafi kapsamakta olup, her türlü vergiden muaf olarak, Mahkeme'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 37 § 1. maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içerisinde başvuranın belirteceği banka hesabına Euro olarak ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, Hükümet sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi ödemeyi taahhüt etmektedir. Bu ödeme, davanın nihai kararını teşkil edecektir.”

AİHM, 20 Kasım 2006 tarihinde ise başvuranın temsilcisinin aynı tarihte imzaladığı beyanını almıştır:

“Başvuranların temsilcisi sıfatıyla ben Erdal Erkan, Türk Hükümeti’nin, yapılan başvuruları dostane çözüme kavuşturmak üzere, başvuran İsmail Tokmak’a (62626/00) 2.940 (iki bin dokuz yüz kırk) ABD Doları, Süleyman Salkımtaş’a (62628/00) 1.330 (bin üç yüz otuz) ABD Doları, Dede Kuyucu’ya 1.380 (bin üç yüz seksen) ABD Doları, Şaziye Ersoy, Pakize Ersoy, Rahime Güngör, Sabri Ersoy, Burhaneddin Ersoy, Kemalettin Ersoy ve Eyüp Ersoy’a (62631/00) 2.200 (iki bin iki yüz) ABD Doları ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı’na (62632/00) 5.520 (beş bin beş yüz yirmi) ABD Doları tutarında ödeme yapmayı teklif ettiğini bildiririm.

Bu tutar maddi, manevi her türlü zarar ile masrafı kapsayarak her türlü vergiden muaf, Mahkemenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 37 § 1. maddesi uyarınca verdiği kararın bildirmesini müteakip üç ay içerisinde ödenecektir. Hükümet sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi ödemeyi taahhüt etmektedir.

Başvuran yapılan teklifi kabul etmekte ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki başvuruyla ilgili tüm şikayetlerinden vazgeçmektedir. Başvuran davanın nihai sonuca ulaştığını beyan eder.

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözümü kaydeder. Bu çözümün Sözleşme ve Eki Protokoller’de tanımlanan insan haklarına saygı ilkesine uygun olduğu kanaatinde olup, diğer taraftan, başvurunun kamu düzeni bakımından incelenmeye devam edilmesini haklı kılacak hiçbir gerekçe görmemektedir (AİHS’nin 37 § 1 maddesi *in fine*). Bu nedenle, AİHS’nin 29 § 3 maddesinin uygulanmasına son verilerek davanın kayıttan düşürülmesi uygun olacaktır.

Bu gerekçelere dayalı olarak, Mahkeme, oybirliğiyle,

Davanın, kayıttan düşürülmesine *karar vermiştir*.

Başvurular	Başvurunun yerel mahkemeye intikal ettiği tarih	Yargıtay karar tarihi	Gecikme faizinin işlemeye başladığı tarih	Yerel mahkemeler tarafından ödenmesine hükmedilen ek tazminat tutarı	Ödenen ek kamulaştırma tutarı (gecikme faiziyle birlikte)
İsmail Tokmak No:62626/00 Başvuru tarihi: 23/12/1999	30/05/1996	10/09/1997	30/05/1996	1.398.718.160 TL	2.945.441.688 TL
Süleyman Salkımtaş No:62628 Başvuru tarihi: 23/12/1999	16/08/1996	10/09/1997	16/08/1996	694.000.000 TL	1.417.475.000 TL
Süleyman Salkımtaş	02/04/1997	08/12/1997	02/04/1997	1.476.000.000 TL	2.731.520.000 TL

No:62628 Başvuru tarihi: 23/12/1999					
(Şaziye, Pakize, Sabri, Burhaneddin, Kemalettin, Eyüp) Ersoy, Rahime Güngör No:62631/00 Başvuru tarihi 05/01/2000	02/04/1997	8/12/1997	02/04/1997	2.359.468.54 0 TL	4.371.537.289 TL
Ticaret ve Sanayi Odası No:62632/00 Başvuru tarihi: 23/12/1999	05/07/1996	05/11/1997	12/08/1996	3.790.043.48 8 TL	7.728.197.655 TL

— • —

 [İçindekilere dön](#)

KARAÇAY/Türkiye Davası*

Başvuru No:6615/03

Strazburg

27 Mart 2007

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Elektrik mühendisi olan başvuran, 1957 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

Olayların meydana geldiği dönemde başvuran, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'na (*KESK*) bağlı *Yapı-Yol-Sen Sendikası* üyesidir.

İstanbul Valiliği, memur maaşlarına yapılan düşük zammı protesto etmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla *KESK*'in iş yavaşlatma ve bırakma şeklinde eylem yapacağı yönünde yetkili makamları 5 Eylül 2002 tarihinde bilgilendirmiştir. İstanbul Valiliği, bu eylemlere katılacak olan kurum personeli hakkında önleyici tüm tedbirlerin alınmasını talep etmiştir. İstanbul Valiliği'nin bu yazısı aynı zamanda Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na da iletilmiştir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, başvuranın *KESK* tarafından memur maaşlarına yapılan düşük zammı protesto etmek amacıyla 5 Eylül 2002 tarihinde İstanbul'da yapılan eyleme katıldığını ifade etmektedir.

15 Ekim 2002 tarihinde, memur maaşlarına yapılan düşük zammı protesto etmek amacıyla *KESK* tarafından düzenlenen eyleme katıldığı gerekçesiyle aleyhinde disiplin soruşturması başlatıldığı hususunda başvurana bilgi verilmiştir. Başvurandan yazılı savunmasını sunması talep edilmiştir.

Başvuran, 21 Ekim 2002 tarihinde yazılı savunmasını sunmuştur. Başvuran, İstanbul'da sel baskınlarının meydana gelmesi nedeniyle serviste görevlendirildiğini belirterek, 5 Eylül 2002 tarihinde düzenlenen eyleme katıldığını reddetmiştir.

24 Aralık 2002 tarihinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'unun 124/A bendi uyarınca başvuran, "uyarma" cezası ile cezalandırılmıştır. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, polis tarafından düzenlenen tutanaklardan, yazılı ve görsel basından kendisinin *KESK* tarafından düzenlenen eyleme katıldığının tespit edildiğini belirtmiştir.

Başvuran, 2 Ocak 2003 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na başvurarak verilen uyarı cezasına itiraz etmiştir. Başvuran, sözkonusu eyleme katılmadığı ve eylemin yapıldığı gün İstanbul'da meydana gelen sel baskınları nedeniyle serviste görevli olduğunu belirtmiştir. Başvuran, bu cezanın uluslararası anlaşmalara ve sendika hakkını güvence altına alan ulusal düzenlemelere aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, *KESK*'e bağlı *Yapı-Yol-Sen Sendikası* üyesi olarak faaliyetlerde bulunması sebebiyle kendisine baskı yapıldığını iddia etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

16 Ocak 2003 tarihinde, başvuranın itirazı 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'unun 136. maddesi uyarınca reddedilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 11. VE 14. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, bir eyleme katıldığı gerekçesiyle kendisine uyarı cezası verilmesinin dernek kurma ve toplantı özgürlüğü hakkını ihlal ettiğinden şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 11 ve 14. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM bu şikayetleri 11. madde bakımından incelemeye karar vermiştir.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

1. *Ratione materiae* bakımından yetkisizlik

Hükümet, devlet memurları statüsünün 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile düzenlendiğini ve devlet memurlarının özel sektörde çalışan kişilerden farklı ödev ve sorumluluklarının bulunduğunu ifade etmektedir. Kamu hizmetini düzenleyen kurallar, kamu hukukuna dayanmakta ve düzenin korunması hususunda İdare'nin takdir yetkisi bulunmaktadır. Hükümet, AİHS'nin ya da Protokollerinin bir devlet memurunun atanması ya da görev yeri ile ilgili itirazlarını güvence altına almadığını belirtmektedir.

Başvuran, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM, 11. maddenin 1. paragrafının herkesin bir sendikaya üye olma ve çıkarlarını koruma hakkını güvence altına aldığını belirtmektedir. Devlet memurları doğrudan bu haktan mahrum bırakılmamaktadır. Bununla birlikte, ordu, emniyet ve diğer sektörler gibi bazı sektörlerde görev yapan devlet memurlarının, sendikal faaliyetlerine sınırlamalar getirilmesi mümkündür fakat bu türden sınırlandırmaların resmi görevlerinin yerine getirilmesinde gerekli olması gerekmektedir (Bkz., *Council of Civil Service Unions ve diğerleri-Birleşik Krallık*, no: 11603/85, Komisyon'un 20 Ocak 1987 tarihli kararı, *Kararlar ve Raporlar*). Başvuran, bu türden sınırlamalara tabi tutulmasını gerektirecek bir görevde bulunmamakta, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nda elektrik mühendisi görev yapmaktadır.

Sonuç olarak AİHM, Hükümet'in itirazının reddedilmesine karar vermiştir.

2. İç hukuk yollarının tüketilmemesi

Hükümet, başvuranın İdare'nin keyfi eylemlerine karşı İdare Mahkemelerine başvurma imkanına sahip olduğunu belirtmektedir.

B. Esasa Dair

1. Müdahalenin varlığı hakkında

Başvuran, ulusal bir eyleme katıldığı gerekçesiyle kendisine uyarıda bulunulmasının dernek kurma özgürlüğü hakkına müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedir. Hükümet bu yönde bir görüş bildirmemiştir. Başvuran gibi AİHM de, dava konusu tedbirin başvuranın dernek kurma özgürlüğü hakkını ihlal ettiğine kanaat getirmektedir.

2. Müdahalenin meşruluğu hakkında

Benzeri bir müdahale, müdahalenin “kanunla öngörülmesi”, 2. paragraf uyarınca meşru amaç yada amaçlara yönelik olması ve bu amaçlara ulaşılması için “demokratik toplumda gerekli olması” durumları dışında, 11. maddeyi ihlal etmektedir.

a) “Kanun tarafından öngörülme”

AİHM, başvurana verilen uyarma cezasının, 657 sayılı Kanunun 125 A maddesine uygun olduğuna itiraz edilmediğini tespit etmektedir. Ayrıca AİHM, dava konusu disiplin tedbirinin yasal dayanağının bulunduğunu not etmektedir.

b) Meşru amaç

Hükümet, müdahalenin düzenin korunması amacını güttüğünü savunmaktadır. Başvuran görüş bildirmemektedir.

AİHM, mevcut davadaki müdahalenin AİHS'nin 11 § 2. maddesi uyarınca meşru amaç güttüğünden şüphe duymamaktadır. Bununla birlikte AİHM, benzeri bir müdahalenin gerekliliği açısından vardığı sonucu gözönünde bulundurarak, sorunu çözmeye çalışmanın gerekli olmadığına kanaat getirmektedir.

c) “Demokratik toplumda gerekli olması”

Başvuran, *KESK*'e bağlı bir sendikaya üye olmaması halinde kendisine benzeri bir disiplin cezasının verilmeyeceğini savunmaktadır. Başvuran, Valiliğin gönderdiği 5 Eylül

2002 tarihli yazıya atıfta bulunarak, yasal olarak tanınan bir sendikanın yürüttüğü faaliyetleri engellemeye ve eylem gününden önce ve sonra tedbirler alarak sendikanın etkililiğini azaltmaya yönelik idari bir uygulamanın bulunduğunu ileri sürmektedir. Başvuran, Valiliğin önce eylemi engellemeye çalışarak ve daha sonra bu eylem gününe katılan devlet memurları aleyhinde ceza kararlarının alınması yönünde talimat vererek, idarenin keyfi olarak hareket etmesini eleştirmektedir. İdare, başvurana uyarma cezasını verirken, böyle bir disiplin cezasının hukuki denetiminin yapılmadığını bilmektedir.

Hükümet, başvuranın hala sözkonusu sendikanın üyesi olduğunu hatırlatmaktadır. Hükümet'e göre 11. madde, disiplin tedbirine konu teşkil eden sendika üyesi devlet memurlarına dokunulmazlık tanımamaktadır. Başvuran, 5 Haziran 2002 tarihinde işine gitmemesi nedeniyle disiplin cezası almıştır. Başvuran izin almadan sendika eylemine katılmış ve görevlerini yerine getirmediği gerekçesiyle disiplin cezası almıştır.

AİHM öncelikle, başvuranın bu eyleme katıldığını ulusal makamlar önünde inkar ettiğini not etmektedir. Başvuran, sunduğu savunma layihasında, sözkonusu disiplin tedbirinin, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası taahhütnamelelerinden öngörüldüğü şekliyle sendikal haklarını ihlal ettiğini belirttiği açıkça ortadadır. Bundan dolayı başvuran, AİHS'nin 11. maddesine dayanarak yaptığı şikayetini ulusal mahkemeler önünde ileri sürdüğünden dolayı, AİHM, olaylara itiraz etmesine rağmen şikayetin esasını da inceleyecektir.

Daha sonra AİHM, dava konusu eylem gününün ulusal düzeyde önceden bildirildiğini ve eylem yapılmasına itiraz edilmediğini tespit etmektedir. Başvuran bu eyleme katılarak toplantı yapma özgürlüğünü kullanmıştır (*Ezelin-Fransa*, 26 Nisan 1991 tarihli karar).

AİHM, toplantı yapma özgürlüğünün önemini gözönünde bulundurarak, özellikle amaçlanan meşru amaçla orantılı olup olmadığını tespit etmek amacıyla dava konusu disiplin cezasını dosyanın tamamı ışığında incelemiştir. AİHM, devlet memurlarının maaşlarına yapılan düşük zammı protesto etmek amacıyla üyesi olduğu *KESK*'in düzenlediği eyleme katılması nedeniyle disiplin cezası adı altında başvurana uyarma cezasının verildiğini not etmektedir. Oysa verilen ceza, her ne kadar düşük olsa da, kendisi gibi sendikaya üye kişilerin çıkarlarını savunmak amacıyla sendika üyelerinin grev ve eylemlere yasal olarak katılmamasına yönelik caydırıcı bir niteliğe sahiptir (sözünüden *Ezelin* kararı).

AİHM, başvurana verilen uyarma cezasının "demokratik toplumda gerekli olmadığı" sonucuna varmaktadır.

Bu nedenle AİHS'nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, kendisine verilen uyarma cezasına itiraz edebileceği bir iç hukuk yolunun bulunmaması nedeniyle şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 6 ve 13. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM, bu şikayeti AİHS'nin 13. maddesi bakımından incelemeye karar vermiştir:

Hükümet, devlet memurlarının diğer bütün vatandaşlar gibi İdare'nin keyfi uygulamalarına karşı korunduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, İdare'nin bütün eylemlerinin hukuki denetime tabi olduğunu ifade etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğunu tespit etmektedir. Ayrıca başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığından şikayetin kabuledilebilir olduğuna kanaat getirmektedir.

B. Esasa Dair

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, iç hukukta hak ve özgürlüklerin Sözleşme'de yer aldıkları şekliyle ileri sürülebilmelerini sağlayan başvuru yolunun mevcut bulunmasını güvence altına aldığı hatırlatmaktadır. Dolayısıyla bu hüküm, Sözleşmeye dayanan "savunulabilir bir şikayet" in içeriğini incelemeye ve uygun tazmin yolunu sunmaya yetkili kılan iç hukuk yolunun varlığını gerekli kılmaktadır (*Kudla-Polonya*, no: 30210/96).

13. maddenin Sözleşmeciler Devletlere getirdiği yükümlülüğün kapsamı, başvuranın şikayetinin niteliğine göre değişmektedir. Buna karşın 13. maddenin gerekli kıldığı başvuru yolu teoride olduğu kadar uygulamada da "etkili" olmalıdır (*İlhan-Türkiye*, no: 22277/93). 13. madde uyarınca bir "başvuru yolunun etkili olması", kesin olarak davanın başvuran lehinde sonuçlanması anlamına gelmemektedir. Aynı şekilde bu hükümde bahsedilen "makam" adli bir makam olmak zorunda değildir. Ancak böyle bir durumda, söz konusu makamın yetkileri ve sunduğu güvenceler, kendisine yapılan başvurunun etkililiğini değerlendirmek için göz önünde bulundurulmaktadır. Bunun yanı sıra aralarından biri tek başına 13. maddenin gerekliliklerine cevap veremese de, iç hukuk tarafından sunulan başvuru yollarının tümü, söz konusu gereklilikleri yerine getirebilir (*Silver ve diğerleri-Birleşik Krallık*, 25 Mart 1983 tarihli karar, ve *Chahal-Birleşik Krallık*, 15 Kasım 1996 tarihli karar).

Bu davada AİHM, Anayasa'nın 129. maddesi ve 657 sayılı Kanun'un 136. maddesinden, bir uyarma veya ihtar cezasının hukuki denetime tabi olamayacağı sonucunun ortaya çıktığını hatırlatmaktadır. Böylece AİHM, ulusal hukukun, buna benzer bir uyarma cezasına başvuranın itiraz edebilmesi amacıyla ulusal mahkemeye başvuruda bulunma yolunun bulunmasını öngörmediğini tespit etmektedir (*mutatis mutandis*, *Güneri ve diğerleri-Türkiye*, no: 42853/98, 43609/98 ve 44291/98, 12 Temmuz 2005 ve sözü edilen *Metin Turan* kararı). Bundan dolayı başvurulara yapılan uyarıya benzer disiplin cezasının verildiği durumlarda etkili başvuru yolunun bulunmaması, olası kötüye kullanımları engelleyecek yada sadece benzeri disiplin tedbirlerinin meşruluğunun denetlenmesini sağlayacak her türlü güvenceden başvuruları mahrum bırakmaktadır.

Sonuç olarak AİHM, iç hukukta benzeri başvuru yolunun bulunmaması nedeniyle AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine kanaat getirmektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, maruz kaldığı manevi zarar adı altında bir Euro'luk sembolik bir ücret talep etmektedir. Başvuran, uyarma ve ihtar cezasının hukuki denetimden geçmesine engel olan 657 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinin kaldırılmasını istemektedir.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, ihlal tespitinin manevi zararın tazmini için başlı başına yeterli olduğuna kanaat getirmektedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran aynı zamanda rakam belirtmeksizin ve herhangi bir delille taleplerini desteklemeksizin masraf ve harcamalarının yanı sıra avukatlık ücretinin de tazmin edilmesini istemektedir.

Hükümet AİHM'den, başvuran taleplerini hiçbir şekilde kanıtlamadığından dolayı, herhangi bir ödemenin yapılmasına hükmetmemesini istemektedir.

AİHM'nin yerleşik içtihadına göre, bir başvuran ancak gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulan masraf ve harcamalarının tazminini elde edebilmektedir. Bu davada AİHM, elinde yeterince unsur bulunmamasını ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde bulundurarak, başvuranın bu talebini reddetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 11. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. İhlal kararının tespitinin manevi zararın tazmini için başlı başına *yeterli olduğuna*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 27 Mart 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

KOŞTİ VE DİĞERLERİ /Türkiye*

Başvuru No: 74321/01
Strazburg
3 Mayıs 2007

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Osman Koştı, Mehmet Koştı ve Hışman Öngör ("başvuranlar") adlı üç Türk vatandaşı tarafından, 27 Mayıs 2001 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 74321/01) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR **DAVA OLAYLARI**

Başvuranlar sırasıyla 1981, 1983 ve 1981 doğumlu olup Şanlıurfa'da yaşamaktadır. Çeşitli kamu binalarına Molotof kokteyli atma eyleminde yer aldıkları şüphesiyle 19 ve 20 Şubat 1999 tarihlerinde yakalanıp gözaltına alınmışlardır. 23 Şubat 1999 tarihinde Suruç Sulh Ceza Mahkemesi başvuranlar hakkında tutuklama kararı çıkarmıştır. Olayların meydana geldiği tarihte Mehmet Koştı 16, diğer başvuranlar ise 18 yaşındaydı.

23 Mart 1999 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, hazırladığı iddianamede başvuranları yasadışı PKK örgütünün faaliyetlerini desteklemek amacıyla 18 Şubat 1999 tarihinde Suruç ilkokulu ve Suruç halk otoparkına Molotof kokteyli atmak ve Suruç Atatürk ilkokuluna Molotof kokteyli atma girişiminde bulunmakla suçlamıştır. Suçlamalar TCK'nın 168 § 2. maddesine dayanmaktadır.

7 Nisan 1999 tarihinde başvuranlar ve dört diğ er sanık hakkındaki kovuşturma Diyarbakır DGM’de başlamış, 12 Mayıs 1999 tarihinde yapılan duruşmada başvuranlar haklarındaki iddiaları ve polise, savcıya ve Sulh Ceza Mahkemesine verdikleri ifadeleri reddetmişlerdir. Aynı zamanda yakalama tutanağı ve tatbikat raporlarının doğruluğunu reddetmişlerdir. Mahkeme yakalamada ve tatbikatta yer alanların ve tutuksuz sanıkların ifadelerinin alınmasına karar vermiştir. Ayrıca, aslında 1986 doğumlu olduklarını iddia ettiklerinden Hışman Öngör ve başka bir sanığın doğum tarihlerinin belirlenmesi talimatını vermiştir.

12 Mayıs ile 22 Aralık 2000 tarihleri arasında yapılan 15 duruşmada iki sanığın yaşının henüz belirlenmemesi nedeniyle usule yönelik çeşitli kararlar alınmış ve duruşmalar ertelenmiştir.

22 Aralık 2000 ve 20 Şubat 2001 tarihli duruşmalarda mahkeme sırasıyla iddia makamı ve savunmadan esas üzerine görüşlerini iletmelerini talep etmiştir. 10 Nisan 2001 tarihinde başvuranların avukatı süre talep etmiş, talep mahkeme tarafından kabul edilmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yargılama boyunca başvuranların avukatı başvuranların tutuksuz yargılanmalarını talep etmiştir. Diğ er hususlar yanında başvuranların cezai ehliyete sahip olmadıkları ve eylemlerinin TCK’nın 168 § 2 maddesine göre suç sayılamayacağını ifade etmiştir. Atılı suçun niteliğini dikkate alarak mahkeme 29 Mayıs 2001 tarihine kadar başvuranların taleplerini geri çevirmiştir.

29 Mayıs 2001 tarihinde mahkeme 4616 sayılı Kanun uyarınca başvuranlar ve diğ er sanıkların cezalarının ertelenmesine karar vermiştir. Bu nedenle başvuranlar serbest bırakılmıştır. Savcı itiraz etmiş ancak Yargıtay 20 Eylül 2001 tarihinde birinci derece mahkemesi kararını onamıştır.

HUKUK

III. KABULEDİLEBİLİRLİK

Hükümet, iç hukuk yollarını tüketilmemiş olması nedeniyle AİHS’nin 35 § 1 maddesi uyarınca başvuruyu reddetmesini Mahkemeden talep etmiştir. Bu bağlamda başvuranların CMUK’un 298. maddesi uyarınca devam eden tutukluluk hallerine itiraz etmemiş olduklarını savunmuştur. Ayrıca yargılama süresi ile ilgili şikâyetlerini ulusal mahkemeler önüne getirmediğini ifade etmişlerdir.

Başvuranlar Hükümetin bu başlık altındaki itirazlarını özel olarak ele almamışlardır.

Hükümetin itirazının ilk kısmına ilişkin olarak Mahkeme, AİHS’nin 35 § 1 maddesi hükümleri gereğince uluslararası hukukun genel olarak kabul görmüş kurallarına göre ancak tüm iç hukuk yolları tüketildikten sonra konuyu ele alabileceğini hatırlatır. Ancak sözkonusu maddeye göre sadece mevcut ve uygun durumda olan çareler denenmelidir. Böyle yolların mevcudiyeti hem teoride hem de pratikte yeterince kesin olmalıdır. Aksi takdirde bunlar gerekli olan erişilebilirlik ve etkinlikten uzak olacaktır. Uygun veya etkili olmayan çarelere başvurma zorunluluğu bulunmamaktadır (bkz. diğ erleri yanında *Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan – Türkiye*, no. 41964/98).

Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi hususunda, başvuranların kullanmamış olduğu çareyi Mahkemeye yeterine açık olarak belirtmek ve bu çarenin sözkonusu zamanda

teori ve pratikte etkili ve kullanılabilir olduğu; yani erişilebilir olduğu, başvuranların şikâyetleri bağlamında telafi sunduğu ve başarı konusunda makul ümit verdiği konusunda Mahkemeyi ikna etmek sorumluluğunun bu iddiayı ortaya atan Hükümette olduğunu hatırlatır (bkz. *Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan*, yukarıda anılan). Mahkeme ayrıca iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının icrasının Sözleşmeciler Tarafından tesis etmeyi kabul ettiği insan haklarının korunması mekanizması çerçevesi içinde uygulanmakta olduğu gerçeğini dikkate almak zorunda olduğunu belirtir. Buna göre Mahkeme 35 § 1 maddesinin bir miktar esneklikle ve aşırı kuralcılıktan kaçınarak uygulanması gerektiğini kabul etmiştir (bkz. *Acunbay – Türkiye*, no. 61442/00 ve 61445/00).

Somut davada Mahkeme, birinci derece mahkemesinin başvuranların tutukluluk halini kendi gerek görmesi veya başvuranların talebi üzerine her duruşma sonunda incelemiş olduğunu dikkate alır. Bu nedenle mahkemenin başvuranların uzun sürdüğü iddia edilen tutukluluk halini sona erdirmeye ve iddia edilen Sözleşme ihlalini önleme veya telafi etme imkanı vardı (bkz. *Acunbay*, yukarıda anılan, *Tamer vd. – Türkiye*, no. 235/02).

Mahkeme ayrıca, Hükümetin ifade etmiş olduğu gibi, CMUK'un 298. maddesine göre (değiştirilmesinden itibaren) başvuranlar tutukluluk halinin devamına itiraz edebilirlerdi. Ancak Mahkeme, aşağıdaki gerekçeler nedeniyle bu yolun etkili olduğu ve pratikte makul düzeyde başarı ümidi verdiği hususunda Hükümete katılmamaktadır.

Mahkeme, Türkiye aleyhine açılan çeşitli davalarda, diğer hususlar yanında Devlet Güvenlik Mahkemelerinin her bir davadaki özel ilgisini açıklamadan başvuranların tutukluluk halinin devamına aynı resmi gerekçeleri göstermiş olması nedeniyle AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlalini tespit etmiştir (bkz, örneğin *Hasan Ceylan – Türkiye*, no. 58398/00, *Pakkan – Türkiye*, no. 13017/02, *Gıyasettin Altun – Türkiye*, no. 73038/01, *Tutar – Türkiye*, no. 11798/03, *Mehmet Güneş – Türkiye*, no. 61908/00, *Acunbay*, yukarıda anılan ve *Tamer vd.*, yukarıda anılan). Bu durumda Mahkeme, bunun gibi basmakalıp bir muhakemeye karşı yapılacak itirazın başka bir davada başarı şansının az olduğu kanaatinde. Ayrıca sözkonusu itiraz işlemi iki taraflı usulde değildir ve hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilmesi kuralı vardır (CMUK'un 302 § 1 maddesi). Bu nedenle tartışma konusu özgürlük kısıtlamasına mahsus güvenceler bulunmamaktadır (bkz. örneğin, *Nikolova – Bulgaristan* [BD], no. 31195/96 ve *Assenov vd. – Bulgaristan*, *Karar Raporları* 1998-VIII).

Mahkeme 35 § 1. maddedeki iç hukuk yollarının tüketilmesi zorunluluğu ve özgürlüğün keyfi olarak kısıtlanmasına karşı güvence sunmayı amaçlayan AİHS'nin 5 § 3 maddesindeki zorunluluklar arasında bir ayırım bulunduğunu belirtir. Ancak tutarlı içtihadının bu güvencelerin geçersiz veya eksik olduğunu göstermesi halinde başvurandan yetersiz güvenceleri takip etmesini istemek AİHS'nin temel ilkesine aykırı olacak ve 35 § 1 maddesi bağlamında aşırı kuralcılığa neden olacaktır.

Mahkeme ayrıca somut davada Hükümetin görüşlerinin sadece yasaların ilgili hükümlerini belirtmeleri nedeniyle çok genel kalmasını dikkate alır. Mahkeme, sorumlu Hükümetin savunmasındaki eksiklik ve özensizlikleri kendi çabalarıyla düzeltmenin Sözleşme kurumlarının görevi olmadığını hatırlatır (bkz. özellikle *Stran Grek Refineries ve Stratis Andreadis – Yunanistan*, A Serisi no. 301-B). Yukarıdakiler ışığında Mahkeme Hükümetin bu başlık altındaki itirazını reddeder.

Başvuranların ulusal mahkemelerde yargılama süresinin uzunluğundan şikâyetçi olmamış bulunmalarına ilişkin olarak Mahkeme, benzer davalarda Hükümetin ön itirazlarını inceleyip reddetmiş olduğunu hatırlatır (bkz. özellikle *Mete – Türkiye*, no. 39327/02). Mahkeme, somut davada yukarıda belirtilen davadaki tespitlerinden ayrılmasını gerektiren özel koşul görmemektedir. Bu nedenle Hükümetin itirazının bu yönünü de reddeder.

Mahkeme başvurunun Sözleşme bağlamında olaylar ve hukuk açısından ciddi hususlar ortaya çıkardığı kanaatinde. Bunların belirlenmesi esas hakkında bir inceleme gerektirir.

Bu yüzden başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığına karar verir. Kabul edilmezliğe dair başka gerekçe tespit edilmemiştir.

IV. AİHS'İN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, gözaltında tutuldukları sürenin, ilgili kısmı aşağıda verilen AİHS'nin 5 § 3. maddesinde belirtilen "makul süre" şartını aşmış olmasında şikâyetçi olmuşlardır.

"Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir."

Hükümet, başvuranların tutukluluğunun, suç işlemiş olmaları şüphesine ilişkin mantıklı gerekçelerin varlığına dayandığını ve gözlem halinin yetkili makamlarca o dönemde yürürlükte olan yasal hükümler uyarınca belli aralıklarla titizlikle gözden geçirildiğini savunmuştur. Başvuranlara isnat edilen suçun ciddi nitelikte olduğu ve gözaltı süresinin devamının suç işlemelerinin engellenmesi ve toplum düzeninin korunması için şart olduğunu belirtmişlerdir.

Başvuranlar iddialarını sürdürmüştür.

Mahkeme, dava dosyasından Devlet Güvenlik Mahkemesinin başvuranların tutukluluk halini her duruşma sonunda, kendi isteğiyle veya başvuranların talebi üzerine değerlendirmiş olduğunu gözlemlemektedir. DGM, tutukluluğu her defasında "suçun niteliği, delillerin durumu ve dava dosyası içeriği" gibi değişmeyen, basmakalıp ifadelerle uzatmıştır. "Delillerin durumu" ifadesi genel olarak suçun ciddi belirtilerinin varlığına ve sürdüğüne ilişkin bir etken olabilirken, somut davada iki yıl üç ay süren koruyucu tutukluluk dönemini, özellikle başvuranların yaşlarının küçük olması itibarıyla tek başına haklı çıkaramamaktadır (bkz. özellikle *Selçuk – Türkiye*, no. 21768/02, *Letellier – Fransa*, A Serisi no. 207, *Tomassi – Fransa*, A Serisi no. 241-A, *Mansur – Türkiye*, A Serisi no. 319-B).

Sonuç olarak AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

V. AİHS'İN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yargılama süresinin AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda verilen 6 § 1. maddesinde belirtilen "makul süre" zorunluluğunu aşmasından şikâyetçi olmuştur:

"Herkes ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir"

Hükümet somut dava koşullarında yargılama süresinin gereksiz yere uzun olarak değerlendirilemeyeceğini savunmuştur.

Başvuranlar iddialarını sürdürmüştür.

Mahkeme, dikkate alınması gereken sürenin, başvuranların yakalanıp gözaltına alındıkları 19 Şubat 1999 tarihinde başlayıp Yargıtay'ın birinci derece mahkemesinin kararını onadığı 20 Eylül 2001 tarihinde sona erdiğini gözlemlemektedir. O halde sözkonusu süre iki aşamada iki yıl yedi aydır.

Dava süresinin tamamını inceleyerek ve davanın karmaşıklığı, sanık sayısı ve davanın iki derecede ele alınmış olmasını dikkate alarak Mahkeme, birinci derece mahkemesinin bazı sanıkların yaşlarının tespit edilmesini bekleyerek duruşmaları erteleme kararıyla bir miktar uzamış olsa da somut davada yargılama süresinin haddinden fazla uzun olmadığını değerlendirir. Bu bağlamda Mahkeme 6 § 1 maddesinin, adli kovuşturmanın ivedilikle yapılmasını zorunlu tutarken aynı zamanda adaletin doğru idaresi gibi daha genel bir ilkeye

vurgu yaptığını hatırlatır (bkz. örneğin *Gast ve Popp – Almanya*, no. 29357/95). Mahkeme ayrıca temyiz aşamasında kayda değer bir gecikmenin yaşanmamış olduğunu gözlemler.

Davanın özel koşullarını dikkate alarak Mahkeme AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile getirilen “makul süre” şartının somut davada yerine getirildiğini tespit etmiştir. Sonuç olarak Mahkeme, yargılama süresi itibariyle 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine karar verir.

VI. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

D. Tazminat

Başvuranlar, maddi ve manevi tazminat olarak toplamda 60,000 Euro talep etmişlerdir. Hükümet, miktarlara itiraz etmiştir.

Mahkeme, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında nedensel bir bağ kurmamaktadır; dolayısıyla bu talebi reddeder. Öte yandan, her bir başvurana 3,000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar verir.

E. Mahkeme masrafları

Başvuranlar, ulusal mahkemeler ve AİHM nezdinde yaptıkları harcamalara karşılık olarak 16,802 Euro talep etmiştir.

Hükümet, miktarlara itiraz etmiştir.

AİHM içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AİHM, ulusal mahkemelerdeki masraflarla ilgili talebin reddini ve AİHM’deki harcamalar için ortak olarak 1,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

F. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

5. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna;
6. AİHS’nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine;
7. AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmediğine;
8. (a) Sorumlu Devlet’in başvuranlara, AİHS’nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası’na çevrilerek:

- (i) Başvuranlardan her birine 3,000 Euro (üç bin Euro) manevi tazminat,
- (ii) mahkeme masrafları için ortaklaşa 1,000 Euro (bin Euro);

- (iii) bu miktarlar üzerine uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;
(b) Yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

9. Başvuranların adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 3 Mayıs 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Zabıt Kâtibi

F. TULKENS
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

KRANTA/Türkiye Davası*

Başvuru No: 31277/03
Strazburg
16 Ocak 2007

OLAYLAR **DAVA KOŞULLARI**

Başvuran, 27 Ekim 1995 tarihinde, İzmir İdare Mahkemesi'nde İzmir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (*İZSU*, bundan sonra «idare») kendisi aleyhinde verdiği bir kararın iptali için bir başvuruda bulunmuştur.

25 Nisan 1996 tarihli bir kararla başvuran haklı bulunmuştur İtiraz edilen işlem iptal edilmiştir. Mahkeme ayrıca idareyi, başvurana yargılama giderleri ve avukat masrafı için toplam 6.154.200 TL (yaklaşık 67 Euro) tutarında bir meblağ ödemeye mahkum etmiştir.

Danıştay 28 Mayıs 1999 tarihli kararıyla ilk derece mahkemesinin hükmünü onamıştır.

İdare halihazırda yerel mahkemeler tarafından hükmedilen yargılama giderlerini ve avukat masraflarını başvurana ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN **I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE DAİR**

AİHS'nin 6. ve 14. maddelerine ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunan başvuran, yerel mahkemeler tarafından hükmedilen yargılama giderlerinin ve avukat masraflarının idare tarafından ödenmemesinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca altı ay kuralına uyulmamış olması nedeniyle AİHM'yi başvuruyu reddetmeye davet etmektedir. Hükümet'e göre sözkonusu süre Danıştay'ın kararını verdiği 28 Mayıs 1999 tarihinden itibaren işlemeye başlamıştır.

AİHM, başvuranın şikayetçi olduğu durumun idare mahkemesinin icra yetkisi veren nihai kararıyla başlamış olduğunu ve bu güne kadar devam ettiğini kaydetmektedir. Bu itibarla bu itirazı reddetmek gerekmektedir.

Hükümet'e göre başvuran, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca iç hukukta sunulan başvuru yollarının tamamını tüketmemiştir. Hükümet, başvuranın ilk önce nihai kararın

uygulanmadığı gerekçesiyle idare mahkemesine şikayet başvurusunda bulunması gerektiğini savunmaktadır.

AİHM'nin takdirine göre, adli bir süreç sonucunda Devlet'ten bir tazminat elde eden bir kimsenin daha sonra tazminatı bu tazminatı elde etmek için yeni adli süreç başlatmak zorunda kalması uygun değildir (bkz., mutatis mutandis, Karahalios – Yunanistan, no: 62503/00, 26 Eylül 2002). Bu nedenle bu itirazı itibara almamak yerinde olacaktır.

İçtihadından kaynaklanan ölçütler ve elindeki mevcut bilgiler ışığında AİHM, başvurunun esasın incelenmesi gerektiğine hükmetmektedir. Ayrıca başvuru herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesiyle karşılaşılmamaktadır.

II. AİHS'NİN 6 Ş 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Daha evvel de müteaddit defalar mevcut davadakine benzer sorunları incelemiş olan AİHM, bu davalarda AİHS'nin 6 Ş 1. maddesinin ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. ihlal edildiği hükmüne varmıştı (bkz., sözgelimi, *Bourdov – Rusya*, no: 59498/00, *Romachov – Ukrayna*, no: 67534/01, 27 Temmuz 2004, ve *Kuzu – Türkiye*, no: 13062/03, 17 Ocak 2006).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in farklı bir hükme varılmasını sağlayacak nitelikte herhangi bir olgu ya da argüman sunmadığını tespit etmiştir. AİHM idarenin ne yerel mahkemeler tarafından belirlenmiş masraf ve harcamaları ne de avukatlık ücretini başvurana ödemediğini tespit etmektedir. Bir başka deyişle adli makamlarca başvuran lehinde verilen nihai karar ve icra yetkisi yedi yıldan beridir uygulanmamıştır. Bu ihmal AİHM'yi, yetkili Türk makamlarının geçen bu süre zarfında mevcut davada verilen nihai karara uygun hareket etmek noktasında gerekli önlemleri almayarak AİHS'nin 6 Ş 1. maddesinde ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinde öngörülen düzenlemeleri kısmen yararlı etkilerinden yoksun bıraktıkları kanaatine vardırırmaktadır.

Bu itibarla sözkonusu düzenlemeler ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 14. maddesine atıfta bulunan başvuran, idarenin borçlarını ödeme noktasındaki takdir yetkisi sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakıldığını iddia etmektedir.

AİHS'nin 6 Ş 1. maddesi ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine ilişkin olarak yukarıda varılan sonucu göz önünde bulunduran AİHM, bu sorunun AİHS'nin 14. maddesi bakımından ayrıca incelenmesine yer olmadığı kanaatindedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maddi ve manevi zararlarının tazmini için 5.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

Bu konudaki içtihadı uyarınca kendi hesap yöntemini uygulayan AİHM dava koşullarını dikkate alarak başvurana maddi ve manevi tazminat olarak 500 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran masraf ve harcamalarına ilişkin herhangi bir talepte bulunmamıştır. Bu nedenle AİHM bu yönde bir tazminat ödenmesine yer olmadığını takdir etmektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
 2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ve 1 No'lu Ek Protokl'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
 3. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana maddi ve manevi tazminat olarak 500 Euro (beş yüz) *ödenmesine*;
 - b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
 5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;
- Karar vermiştir.
- İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 16 Ocak 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MEHMET ALİ MIÇOOĞULLARI /Türkiye Davası*

Başvuru No:75606/01

Strazburg

10 Mayıs 2007

OLAYLAR

1936 doğumlu başvuran Hatay'da ikamet etmektedir.

Başvuran Samandağ (Hatay) Çiğdede mahallesi'nde bulunan 1251 parsel numaralı 494 m² lik arsanın sahibidir.

28 Şubat 1937 tarihli Tapu kadastro kaydına göre bu parsel Alevi Cemaati Vakfı adına tescil edilmiştir. 29 Mart 1948 tarihinde bu parsel Samandağ belediyesine nakledilmiştir. Ahmet Özen'e 1965'te satılan parseli adı geçen başvurana 1970 yılında satmıştır.

Hazine sözkonusu parselin kıyı kenar şeridinde olup olmadığının tespiti için 27 Nisan 1995 tarihinde Samandağ Asliye hukuk mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

Mahkeme 16 Temmuz 1999 tarihli bir kararla taşınmaz malın Hazine adına tescil edilmesine karar vermiştir.

Başvuran 11 Ocak 2000 tarihinde Yargıtay'a sunduğu layihasında kamulaştırma bedeli ödenmeksizin mülkiyetinin tapusunun elinden alındığını ileri sürmüştür.

Yargıtay 9 Mayıs 2000 tarihli bir kararla dava dosyasında yer alan deliller ve davanın yasal ve hukuki dayanağı ışığında temyizine gidilen kararı onamıştır. Başvuran yargı masraflarını ödemeye mahkum edilmiştir.

31 Ocak 2001 tarihinde alınan ve başvurana 29 Mart 2001 tarihinde tebliğ edilen bir kararla Yargıtay kararın tashihi talebini reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine uygun olarak hiçbir bedel ödenmeksizin mülkiyetinin tapusunun Hazineye geçtiğini ileri sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmıştır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümet mevcut başvuruda başvuranın tapu tescil belgesinin geçerli olup olmadığının bilinmesi gerektiğini ifade etmektedir. Kıyı kenar şeridinde bulunan ihtilaf konusu taşınmaz özel mülkiyet konusunu teşkil edemez. Bu nedenle, tapu tescili olmadığından başvuran

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. kamulaştırma adı altında bir bedel talebinde bulunamaz. Hükümet başvuranın tapusunun iptali nedeniyle Anayasa'nın 125. maddesine, İdari Muhakeme Usulü Kanunu veya Medeni Kanun'a dayalı olarak tazminat davası açabileceğini savunmaktadır.

Başvuran bu savlara karşı çıkmaktadır.

AİHM daha önce Doğrusöz ve Aslan-Türkiye kararında (no: 1262/02 §§ 22-23, 30 Mayıs 2006) benzer bir itirazın bu başvuru yollarının başvuranın tapusunun tapu siciline illegal olarak tescil edilmesi ile ilintili olması nedeniyle reddedildiğini hatırlatmaktadır. Zira, bu başvuruda Samandağ Asliye hukuk mahkemesi yasada belirtildiği üzere kıyı kesimde bulunan arazilerin özel mülkiyete ait olamayacağı gerekçesiyle başvuranın tapu belgesini iptal etmiştir. AİHM bu durumda Hükümetin itirazını reddetmektedir.

Hükümet, tahsis başvurusunu reddeden Yargıtay'ın 31 Ocak 2001 tarihli kararının ardından altı ay içinde başvuranın başvurusunu yapmadığını belirtmektedir.

Başvuran bu sava itiraz etmektedir.

AİHM başvuranın tapu belgesinin iptalinin 31 Ocak 2001 tarihinde Yargıtay kararı ile sonuçlandığını, bu kararın başvurana 29 Mart 2001 tarihinde tebliğ edildiğini ve başvuranın AİHS'nin 35 § 1. maddesine uygun olarak altı ay içerisinde 18 Eylül 2001 tarihinde başvuruda bulunduğunu tespit etmektedir. Bu nedenle Hükümetin itirazı reddedilmektedir.

AİHM başvurunun bu bölümünün AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı saptamasını yapmaktadır. Başvurunun kabuledilemezliği hakkında hiçbir gerekçe yer almamaktadır. Dolayısıyla başvuru kabuledilmelidir.

B. Esas hakkında

Başvuran iddialarını yinelemektedir.

Hükümet ilgili iç hukuka göre kıyı kenar şeridinde bulunan bir taşınmazın tapu siciline özel mülkiyet olarak tescil edilemeyeceği açıklamasını yapmaktadır. Mevcut başvuruda, taşınmazın başvuran adına kaydedilmesi Anayasa'nın ve diğer ilgili yasaların ihlaline yol açmaktadır. Başvuranın tapu belgesi Samandağ Asliye hukuk mahkemesi tarafından bu nedenle iptal edilmiştir, dolayısıyla kendisine bu doğrultuda bir ödeme yapılmamıştır.

Bununla birlikte AİHM, başvuranın mülkiyet hakkı alanına müdahalenin Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk bendinde yer alan mülkiyet hakkından «yoksun bırakma» olarak değerlendirildiğini saptamaktadır.

Başvuran tarafından dile getirilen benzer bu şikayetin daha önce de incelendiğini ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını hatırlatmaktadır. Bunun yanı sıra, taşınmazın değerine ilişkin makul sayılabilecek hiçbir miktarın ödenmemesi, mülkiyetten yoksun bırakma halinin doğal olarak aşırı ve genel bir tazminden yoksun oluşu Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinde yer alan olağandışı haller bakımından meşru sayılamaz (Bkz. Nastou-Yunanistan kararı (no2), no: 16163/02, 15 Temmuz 2005, Jahn vd.-Almanya no: 46720/99, 72203/01 ve 72552/01 ve 9 Aralık 1994 tarihli Les saints monasteres-Yunanistan kararları). Mevcut başvuruda, mülkiyetinin Hazineye devredilmesi akabinde başvuran hiçbir tazminde bulunulmamıştır. AİHM Hükümetin toplam bir tazminin olmayışını haklı çıkaracak herhangi bir olağandışı koşulu dile getirmediğini not etmektedir. AİHM, bu başvuruda Hükümetin davanın seyrini farklı sonlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığı saptamasında bulunmaktadır.

Bu nedenle Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran ulusal mahkemelerin kararlarını yeterince gerekçelendirmediklerini iddia etmektedir. Başvuran ayrıca tapusunun iptaline dair yargı sürecindeki tüm masraf ve harcamaları kendisinin ödemek zorunda kalmasından yakınmaktadır. Başvuran bu yönde AİHS'nin 6 § 1. maddesini ileri sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Başvuranın mahkeme masraflarını ödemeye mahkum edildiği şikayeti ile ilgili AİHM yerleşik içtihadına göre yargı giderinin belirlenmesinin ikincil derecede öneme haiz olduğunu ve medeni hak ve yükümlülükler alanına girmediğini hatırlatmaktadır.

AİHM sözkonusu yargı sürecinin ceza alanında bir suçlamanın dayanağını oluşturmadığı ve AİHS'nin 6 § 1. maddesi gereğince medeni hak ve yükümlülükler dayalı bir itirazı teşkil etmediği sonucuna varmaktadır (Bkz. Saint Raphael dostları derneği ve de Frejus-Fransa kararı no: 45053/98, 29 Şubat 2000).

Bu nedenle bu şikayet *ratione materiae* bakımından AİHS'nin 35 § 3. maddesinde yer alan hükümleri ile bağdaşmamakta ve 35 § 4. madde gereğince reddedilmektedir.

Ulusal mahkemelerin kararlarını yeterince gerekçelendirmedikleri şikayetine gelince, AİHM bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesine göre temelden yoksun olmadığı tespitini yapmaktadır. Dolayısıyla şikayet kabul edilmelidir.

B. Esas hakkında

AİHM bir hukuk sürecinin adillığının sürecin bütünü ışığında değerlendirilmesi gerektiğini kaydetmektedir (Bkz. örneğin, Miailhe-Fransa kararı, 26 Eylül 1996). Ayrıca, şayet AİHM 6 § 1. maddenin mahkemelerin kararlarını gerekçelendirmeleri zorunluluğunu kabul ederse, bir mahkeme bu hükümden ileri gelen nedenlerle değil, özellikle taraflardan birinin savını her

açıdan temellendirebilmesi için gerekçelerini ortaya koymak durumundadır. Taraflardan birinin mahkemeden argümanlarından her biri için reddetme gerekçelerini açıklamasını istemek gibi mutlak bir hakkı bulunmamaktadır (Bkz. Van de Hurk-Hollanda kararı, 19 Nisan 1994).

Bununla birlikte AİHM, Hazinesinin Samandağ Asliye hukuk mahkemesine tapu siciline kayıtlı taşınmaz malın tapusunun iptali istemiyle başvuruda bulunduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme 16 Temmuz 1999 tarihli kararında ihtilaf konusu taşınmazın kıyı kenar şeridinin bir parçası olarak özel bir mülkiyet olarak edinilemeyeceğine karar vermiştir. Yargıtay ise hukuki bakımdan tarafların sunduğu tüm araçlar, dava dosyası ve kanıt unsurlarının değerlendirilmesi ışığında ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Buna karşın başvuran tarafından sunulan her delile karşılık vermemiştir.

AİHM ulusal mahkemelerin aldıkları kararlarını gerektiği şekilde gerekçelendirdikleri sonucuna varmaktadır.

Bu koşullar çerçevesinde, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile güvence altına alınan adil yargılama hakkı ihlal edilmemiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran 125.200.000.000 TL [yaklaşık 78.300 Euro] maddi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

AİHM, uygun bir tazminin olmayışının ve bir araziye illegal olarak el konulmasının Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinde tespit olunan ihlalin kaynağını oluşturduğu saptamasını yapmaktadır.

AİHM, sunulan delillerin ve bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda hakkaniyete uygun olarak başvurana 15.000 Euro maddi tazminat ödenmesini uygun görmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için toplam 62.232.000 TL. [yaklaşık 380 Euro] talep etmektedir.

Hükümet bu miktara itirazda bulunmaktadır.

AİHM, başvurana yargı giderleri için 380 Euro'nun verilmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine ve hukuki kararların gerekçelerinin yer almadığına ilişkin AİHS'nin 6 § 1. maddesi hakkındaki şikayetlerin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez* olduğuna;

2. AİHS'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin *ihlal edildiğine*;

3. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edilmediğine*;

4 a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf

- tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana maddi tazminat için 15.000 (on beş bin) Euro, masraf ve harcamalar için 380 (üç yüz seksen) Euro *ödemesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 10 Mayıs 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MENTEŞ/Türkiye Davası*

Başvuru No:36487/02

Strazburg

6 Şubat 2007

OLAYLAR DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1972 doğumlu olup Diyarbakır'da ikamet etmektedir.

22 Temmuz 2000 tarihinde F Tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla düzenlenen bir basın açıklaması sırasında HADEP İlçe Kadın Kolları Başkanı olan başvuran, yakalanmış ve Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltına alınmıştır.

Aynı gün yakalama tutanağı düzenlenmiş ve başvuranın kimlik kontrolü sırasında polis kayıtlarında PKK üyesi olarak aranan kişiler arasından yer aldığı tespit edildiği ifade edilmiştir.

24 Temmuz 2000 tarihinde ifade tutanağı hazırlanmış ve başvuran PKK'nın düşüncelerini benimsediğini kabul etmiştir. Başka bir davada sorgulanan sanıklar tarafından aleyhinde yapılan suçlamalarla ilgili olarak başvuran kendisine isnat edilen suçlamaları ve yasadışı eylemlere katıldığı iddialarını reddetmiştir.

Başvuran aynı gün Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcılığı'na sevk edilmiştir. Başvuran burada kendisine isnat edilen suçlamaları reddetmiş, gözaltında verdiği ve okumaya fırsat bulamadan imzaladığını iddia ettiği ifadesini inkar etmiştir. Başvuran bir basın açıklaması okuduğunu fakat slogan atmadığını belirtmiştir.

Yine aynı gün başvuran, Diyarbakır DGM Yedek Hakimliğine sevk edilmiştir. Başvuran burada kendisine isnat edilen suçlamaları reddetmiş, gözaltında verdiği ve okumaya fırsat bulamadan imzaladığını iddia ettiği ifadesini inkar etmiştir. Bu görüşme sırasında üçüncü kişiler tarafından verilen suçlayıcı ifadeler ve yakalama tutanağı başvurana okunmuştur. İlgili, sözkonusu ifadeleri reddetmiş ve yakalama tutanağı ile ilgili olarak HADEP merkezi tarafından verilen karar üzerine iki kişi ile birlikte F Tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla hazırlanan basın açıklamasını okumak üzere PTT binası önüne gittiğini belirtmiştir. Diyarbakır DGM Yedek Hakimi, başvuranın tutuklu olarak yargılanmasına karar vermiştir.

Başvuranın avukatı, 27 Temmuz 2000 tarihinde müvekkili hakkında verilen tutuklu yargılama kararına karşı itiraz etmiş ve müvekkilinin gözaltında bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kalarak bir takım belgeleri imzalamak zorunda bırakıldığını iddia etmiştir. Bu duruşma sırasında mahkemede üçüncü kişiler tarafından verilen suçlayıcı ifadeler okunmuş ve bunların gerçekliği başvuran tarafından reddedilmiştir.

Cumhuriyet Savcısı, 16 Ağustos 2000 tarihinde başvuranı PKK'ya yardım ve yataklık etmekle itham etmiş ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 169. maddesi uyarınca mahkum edilmesini talep etmiştir. Cumhuriyet Savcısı başvuranı, PKK lideri aleyhinde verilen ölüm cezasına karşı yasadışı bir eylem düzenlemek ve bu eyleme katılmakla, F Tipi cezaevlerini protesto etmek amacıyla düzenlenen eylemlere katılmakla ve Abdullah Öcalan'la ilgili olarak bir basın açıklaması yapmakla suçlamıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

22 Ağustos 2000 tarihinde başvuranın evinde arama yapılmış ve arama sonucunda suç unsuru teşkil edecek herhangi bir unsura rastlanmamıştır.

DGM 17 Ekim 2000 tarihinde başvuranın savunmasını dinlemiştir. Başvuran savunmasında, isnat edilen suçlamaları, okuma fırsatı bulamadan imzaladığını iddia ettiği ifadesinin içeriğini reddetmiştir. Başvuranın avukatı başvuranı suçlayan ifadelerde bulunan kişilerin ifadelerini değiştirdiklerini belirtmiş ve bununla ilgili olarak belgeler sunmuştur. Duruşma sonucunda DGM, başvuranın şartlı olarak tahliye edilmesine karar vermiştir.

Başvuranın avukatı, 26 Haziran 2001 tarihinde savunma lahyasını sunmuştur. Avukatı, müvekkilinin gözaltında bulunduğu sırada verdiği ifadesinin aleyhte bir kanıt unsuru olarak kullanılamayacağını zira müvekkilinin ifadesini okumaya fırsat bulamadan imzalamak zorunda kaldığını ileri sürmüştür. Aynı şekilde müvekkilini suçlayan kişilerin ifadelerinin de aleyhte kanıt unsuru olarak kullanılamayacağını zira bu ifadeleri de okumaya fırsat bulamadan imzalamak zorunda kaldıklarını ileri süren bu kişilerin de ifadelerini reddettiklerini belirtmektedir.

Aynı gün DGM, başvuranı PKK'ya yardım ve yataklık yapmakla suçlu bulmuş ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi ve TCK'nın 169. maddesi uyarınca başvuranı üç yıl dokuz ay hapis cezasına mahkum etmiştir. DGM kararını verirken yakalama tutanağına ve başka bir dava çerçevesinde ifade veren sanıkların beyanlarına dayanmıştır. Bununla ilgili olarak DGM, başvuranın Abdullah Öcalan'a destek vermek amacıyla düzenlenen eyleme katıldığı ve bir örgüt lehine basın açıklaması yaptığının tespit edildiğine kanaat getirmiştir.

Bunun üzerine başvuran temyiz talebinde bulunmuştur. Başvuran lahyasında üçüncü kişiler tarafından verilen ifadelerin aleyhinde delil olarak kullanılmasına itiraz etmiş ve bu kişilerin yargılandıkları mahkeme önünde ifadelerinden vazgeçtiklerini vurgulamıştır. Başvuranın avukatı ayrıca bu ifadeleri destekleyecek ek kanıt bulunmadığını ileri sürmüştür.

Yargıtay, başvurana tebliğ edilmeyen Cumhuriyet Başsavcısı'nın tebliğnamesi ışığında 5 Mart 2002 tarihinde başvuranın temyiz talebini reddetmiş ve ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 169. maddesini düzenleyen 4963 sayılı Kanun'un kabul edilmesiyle başvuran, Diyarbakır DGM'ye başvuruda bulunmuştur. Başvuran sözkonusu yasal değişiklikle isnat edilen suçun yürürlükten kalktığını belirtmiştir.

24 Ekim 2003 tarihinde başvuranın talebini dikkate alan DGM, bir karar alarak başvuranın cezasının on ay hapis cezasına düşürülmesine ve bu süreden gözaltında bulunduğu ve tutuklu olarak yargılandığı sürenin düşürülmesine ve 416.766.000 T.L. (yaklaşık 239 Euro) para cezasına mahkum edilmesine karar vermiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, DGM önünde görülen davasının delillerin toplanma şekli ve lehte tanıkların ifadesinin alınmamış olması sebebiyle hakkaniyete uygun olarak görülmediğini ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın tebliğnamesinin kendisine tebliğ edilmediğini iddia etmektedir.

Başvuran bununla ilgili olarak AİHS'nin 6 § § 1 ve 3. maddesine atıfta bulunmaktadır. Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Hükümet, AİHS'nin 6 § 3 d) maddesine ilişkin olarak dile getirilen şikayete ilgili olarak iç hukuk yollarının tüketilmediğini belirtmekte ve başvuranın bu şikayetini ulusal mahkemeler önünde dile getirmediğini ifade etmektedir. Bununla ilgili olarak Hükümet, ilgili kişinin hiçbir şekilde lehte tanıkların sorgulanması ya da dinlenmesi yönünde bir talepte bulunmadığını belirtmektedir.

Başvuran bu iddiaya itiraz etmekte ve tanıkların dinlenmesini talep ettiğini fakat bu talebinin ulusal mahkemeler tarafından reddedildiğini ileri sürmektedir.

AİHM başvuran tarafından dile getirildiği üzere tanık ifadelerinin alınmamış olması hususunun, AİHS'nin tanık ifadelerinin lehte kanıt olarak kullanılmasına ilişkin olan 6. maddesi ile yakından ilgili bir sorunu ortaya çıkardığını tespit etmektedir. Bu bakımdan, AİHS'nin 6. maddesinin 3. paragrafında ifade edilen gerekliliklerin, 1. paragrafta genel olarak güvence altına alınan adil yargılanma hakkının farklı bir yönünü teşkil ettiğini hatırlatmaktadır. Bu nedenle AİHM, başvuran tarafından dile getirilen şikayetin, bu iki metin birlikte ele alınarak değerlendirilmesi gerektiğine kanaat getirmektedir (bkz., özellikle, *Foucher-Fransa*, 18 Mart 1997 tarihli karar, *Derleme Kararlar ve Hükümler*).

Dosyada yer alan unsurla dikkate alındığında AİHM, başvuranın aleyhinde başlatılan yargılama süresince düzenli olarak üçüncü kişilerin ifadelerinin aleyhte kanıt olarak kullanılması hususuna itiraz ettiğini tespit etmektedir. Oysa ki bununla ilgili olarak dile getirilen şikayetlerin, mevcut dava koşullarında, tanık ifadelerinin alınmaması ile ilgili olarak dile getirilen şikayetler ile ayrı olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle AİHM, Hükümet tarafından iç hukuk yollarının tüketilmediğine yönelik olarak dile getirilen itirazın kabul edilmesinin mümkün olmadığı kanaatinde dir.

AİHM başvurunun geri kalan kısmının AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM ayrıca başvuruda başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi tespit edilmediğinden başvurunun kabul edilebilir ilan edilmesinin uygun olacağı kanaatinde dir.

1. Delillerin toplanması ve tanıkların dinlenmesi

Hükümet, başvuranın yargılama süresince avukatı aracılığıyla savunmasını sunma imkanına sahip olduğunu altını çizmektedir. Bu şekilde başvurana savunmasını sunmak için gerekli zaman ve kolaylık sağlanmış ve başvuran vicahi yargılamadan yararlanmıştır. Ayrıca dosyada yer alan hiçbir unsur başvuranın kötü muamele iddialarını desteklememektedir ve gözetiminde verdiği ifadesi, mahkum edilmesinde tek kanıt unsuru teşkil etmemektedir. Ulusal mahkemeler, PKK üyelerinin ifadeleri ışığında ve dava konusu olaylarla ilgili olarak yürütülen soruşturmaları dikkate alarak kararlarını vermiştir.

Başvuran hakkında verilen mahkumiyet kararının yalnızca, daha sonradan verdikleri ifadeleri reddeden şahısların ifadelerine dayandığını iddia etmektedir.

AİHM, her ne kadar AİHS'nin 6 § 1. maddesinin adil yargılanma hakkını güvence altına alsada, bu maddenin mevcut haliyle, iç hukukla ilgili olan delillerin toplanması, özellikle de bu delillerin kabul edilebilirlikleri ve ispat güçleri ile ilgili soruları düzenlemediğini hatırlatmaktadır (bkz., *Schenk-İsviçre*, 12 Temmuz 1988 tarihli karar). Ayrıca AİHM'ye verilen görev, tanık ifadelerinin delil olarak kabul edilip edilmediği

hususunda görüş bildirmesinden ziyade bir bütün olarak ele alındığında sözkonusu yargılamanın, delil unsurlarının sunulma şekli de dahil olmak üzere, hakkaniyete uygun olarak görülüp görülmediği hususunda görüş bildirmesidir (bkz., diğerleri arasında, *Van Mechelen ve diğerleri-Hollanda*, 23 Nisan 1997 tarihli karar).

Bu bakımdan delil unsurları normal koşullarda halka açık olarak görülen duruşma sırasında, vicahi yargılama yapılması amacıyla başvurana sunulmalıdır fakat hazırlık soruşturması ve soruşturma safhasında elde edilen ifadelerin kullanılması, savunma hakkına saygının korunması kaydıyla, 6. maddenin 3 d) ve 1. bentlerine aykırılık teşkil etmemektedir. Genel olarak 6. maddenin 3 d) ve 1. bentlerinde, iddia tanıklarının itiraz etmesi ve ifade sırasında ya da sonrasında bu kişiyi sorguya çektiği için yeterli ve uygun fırsatın tanınması gerektiği belirtilmektedir (Bkz., özellikle, *Saidi-Fransa*, 20 Eylül 1993 tarihli karar). Bir mahkumiyet kararı, yalnızca ya da kesin bir şekilde, sanığın ne soruşturma sırasında ne de duruşma sırasında sorguya çektiği bir kişinin ifadelerine dayandığı hallerde savunma haklarının, 6. maddede ifade edilen güvencelerle uygun düşmeyecek bir şekilde sınırlandırıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Mevcut davada AİHM, başvuranın bütün yargılama süresince kendisini itham eden sanıkların ifade tutanaklarına erişme hakkında sahip olduğunu tespit etmektedir. Böylece başvuranın, birçok kez dava konusu ifadelerin gerçek olmadığını beyan etme ve bunların kullanılması hususuna itiraz etme fırsatı olmuştur. Başvuran bu ifadelerin aleyhinde kullanılması hususuna hem ilk derece mahkemesi önünde hem de Yargıtay önünde itiraz etmiştir. Başvuran gözaltında verdiği ifadesi ile ilgili olarak da aynı şekilde hareket etmiştir.

Bu durumda AİHM, istinabe yoluyla alınan ifadelerle ilgili olarak, “başvurana, bu ifadelere itiraz etme imkanı tanınmasının, bir duruşmanın ya da doğrudan ifade alınmasının yerine geçmesinin mümkün olmadığını daha önce açıklamıştır (bkz. *Hulki Güneş-Türkiye*, no: 28490/95; bakınız aynı zamanda *Sadak ve diğerleri-Türkiye*, no: 29900/96, 29901/96, 29902/96 ve 29903/96). Bu durum, başvuranın ne soruşturma safhasında ne de duruşmalar sırasında iddia tanıklarının sorguya çekme ya da çektiği imkanı bulamadığı ve dava konusu tanıklıkların, mahkumiyet kararının temeli olarak değerlendirildiğinde daha da önem kazanmaktadır.

Bu durumda başvuranın suçlu olup olmadığını tespit edilmesi hususunda dava konusu ifadelerin karar verme aşamasında ne kadar etkili olduğu konusunda spekülasyon yapmadan AİHM, DGM’nin başvuranın suçlu olduğu yönündeki kararının yalnızca yakalama tutanağına, ifadesi alınan kişilerin beyanlarına ve başvuranın gözaltında bulunduğu sırada hazırlanan ifadesine dayandığını tespit etmektedir. Bu nedenle isnat edilen suçun önemi ve verilen cezaya rağmen, dosyada yer alan unsurlardan hareketle, ulusal mahkemelerin bu türden ifadelerin davanın hakkaniyete uygun olarak görülmesi hususuna ne gibi etkileri olacağı ile ilgili olarak inceleme yapmadıklarını tespit etmek gerekmektedir (karşılaştırım, *mutatis mutandis*, *Khan-Birleşik Krallık*, no: 35394/97).

Bu nedenlerle ve dava koşulları dikkate alındığında AİHM, başvuranın hakkaniyete uygun olarak yargılanmaması sebebiyle savunma haklarının bir takım sınırlamalara tabi tutulduğuna kanaat getirmektedir. Bu nedenle AİHS’nin 6 § § 1 ve 3 d) maddesi ihlal edilmiştir.

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın tebliğnamesinin başvurana tebliğ edilmemesi

Başvuranın, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın tebliğnamesinin kendisine tebliğ edilmediği şikayetiyle ilgili olarak AİHM, 11 Temmuz 2002 tarihinde kabul edilen bir kararla Büyük Daire’nin bu konu ile ilgili olarak bir değerlendirme yapma imkanına sahip olduğunu ve AİHS’nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği yönünde bir karar aldığını hatırlatmaktadır (Bkz. *Göç-Türkiye*, no: 36590/97; aynı zamanda *Abdullah Aydın-Türkiye* (no:2), no: 63739/00, 10 Kasım 2005). AİHM, bu karardan ayrılmasını gerektirecek herhangi bir neden görmemektedir.

AİHM sonuç olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran manevi tazminat olarak 20.000 Türk Lirası [yaklaşık 10.816 Euro] talep etmektedir. Maddi tazminatın belirlenmesi hususunun AİHM'nin takdirine bırakılmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, talep edilen maddi zararlar tespit edilen ihlal arasında bir nedensellik bağı görememekte ve bu nedenle sözkonusu talebi reddetmektedir. Bununla birlikte mevcut dava koşullarında ihlal tespitinin manevi zararın tazmin edilmesi için yeterli olacağı kanaatindedir.

AİHM, AİHS'nin 6. maddesinde öngörülen gerekliliklere uymayan bir mahkeme tarafından bir mahkumiyet kararı verildiğinde, ilgilinin talebi üzerine yeni bir dava açılması ya da esasa ilişkin yeniden yargılama yapılmasının tespit edilen ihlali gidermek bakımından en uygun yolu teşkil edeceğine kanaat getirmektedir (Bkz. *Öcalan-Türkiye*, no: 46221/99).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 8.850 Türk Lirası [yaklaşık 4.786 Euro] talep etmektedir. Başvuran bununla ilgili olarak avukat ücret belgesini sunmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadı uyarınca, bir başvurana ancak gerçekten yapılan, gerçekliği ve gerekliliği kanıtlanmış ve makul miktardaki masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. AİHM mevcut davada ve elindeki mevcut unsurlar doğrultusunda, AİHM önünde görülen dava için hakkaniyete uygun olarak başvurana 1.500 ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artış eklenmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6 § 1 ve 3 d) maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. İhlal kararının kendisinin, başvuranın uğradığı manevi zararın tazmini için başlı başına *yeterli olduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana masraf ve harcamalar için 1.500 Euro (bin beş yüz euro) *ödenmesine*;
b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda *basit faizin uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin olarak dile getirilen taleplerin *reddedilmesine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM iç tüzüğünün 77 § 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 6 Şubat 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

SEÇKİN VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 56016/00

Strazburg

3 Mayıs 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, Türk vatandaşları olan Burak Seçkin, Hakan Kocaoğlu ve Uğur Erdoğan'ın ("başvuranlar"), İnsan Haklarını ve Temel Hakları Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. Maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudur (başvuru no:56016/00).

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuranlar, sırasıyla 7 Aralık 1981, 26 Ekim 1979 ve 6 Mayıs 1979 doğumlu olup Samsun'da ikamet etmektedir.

Dava olayları, taraflarca sunulduğu ve sundukları belgelerden anlaşıldığı şekliyle şöyledir:

Başvuranlar, 15 Kasım 1996 tarihinde, yasadışı bir örgüt olan DHKP/C'nin eylemlerine yönelik bir araştırma sırasında yakalanmış ve Samsun polis karakolunda gözaltına alınmıştır. Birinci ve üçüncü başvuran, 16 Kasım 1996 tarihinde serbest bırakılmıştır.

İkinci başvuran Hakan Kocaoğlu, 18 Kasım 1996 tarihinde Samsun Cumhuriyet Savcısı huzuruna çıkmış, yasadışı bir örgüt üyesi olduğunu ve böyle bir örgütün herhangi bir eylemini gerçekleştirdiğini inkar etmiştir. Başvuran, birinci başvuran ile başka bir kişi duvarlara sloganları yazarken sadece onlara baktığını ifade etmiştir. Cumhuriyet Savcısı, ikinci başvuranın serbest bırakılması emrini vermiştir.

Başvuranlar, 18 Kasım 1996 tarihinde tıbbi muayeneden geçmiştir. Samsun Adli Tıp Kurumu tarafından hazırlanan tıbbi raporlara göre, başvuranların vücutlarında herhangi bir kötü muamele izine rastlanmamıştır.

9 Aralık 1996 tarihinde, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, aynı mahkemeye başvuranları yasadışı bir örgüt olan DHKP/C'ye yardım ve yataklık etmekle suçlayan bir ithamname vermiştir.

Cumhuriyet Savcısı, birinci başvuranın, Mart 1996'da DHKP/C sloganları bir ilkokulun ve evlerin duvarlarına yazılırken bu olayı izlediğini iddia etmiştir. İkinci başvuran,

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. “insanların örgüte katılmaları amacıyla DHKP/C propagandası” yapmakla suçlanmıştır. İkinci başvuran, ayrıca, 1996 yılının Mart ve Mayıs aylarında bir ilkokulun, bir apartman binasının ve bir doğumevinin duvarlarına sloganlar yazılırken bu olayı izlemekle suçlanmıştır. Üçüncü başvuran ise, 9 Ekim 1995 tarihinde, bir lisede DHKP/C broşürlerini dağıtmakla ve 20 Aralık 1995 tarihinde ise DHKP/C sloganlarını yazmakla suçlanmıştır.

Cumhuriyet Savcısı, Ceza Kanunu'nun 169. Maddesi ile 3713 sayılı Kanun'un 5. Maddesi uyarınca başvuranların hüküm giyip ceza almalarını istemiştir. Cumhuriyet Savcısı, ayrıca, mahkemeden birinci ve üçüncü başvuran hakkında hüküm verirken Türk Ceza Kanunu'nun 55 § 3 Maddesi'ni gözönünde bulundurmasını talep etmiştir. Ceza Kanunu'nun 55 § 3 Maddesi, 15 ila 18 yaşları arasındaki kişiler için cezaların üçte birinin düşürülmesini öngörmektedir.

23 Aralık 1996'de, biri askeri yargıç olmak üzere üç yargıçtan oluşan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Birinci Dairesi (buradan itibaren “ilk derece mahkemesi”), başvuranların ve diğer on iki suçlunun duruşmasını birlikte başlatmıştır.

10 Temmuz 1997'de, ilk derece mahkemesi, ikinci başvuranı Ceza Kanunu'nun 168 § 2 Maddesi uyarınca yasadışı bir örgüte üye olmakla suçlu bulmuş ve sekiz yıl dört ay hapis cezasına çarptırmıştır. Kalan iki başvuran, Ceza Kanunu'nun 169. Maddesi'ne aykırı bir suç olan yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık etmekten suçlu bulunmuştur. Birinci başvuran, iki yıl altı ay, üçüncü başvuran ise üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırılmıştır. İlk derece mahkemesi, birinci ve ikinci başvuran hakkında hüküm verirken, Ceza Kanunu'nun 55 § 3 Maddesi'ni dikkate alarak hapis cezalarının süresini düşürmüştür.

Duruşmanın ayrıntılı kayıtlarından ve mahkemenin yukarıda bahsedilen kararından, başvuranların cezai takibat sırasında bir avukat tarafından temsil edilmedikleri anlaşılmaktadır.

Başvuranlar, bu kez bir avukatın yardımıyla, mahkumiyetlerine itiraz etmişlerdir. Birinci başvuran, suçun işlendiği sırada 15 yaşından küçük olduğunu ve ilk derece mahkemesinin 15 yaşın altındaki kişilerin “doğruyla yanlış ayırt edememeleri” (*doli capax*) durumunda bu kişilere ceza verilemeyeceğini öngören Ceza Kanunu'nun 54. Maddesi'ni gözönünde bulundurmadığını ileri sürmüştür. Bu nedenle, ilk derece mahkemesinin başvuranın “doğruyla yanlış ayırt edip edemediğini” araştırmış olması gerekiyordu.

İkinci başvuran, ilk derece mahkemesinin, kendisinin DHKP/C üyesi olduğu sonucuna varırken suç ortaklarından biri olan Ulaş Şahintürk'ün ifadelerini esas aldığı ileri sürmüştür. Ancak, Ulaş Şahintürk “muhibir olduğu varsayımıyla örgüt tarafından” cezaevinde öldürüldüğü için, ifadelerinin doğruluğunun tespiti mümkün olamamıştır.

Üçüncü başvuran, suç işlendiği sırada 18 yaşının altında olmasına ve Ceza Kanunu'nun 55 § 3 Maddesi uyarınca cezasının üçte birinin düşürülmesinden yararlanabilecek olmasına rağmen, ilk derece mahkemesinin hapis cezasının süresini düşürmediğini iddia etmiştir.

Yargıtay, 2 Temmuz 1998'de, ilk derece mahkemesinin başvuranlar ve diğer suç ortakları hakkında vermiş olduğu kararı bozmuştur. Yargıtay, ilk derece mahkemesinin,

birinci ve üçüncü başvuranın suç işlendiği zamanki yaşlarını gözönünde bulundurmadığına karar vermiştir. Yargıtay, ayrıca, ilk derece mahkemesinin ikinci başvurulanla ilgili olarak suçun yanlış yorumladığı görüşündedir.

Davanın Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne tekrar gönderilmesinin ardından, başvurulanlar aleyhindeki cezai takibat 31 Temmuz 1998 tarihinde yeniden başlatılmıştır. Bu cezai takibat sırasında, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi, Samsun hastanesinden suç işlendiği sırada birinci başvuranın “doğruyla yanlış ayırt edebilme” yetisine sahip olup olmadığını belirlemesini istemiştir.

8 Aralık 1998'de, Samsun psikiyatri hastanesi tarafından hazırlanan tıbbi rapor ilk derece mahkemesine sunulmuştur. Bu rapora göre, suçun işlendiği sırada birinci başvuran doğruyla yanlış ayırt edebilecek yetiye sahipti. Başvuranın avukatı, tıp biliminin bir kişinin dört yıl önceki ruh halini tespit etmesinin mümkün olmadığını ileri sürerek bu rapora itiraz etmiştir.

Başvuranlar, ilk derece mahkemesine yazılı savunma dilekçelerini sunmuşlardır. Birinci başvuran, iddia edilen suçun işlendiği sırada on iki yaşında olduğunu ve iddia edilen suçun işlenmesinden dört yıl sonra kendisini muayene eden Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin tıbbi raporunun bilimsel olarak ikna edici olmadığını ileri sürmüştür. Polis huzurunda vermiş olduğu ifadenin işkence altında alındığını iddia etmiştir.

İkinci başvuran, gözaltındayken vermiş olduğu ifade dışında mahkum edilmesini gerektirecek başka hiçbir kanıt bulunmadığını iddia etmiştir. Başvuranların örgütten ayrıldıklarını dile getiren müteveffa Ulaş Şahintürk'ün ifadesine dayanmıştır. Polis huzurunda vermiş olduğu ifadenin işkence altında alındığını iddia etmiştir.

Üçüncü başvuran, aleyhinde yapılan suçlamaları inkar etmiştir. Suç ortaklarının kendisinden yasadışı örgütün üyesi olmasını istediklerini anlar anlamaz onlarla görüşmeyi bıraktığını ifade etmiştir. Üçüncü başvuran, ayrıca, sorumlu tutulduğu suçları işlemediğini iddia etmiş ve polis huzurunda vermiş olduğu ifadenin işkence altında alındığını ileri sürmüştür.

22 Aralık 1998'de, ilk derece mahkemesi, Ceza Kanunu'nun 169. Maddesi uyarınca, yasadışı bir örgüte üye olma suçundan başvurulanlara hüküm giydirmiştir. İlk derece mahkemesi, başvurulanların suçun işlendiği zamanki yaşlarını gözönünde bulundurarak, ikinci ve üçüncü başvurulanları iki yıl altı ay, birinci başvuranı ise bir yıl on ay on beş gün hapis cezasına çarptırmıştır. İlk derece mahkemesi yargıçlar kurulundaki üç yargıçtan biri askeri yargıçtır.

Başvuranlar, karara itiraz etmiştir. Başvuranlar, itiraz dilekçelerinde, AİHS'nin 6. Maddesi'nde teminat altına alınan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Gözaltındayken polis tarafından alınan ifadelerinin baskı ve işkence altından alındığını iddia etmişlerdir. Başvuranlar, ayrıca, iddia edilen suç işlendiği sırada, birinci başvuranın on iki, ikinci ve üçüncü başvuranın ise on beş yaşında olduğunu belirtmişlerdir.

Yargıtay, 29 Haziran 1999 tarihinde yapılan duruşmanın ardından, başvurulanların itirazını reddetmiş ve ilk derece mahkemesinin kararını onaylamıştır. Yargıtay'ın, 7 Temmuz 1999'da, başvurulanların yasal temsilcileri olmadan bildirdiği kararı, 23 Temmuz 1999'da Devlet Güvenlik Mahkemesi kayıt bürosuna geri gönderilmiştir.

Başvuranlar, 19 Temmuz 1999'da, Yargıtay kararının düzeltilmesi talebinde bulunmuşlardır. Başvuranlar, 4390 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından, yargıçlar kurulunda askeri bir hakimin bulunmadığı bir Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından yeniden yargılanmaları gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

27 Eylül 1999'da, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, başvuruların düzeltme isteğini reddetmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN ALTINCI MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, AİHS'nin 6. Maddesi'ne göre, yargıçlar kurulunda askeri bir hakim bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsız olmayan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından yargılanıp hüküm giymelerinden şikayetçi olmuşlardır. Başvuranlar, ayrıca, gözaltındayken yasal yardım alma haklarından yoksun bırakıldıklarından şikayetçi olmuşlardır. Başvuranlar, son olarak, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin yaşlarını dikkate almadığını, bu nedenle de, çocuk mahkemelerinde izlenen usulleri uygulamadığını iddia etmişlerdir. Bunun için, AİHS'nin 6. Maddesi'ni ileri sürmüşlerdir.

A. Kabul edilebilirlik

AİHM, AİHS'nin 35 § 3 Maddesi uyarınca, bu şikayetlerin asılsız olmadığını belirtmektedir. AİHM, ayrıca, bu şikayetlerin kabul edilmez olması için hiçbir gerekçe bulunmadığını ifade etmektedir. Bu nedenle, kabul edilebilir oldukları yönünde karar verilmelidir.

B. Esaslar

1. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

Hükümet, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin, Devlet'in ve demokratik düzenin bütünlüğünü bozmak için işlenmiş suçlar ile doğrudan Devlet'in dahili ve harici güvenliğiyle ilgili suçlarla ilgilenmek üzere kurulduklarını ifade etmiştir.

Hükümet, 4338 sayılı Kanun'un 18 Haziran 1999 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından, askeri yargıçlar yerine sivil yargıçların getirildiğini belirtmiştir. Ayrıca, 5170 sayılı Kanun'un 22 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin tamamı kaldırılmıştır.

AİHM, daha önce benzer davalar incelemiş ve bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin yargıçlar kurulunda askeri bir hakim bulunması sebebiyle, AİHS'nin 6. Maddesi'nin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (bkz, özellikle, *Incal / Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları* 1998-IV, § 61-73; ayrıca bkz, *Akgül / Türkiye*, no. 65897/01, § 25, 16 Ocak 2007).

AİHM, bu davada farklı bir sonuca varmak için hiçbir gerekçe görmemektedir. Bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde, yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık ettikleri için kovuşturulan başvuruların, bir subay ve askeriyenin bir üyesinin de içinde bulunduğu bir yargıçlar kurulu tarafından yargılanma konusunda tedirgin olmaları anlaşılır bir durumdur. Bu nedenle, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin davanın niteliğiyle hiçbir alakası olmayan düşüncelerden haksız yere etkilenebileceğinden korkmaları normaldir. Başka bir deyişle,

başvuranların Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin korkuları objektif olarak savunulabilir.

AİHM, yukarıdaki unsurları dikkate alarak, AİHS'nin 6 § 1 Maddesi'nin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

2. Başvuranların kovuşturmanın hakkaniyetine ilişkin diğer şikayetleri

AİHM, başvuranların bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanma haklarının ihlal edildiği yönündeki saptamasını gözönünde bulundurarak, başvuranların AİHS'nin 6. Maddesi uyarınca yapmış oldukları şikayetlerinin kalan kısmını incelemenin gereksiz olduğu görüşündedir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. Maddesi:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

Başvuranlar, adil tazmin talebinde bulunmamışlardır. Buna göre, AİHM, başvuranlara bu bağlamda tazminat ödenmesi konusunda herhangi bir çağrı bulunmadığı görüşündedir.

AİHM, her koşulda, AİHS'nin 6. Maddesi'nin ihlalinin saptanmasının, başvuranların bu bakımdan görmüş oldukları manevi zarar için tek başına yeterli tazminat oluşturduğu görüşündedir (bkz, *Incal*, yukarıda kaydedilen, § 82).

AİHM, ayrıca, sözkonusu davada olduğu gibi, bir kişinin, AİHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından hüküm giydiği bir durumda, istendiği takdirde yeniden yargılanmasının veya davanın yeniden açılmasının, esas itibariyle ihlalin düzeltilmesi için uygun bir yol olduğu görüşündedir (bkz, *Öcalan / Türkiye*, no. 46221/99 [GC], § 210, *son kısmında*, ECHR 2005-IV).

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Başvuranları suçlu bulan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi yargıçlar kurlunda askeri bir hakimin bulunması nedeniyle, AİHS'nin 6 § 1 Maddesi'nin *ihlal edildiğine*;
3. Geri kalan şikayetleri AİHS'nin 6. Maddesi uyarınca ayrıca incelemeye *gerek olmadığına*;
4. Bir ihlalin saptanmasının, başvuranların görmüş olduğu manevi zarar için tek başına *adil tazmin oluşturduğuna karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış olup 3 Mayıs 2007 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley NAISMITH
Sekreter Yardımcısı

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

NEVRUZ KOÇ/Türkiye*

Başvuru No. 18207/03

Strazburg

12 Haziran 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, Türk vatandaşı Nevruz Koç'un ("başvuran"), 22 Mayıs 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvurudur (başvuru no. 18207/03).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

Başvuran, 1954 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır.

30 Kasım 1997 tarihinde bir restoranda ahçı olarak çalışan başvuran, görev bitiminde alkol almıştır. Restorana terk ettikten sonra eve dönerken, Sarıyer'deki bir otobüs durağında bekleyen bir grup insanla tartışmaya girmiştir. Polis memuru H. Ö. Tarafından yakalandığını ve yakalandığı sırada kötü muameleye maruz bırakıldığını iddia etmektedir. Sarıyer Polis Karakolu'nda gözaltına alınan başvuran bir gün boyunca kötü muameleye maruz bırakıldığını ileri sürmüştür.

Aynı gün hazırlanan polis raporunda başvuranın H. Ö.'ye hakaret ettiği ve vurduğu belirtilmektedir. Olay mahallinde bulunan kişiler de H. Ö. Herkesi sakinleştirmeye çalışırken başvuranın ona hakaret ettiğini doğrulamıştır. H.Ö. başvuranın kendisine hakaret ettiği ve fiziksel saldırıda bulunduğuna ilişkin şikayette bulunmuştur.

3 Aralık 1997 tarihinde Sarıyer Cumhuriyet Savcısı, Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunarak başvuranı, görevde olan bir polis memuruna saldırmak ve hakaret etmekle suçlamıştır.

9 Şubat 1998 tarihinde başvuran Sarıyer Cumhuriyet Savcısı'na şikayette bulunarak Sarıyer Polis Karakolu'nda gözaltında tutulduğu sırada işkence gördüğünü ileri sürmüştür. İddiasını Adli Tıp Kurumu'nun 16 Aralık 1997 tarihli raporuna dayandırmıştır.

10 Şubat 1998 tarihinde Sarıyer Cumhuriyet Savcısı başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran HADEP (Halkın Demokrasi Partisi) üyesi ve Kürt kökenli olması nedeniyle Sarıyer'de ikamet eden kişilerin kendisine karşı olduklarını belirtmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

24 Haziran 1998 tarihinde İstanbul İnsan Hakları Derneği doktorları, başvuranın polis tarafından gözaltında tutulduğu sırada başına gelenleri doğrulayan bir rapor yayınlamıştır. Başvuranın iddiasının ve tıbbi raporların birbiriyle uyumlu olduklarını belirtmiştir.

21 Aralık 2000 tarihinde şartlı tahliyeye ilişkin bir kanun çıkarılmıştır. Dolayısıyla, 16 Mart 2001'de Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi başvuranın yaralanmasından sorumlu tutulan failler aleyhindeki cezai takibatın askıya alınmasına ve aynı suç sözkonusu suçlularca beş yıl içerisinde yeniden işlenmediği takdirde devam etmemesine karar vermiştir.

10 Şubat 2002 tarihinde Yargıtay, başvuranın sözkonusu karara ilişkin itirazını reddetmiştir. Başvuran, 25 Kasım 2002'de haberdar edilmiştir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİK

Hükümet, başvuranın AİHS'nin 35 § 1. maddesi bağlamında mevcut bulunan iç hukuk yollarını tüketmediğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, polis tarafından gözaltında tutuldukları sırada kötü muamele mağdurları olduklarını iddia eden kişiler hususunda iç hukukun sağladığı çeşitli hukuki, cezai ve idari iç hukuk yolları mevcut olduğunu ve başvuranın, maruz kaldığını iddia ettiği zararın tazmini için başvuruda bulunma şansı olduğu halde bulunmadığını belirtmiştir.

AİHM daha önce benzeri davalarda Hükümet'in ilk itirazlarını incelemiş ve reddetmiş olduğunu yinelemektedir. AİHM sözkonusu davada yukarıda anılan davada vardığı sonuçtan farklı bir sonuca varmasını gerektirecek özel bir durum görememektedir. Bu nedenle, Hükümet'in ilk itirazını reddetmektedir.

AİHM, başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca temelden yoksun olmadığını belirtmektedir. Kabul edilmez olduğuna karar vermek için de gerekçe bulunmamaktadır. Bu nedenle kabuledilebilir olduğu sonucuna varılmalıdır.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin aşağıda kaydedilen 3. maddesinin ihlali yönünde kötü muameleye maruz bırakıldığı hususunda şikayette bulunmuştur:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

A. Tarafların görüşleri

1. Başvuran

Başvuran gözetim altında tutulduğu sırada polis memurları tarafından gözlerinin bağlandığını, dövüldüğünü, kendisine vurulduğunu, tekme atıldığını, bacaklarına sopayla ve copla vurulduğunu ileri sürmüştür. Ayaklarına vurduklarını ve onları ezdiklerini belirtmiştir. Bu nedenle ve sol bacağına darbe aldığı için gözardı edilemeyecek bir süre yürüyemediğini iddia etmiştir. İddialarını desteklemek için tıbbi raporlardaki bulgulara değinmiştir.

2. Hükümet

Hükümet, sözkonusu iddialara itiraz etmiştir. Başvuranın aşırı derecede sarhoş olması, küfür etmesi, bağırması ve etrafındaki kişilere saldırgan tavırlara sergilemesi nedeniyle yakalandığını ileri sürmüştür. Ayrıca başvuranın, kendisini bir kişiye saldırmaktan alıkoyan

polis memuruna saldırmaya başladığını ileri sürmüştür. Polis memuru başvurunu sakınleştirmeye çalışmış ve kendisine karakola kadar eşlik etmesi gerektiğini söylemiştir. Polis arabasına giderlerken başvuran, polis memurunun yakasını tutarak onu sertçe itmiştir. Bunun üzerine polis memuru, başvuranın sağ kolunu geriye doğru kıvrımış ve sağ eline kelepçe takmıştır. Sol eline kelepçe takarken başvuran küfrederek polis memurunun yüzüne vurmuştur. Polis memuru olay yerinde diğer kişilerin yardımı ile başvurunu arabaya binmeye zorlamış ve polis karakoluna götürmüştür. Hükümet aynı gün, burnunda çürükler olduğunu ve dört gün boyunca çalışmasının uygun olmadığını belirten bir tıbbi raporda polis memuruna değinildiğini belirtmiştir. Olay mahallindeki kişilerden alınan ifadelerin, görüşlerini desteklediğini de eklemişlerdir.

Hükümet, başvuruna ilişkin tıbbi raporlardaki bulguları kabul etmiştir. 30 Ekim 2000 tarihinde Adli Tıp Kurumu tarafından yayınlanan tıbbi rapora göre başvuranın aldığı yaraların 1 ve 9 Aralık 1997 tarihleri arasında ortaya çıkmış olduğunu vurgulamıştır. Ancak başvuranın polis tarafından gözaltında tutulma periodu 1 Aralıkta sona ermiş ve aynı tarihte yayınlanan tıbbi raporda hiçbir yaralanma kaydedilmemiştir. Bununla birlikte sözkonusu tarihte başvuranla birlikte gözaltında tutulan kişilerin hepsi polis memurlarının hiçbirinin başvuranı kötü muameleye maruz bırakmadıklarını belirtmiştir.

Hükümet ayrıca dikkatleri, başvuranın polis karakolunda sergilediği tutuma çekmiştir. Belirtilerin ilk önce başvuranın cezaevinde muayene edildiği 9 Aralık 1997 tarihinde ortaya çıktığını belirtmiştir. Başvuranın saldırgan tutumu gözönüne alındığında, belirtilerin daha fazla gözaltında tutulmasını engellemek için polis gözetimi bittikten sonra kendi kendine oluşturulduğunun yüksek olasılık taşıdığını belirtmiştir.

Başvuranın, Cumhuriyet Savcısı'na veya tetkik hakimine, polis gözetimi ardından karşılaştığı ilk makamlar olmaları nedeniyle kötü muamele iddialarını bildirmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ancak başvuran bildirmemiştir. Bunun yerine, 10 Şubat 1998 tarihinde Sarıyer Cumhuriyet Savcısı'na bir dilekçe sunmuştur ve bu, iyi niyetle yaklaştığı görüşünü sarsmaktadır. Cumhuriyet Savcısı'na sunduğu dilekçede başvuranın Sarıyer'de ikamet eden bazı insanların Kürt kökenli olması nedeniyle kendisine karşı olduklarını ve polisin olaya müdahale etme nedeninin de aynı olduğunu – sözkonusu şahıslar ve kendisi arasında meydana gelen çatışma – belirttiğini de eklemiştir. Ancak Hükümet'e göre, bu tamamen başvuranın uydurmasıdır. Dava dosyasındaki tanık ifadelerinin çürüttüğü popüler ancak aldatıcı bir iddiadır.

Son olarak Hükümet, aynı dilekçede başvuranın, sol ayağının polis memurları kendisine vurduğu ve tekme attığı sırada zarar gördüğünü belirttiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte, bu kadar ciddi bir yaralanma geçiren bir kişinin muayene ve tedavi edilmek için on gün beklemesi mantıklı değildir. Sekiz gün, bu kadar ciddi bir yaralanma için çok uzun bir süredir. Bilinç kaybına veya ağır sağlık problemlerine yol açabilmektedir. Fazla sarhoş olması nedeniyle 30 Kasım'daki olaya ilişkin hiçbir şey hatırlayamayan başvuranın nasıl olup da kötü muameleye maruz kaldığını hatırladığını merak etmektedir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM, kişinin sağlık durumu iyi olduğu halde gözaltına alındığı ancak salıverildiği sırada sağlık durumunun bozulduğu durumlarda Devlet'in, sözkonusu yaralanmanın nasıl oluştuğuna ilişkin inandırıcı bir açıklama ve başvuranın özellikle tıbbi raporlarla desteklenen iddialarına şüphe düşürecek deliller sunmakla yükümlü olduğunu yinelemektedir. Aksi takdirde AİHS'nin 3. maddesi uyarınca ciddi bir konu açığa çıkmaktadır.

AİHM delilleri değerlendirirken genel olarak “makul şüphenin ötesinde” kanıt standartını uygulamaktadır. Ancak bu tür bir kanıt, yeterli derecede güçlü, net ve uygun çıkarımların veya benzeri çürütülmemiş maddi karinelerin birarada mevcut olmasından kaynaklanabilmektedir. Söz konusu olayların, gözaltında tuttukları sırada kontrolleri altında bulunan kişilerde olduğu gibi tümüyle veya kısmen yetkili makamların bilgisi dahilinde olduğu durumlarda, gözaltı sırasında meydana gelen yaralanmalar hususunda kuvvetli maddi karineler ortaya çıkacaktır. İspat külfetinin, yetkili makamların tatmin ve ikna edici bir açıklamada bulunmasına bağlı olduğu kabul edilebilmektedir.

Söz konusu davada AİHM, başvuranın polis gözetimine alınmadan önceki gözaltı döneminin başlangıcında tıbbi olarak muayene edilmediğini belirtmektedir. Polis tarafından gözaltında tutulması sona erdikten sonra, 1 Aralık 1997 tarihinde, vücudunda hiçbir kötü muamele izi bulunmadığını belirten Sarıyer Devlet Hastanesi doktoru tarafından muayene edilmiştir. Ancak, 9, 10, 14, 15 ve 16 Aralık 1997 tarihli müteakip muayene ve raporlar, ayağına ve bileklerine darbe aldığını göstermektedir. Başvuranın operasyon geçirmesi gerektiği kesindir. Söz konusu raporlarda görülen bulgular AİHM'nin kanaatine göre başvuranın, dövüldüğüne, bacaklarına tekme atıldığına ve ayaklarına vurulduğuna ilişkin iddiaları ile tutarlılık göstermektedir.

AİHM 1 ve 9 Aralık 1997 tarihli raporların içerdiği bilgilerin çelişik olduğunu belirtmektedir. Hükümet'in 9 Aralık 1997 tarihli rapordaki tıbbi bulgulara itiraz etmediğini ancak yaralanmaların nedenine ilişkin farklı bir görüş ileri sürdüğünü belirtmektedir. Hükümet öncelikle daha fazla gözaltında kalmamak için aynı gün sergilediği saldırgan tutumu gözönüne alarak yaraların başvuranın kendisi tarafından oluşturulmuş olabileceğini açıklamıştır. Yaraların, polis memuruna başvuranın arabaya götürülmesinde yardımcı olan kişilerden kaynaklanmış olabileceğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte başvuranın yakalanabilmesi için polis memurunun uyguladığı kuvvetin, başvuranın etrafındaki kişilere tehditlerde bulunması nedeniyle gerekli olduğunu iddia etmiştir.

AİHM özgürlüğünden mahrum bırakılan bir kişi hususunda bu kişinin tutumunun gerektirmediği şekilde fiziksel kuvvete başvurmanın, insanlık onuru ile bağdaşmadığını ve ilke olarak 3. maddede ortaya konan hakkı ihlal ettiğini yinelemektedir. Ancak yakalanma bağlamında kuvvet kullanımı, özellikle başvuranın kendi tutumundan kaynaklanan durumlarda yaralanmaya neden olsa bile, 3. maddenin kapsamı dışında kalabilmektedir.

Bu bağlamda AİHM başvuranın olay günü sergilediği sorumsuz ve saldırgan tavırlarını ve sarhoşluğunu gözönüne almaktadır. Yakalanması sırasında dört gün boyunca çalışmasının uygun olmadığı rapor edilen polis memurunu yaralayarak karşı koyduğunu gözlemlemektedir. Ancak başvuranın yakalanması ardından tıbbi olarak muayene edilmemiştir. AİHM, Hükümet'in görüşüne göre bu tür bir muayene özellikle görevlilerinden birinin başvuranın yakalanması sırasında kuvvet kullanmak durumunda kalması nedeniyle yetkili makamların atacağı en uygun adım olacağını belirtmiştir. Bu tür bir rapor, başvuranın durumuna katkısı olabilecek üçüncü şahısların hareketlerinin netleşmesini sağlayacaktır.

Bununla birlikte alınan yararların ağırlığını ve niteliğini gözönüne alan AİHM (özellikle başvuranın operasyon gerektirecek ve 15 gün boyunca çalışmasını engelleyecek şekilde sol ayağına aldığı yara), yaraların başvuranın kendisi tarafından oluşturulduğunu inandırıcı bulmamaktadır. Bu nedenle, başvurana hiçbir şiddet uygulanmadığı anlaşılan 1 Aralık 1997 tarihli ilk tıbbi raporun bulgularına önem vermemektedir. Sonuç olarak AİHM Hükümet'in, gözaltı döneminde ortaya çıkan yaralara başvuranın neden olduğuna ilişkin açıklamaları tatmin edici bulmamaktadır.

Bu koşullar altında ve Hükümet'in inandırıcı bir açıklamada bulunmaması nedeniyle AİHM 9 Aralık 1997 tarihli raporda ortaya konan ve diğer tıbbi raporlarla desteklenen belirtilerin, sorumluluğu Devlet'e ait olan muamelenin sonucu olduğu kanısındadır.

Dolayısıyla AİHS'nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 6. ve 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran yetkili makamların, kötü muameleye uğradığına ilişkin iddiaları hususunda etkin bir soruşturma yürütmediğine ve polis memurları aleyhinde başlatılan cezai takibatın daha sonra 4616 No.lu Kanun (şartlı tahliye, adli kovuşturmanın askıya alınması veya mahkeme kararının ifası hakkında kanun) bağlamında askıya alındığına dair şikayette bulunmuştur. Şikayetini, AİHS'nin 6. ve 13. maddelerine dayandırmıştır.

AİHM, sözkonusu şikayetlerin yalnızca aşağıda kaydedilen 13. madde bağlamında incelenmesi gerektiği kanısındadır:

“Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

Hükümet, sözkonusu iddiaya itiraz etmiştir. Mevcut davada yerel makamların, başvuranın kötü muamele iddiaları hususunda etkin bir soruşturma yürüttüklerini belirtmiştir. Sarıyer Cumhuriyet Savcısı, ivedilikle bir hazırlık soruşturma başlatmış ve konuya ışık tutmak için gerekli adımları atmıştır. Başvuranın, sanıkların ve tanıkların ifadelerini dinlemiş ve başvurana ilişkin tıbbi raporları incelemiştir. Müteakiben Sarıyer Sulh Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunarak sözkonusu beş polis memurunu Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesi uyarınca başvurana kötü muamelede bulunmakla suçlamıştır. Hükümet polis memurları aleyhindeki cezai takibatın, 4616 No.lu Kanun'un uygulanmasına bağlı olarak askıya alınmasının, yerel mahkemenin kapsamlı ve yeterli bir soruşturma yürütmemesi nedeniyle başvurableceği etkin bir iç hukuk yolu bulunmadığını göstermediğini ileri sürmüştür.

AİHM 3. madde bağlamında teminat altına alınan hakkın niteliğinin, 13. maddeye ilişkin çıkarımları bulunduğunu yinelemektedir. Kişinin, devlet makamlarınca kötü muameleye maruz bırakıldığına ilişkin itiraz edilebilir bir iddiasını bulunduğu durumlarda, “etkin iç hukuk yolu” kavramı, uygun olduğu hallerde tazminatın ödenmesi ile birlikte şikayet sahibinin, soruşturma usulüne erişimini içine alacak şekilde sorumlu olanların teşhis edilmesi ve cezalandırılmasına yol açan kapsamlı ve etkin bir soruşturmayı gerekli kılmaktadır.

Sözkonusu davada sunulan deliller temel alındığında AİHM sorumlu Devlet'in, AİHS'nin 3. maddesi uyarınca başvuranın gözaltında tutulduğu sırada maruz bırakıldığı kötü muameleden sorumlu olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda başvuranın şikayetlerine, 3. madde ile bağlantılı olarak AİHS'nin 13. maddesi bağlamında “itiraz edilebilir”.

AİHM başvuranın Sarıyer Cumhuriyet Savcısı'na maruz bırakıldığı kötü muamele hususunda şikayette bulunduğunu belirtmektedir. Öncelikle Cumhuriyet Savcısı, suçlanan polis memurları aleyhinde Sarıyer Ağır Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunmuştur. Savcı iddianameyi, başvuranın aldığı yaraların tarif edildiği tıbbi raporlara dayandırmıştır. 16 Mart 2001'de Ağır Ceza Mahkemesi, 4616 No.lu Kanun bağlamında cezai takibatı askıya almıştır. Sözkonusu kanun aynı zamanda suçluların, askıya alma kararından itibaren beş yıl içerisinde aynı türde suçları işlememeleri kaydıyla cezai takibatın devam etmemesini öngörebilmektedir. Başvuran Yargıtay huzurunda karara itiraz etmiştir ancak başarılı olamamıştır.

AİHM, AİHS’de öngörülen hakların teorik ve yanıltıcı değil pratik ve etkin olduğunu yinelemektedir. Bu nedenle mevcut soruşturma türündeki soruşturmalar, sorumlu olanların tespit edilmesini ve cezalandırılmasını sağlayabilmelidir. Ancak, sözkonusu cezai takibat, aleyhlerindeki delillere rağmen şiddet içeren suçların failleri için filli dokunulmazlık sağlayan 4616 No.lu Kanun’un uygulanmasına ilişkin bir sonuç sağlamamaktadır.

Sonuç olarak AİHM, başvuranın davasında uygulandığı şekliyle ceza hukuku sisteminin katı olmadığı ve şikayette bulunduğu türdeki kanuna aykırı fiillerin etkin şekilde önlenmesini temin etmede caydırıcı bir etkisinin bulunmadığı kanısındadır.

Yukarıda anılanlar ışığında AİHM, yine yukarıda kaydedilen cezai takibatın, AİHS’nin 13. maddesinin gereklerini karşılama bakımından kapsamlı ve etkin olarak kabul edilebileceği kanısında değildir.

Bu nedenle sözkonusu madde ihlal edilmiştir.

IV. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, maddi zarar için 10,000 Yeni Türk Lirası (YTL), yaklaşık 5,429 Euro ve manevi zarar için 50,000 YTL (27,146 Euro) tazminat talep etmiştir.

Hükümet sözkonusu taleplere itiraz etmiştir. Başvuranın ilkine ilişkin gerekçe gösteremediğini ve ikinci talebin de haddinden fazla ve kabuledilmez olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM tespit edilen ihlal ve ileri sürülen maddi zarar arasında nedensel bir bağ kuramamaktadır. Bu nedenle talebi reddetmektedir. Bununla birlikte, tespit edilen ihlalleri değerlendiren ve eşit temellere dayanarak değerlendirmede bulunan AİHM başvurana uğradığı manevi zarar için 10,000 Euro ödenmesine karar vermektedir.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran aynı zamanda temsil edilmesine ilişkin masraflar için 7,500 YTL (4,086 Euro) talep etmiştir. Talebini desteklemek için İstanbul Barosu’na 2006 yılı tavsiye edilen ücret tarifesini sunmuştur. Mahkeme masrafları hususunda başka bir tazminat talep etmemiştir.

Hükümet sözkonusu miktara itiraz etmiştir.

AİHM içtihatına göre, gerekli olduğu için yapıldığının ve miktarının makul olduğunun gösterilmesi halinde başvuran mahkeme masraflarının tazminine hak kazanmaktadır. Mevcut davada elinde bulunan bilgileri ve yukarıda kaydedilen kriterleri gözönüne alan AİHM başvurana yasal masraflar için Avrupa Konseyi’nden alınan 850 Euro hariç tutularak 1,500 Euro tazminat ödenmesinin makul olduğu kanısındadır.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna,
2. AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine,
3. AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine,
4. (a) sorumlu Devletin başvurana, kararın AİHS'nin 44 § 2. maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, kararın verildiği tarihte uygulanan oran üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere, aşağıda kaydedilen miktarları ödemesi gerektiğine:

- (i) Manevi tazminat için 10,000 Euro (on bin Euro);
- (ii) Mahkeme masrafları için yasal yardım yoluyla edinilen 850 Euro (sekiz yüz elli Euro) hariç 1,500 Euro (bin beş yüz Euro);
- (iii) Yukarıda kaydedilen meblağlara uygulanabilecek her tür vergi;

(b) Yukarıda kaydedilmiş olan üç aylık sürenin bitiminden ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre yukarıda belirtilen miktarlarda ödenecek basit faizi ödemekle yükümlü olduğuna *karar vermiş*,

5. Başvuranın adil tazmin taleplerinin kalan kısmını *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 12 Haziran 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ÖNER KAYA/Türkiye Davası*

Başvuru No: 9007/03

Strazburg

10 Nisan 2007

OLAYLAR

Başvuran 1965 doğumlu olup İzmir'de ikamet etmektedir.

Evrakta sahtecilik yaptığı suçlamasıyla başvuran 13 Ocak 2000 tarihinde İzmir Emniyet Müdürlüğü yerel şubesinde yakalanarak gözaltına alınmıştır.

14 Ocak 2000 tarihinde hazırlanan duruşma tutanağına göre başvuran gözaltında bulunduğu esnada avukat bulundurma hakkından yararlanmak istememiştir.

Başvuran 14 Ocak 2000'de İzmir Cumhuriyet Savcısı ve Sulh hakimi karşısına çıkarılmış, sulh hakimi adı geçenin tutuklu olarak yargılanmasına karar vermiştir.

Cumhuriyet Savcısı 24 Ocak 2000 tarihli bir iddianame ile başvuran hakkında sahte imza atma ve evrakta tahribat yapma suçlamasında bulunmuştur.

Dava Ağır ceza mahkemesine geçmiş, duruşmalar sırasında başvuran avukatı aracılığıyla temsil edilmiştir.

6 Aralık 2000 tarihinde başvuran bir yıl sekiz ay hapis cezasına çarptırılmıştır.

Başvuran 7 Aralık 2000'de temyize gitmiştir.

18 Nisan 2002'de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın temyiz hakkındaki görüşü başvurana tebliğ edilmemiştir.

Yargıtay 23 Eylül 2002'de ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

AİHS'nin 6 §§ 1. ve 3. maddelerine atıfta bulunan başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünün tebliğ edilmediğinden şikayetçi olmakta, ayrıca gözaltı sırasında avukat bulundurma hakkından yararlanamadığını ileri sürmektedir. Başvuran son olarak yargı sürecinin uzunluğundan yakınmaktadır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünün tebliğ edilmemesi hakkında

Hükümet başvuranın öne sürdüğü şikayetlerini iç hukukta dile getirmediği ve iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle AİHM'den başvuruyu reddetmesi talebinde bulunmaktadır.

Başvuran Hükümetin görüşlerine karşı çıkmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 35 § 1. maddesinde yer alan iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının iç hukuki düzende bir ihlale karşı etkili bir başvuru olanağını sağlama savına dayandığını hatırlatarak, olayların meydana geldiği dönemde ulusal hukukun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünün tebliğ edilmesini öngörmediği ve Hükümetin bu bağlamda başvuranın yararlanabileceği hiçbir başvuru yolunu sunmadığı saptamasını yapmaktadır. Hükümetin itirazı bu bakımdan reddedilmektedir.

AİHM, mahkemeye sunulan deliller ışığında başvurunun bu bölümünün esastan incelenmesi gerektiğini kaydetmektedir. AİHM başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi tespit etmemiştir.

2. Savunma yardımının olmayışı ve yargı sürecinin uzunluğu

Gözaltı sırasında bir temsilci aracılığıyla savunma olanağının bulunmadığı şikayeti ile ilgili AİHM, başvuranın kanunla yetkili kılınmış yasal bir temsilci aracılığıyla Ağır ceza mahkemesi ve Yargıtay önünde savunmasını hazırlama olanağının bulunduğunu hatırlatmaktadır. AİHM ayrıca 14 Ocak 2000 tarihinde hazırlanan ve başvuranın da imzasının yer aldığı duruşma tutanağından adı geçenin gözaltı esnasında savunma hakkından

yararlanma talebinde bulunmadığı saptamasını yapmakta, 6. madde ile güvence altına alınan hakkaniyete uygun yargı kavramının özüne yönelik bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varmaktadır.

Yargı sürecinin uzunluğuna gelince, AİHM dikkate alınacak dönemin başvuranın yakalandığı 13 Ocak 2000 tarihinde başlayıp, Yargıtay kararının alındığı 23 Eylül 2002 tarihinde sona erdiğini not etmektedir. Bu süre iki dereceli yargıda iki yıl sekiz ay on gündür.

Yargı sürecinin toplam süresi ve dava dosyasında yer alan delillerin bütünü ışığında AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesi gereğince «makul süre» sınırının aşılmadığı görüşündedir.

Bu koşullar çerçevesinde, dayanaktan yoksun bulunması nedeniyle AİHM bu şikayetleri AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddelerine uygun olarak reddetmektedir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşüne yazılı karşılık verme imkânının bulunmaması ölçüsünde Yargıtay önünde hakkaniyete uygun bir yargılamanın gerçekleşmediğinden yakınmakta, bu bakımdan AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini öne sürmektedir.

Hükümet başvuranın iddialarına itiraz etmektedir.

AİHM başvuran tarafından öne sürülen benzer bir itirazın incelendiğini ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşüne yazılı olarak karşılık vermenin imkânsız olması ölçüsünde AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığını hatırlatmaktadır (Bkz. Göç-Türkiye kararı no: 36590/97, Abdullah Aydın-Türkiye (no:2) kararı no: 63739/00 10 Kasım 2005, Halis Doğan-Türkiye kararı no: 75946/01 7 Şubat 2006, Tosun-Türkiye kararı no: 4124/02 28 Şubat 2006).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran 10.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

AİHM benzer davalarda yerleşik bulunan içtihadına göre ihlal kararının tespitinin öne sürülen manevi zararın giderilmesi için adil bir tazmini oluşturduğuna itibar etmektedir (Bkz. Kömürcü-Türkiye kararı no: 77432/01 22 Haziran 2006).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM önünde yapmış olduğu yargı giderleri için 2.350 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktara itirazda bulunmuştur.

AİHM hakkaniyete uygun olarak masraf ve harcamalar için başvurana 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Ceza yargı sürecinin hakkaniyete uygunluğu hakkındaki şikayetin *kabuledilebilir*, bunun dışındakilerin *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Başvuranın maruz kaldığı manevi zarar açısından ihlal kararının tespitinin *adil bir tazmini oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 (bin) Euro *ödemesine*;
- b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3.

maddelerine uygun olarak 10 Nisan 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğler

Adalet Bakanlığından:

MİLLETLERARASI TAHKİM ÜCRET TARİFESİ HAKKINDA TEBLİĞ

Konu ve kapsam

MADDE 1 – (1) Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca, taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaz veya tahkim anlaşmasında ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş milletlerarası kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa, hakem veya hakem kurulunun alacağı ücret hususunda bu Tebliğ hükümleri uygulanır.

(2) Hakemlerden birinin, bu Tebliğde düzenlenmeyen herhangi bir nedenle görevinin sona ermesi ile hukukî veya fiilî sebeplerle görevini zamanında yerine getirememesi nedeniyle çekilmesi veya tarafların bu yönde anlaşmaları ile hakemlik yetkisinin sona ermesi durumunda ve konusu para ile değerlendirilemeyen işlerde bu Tebliğ hükümleri uygulanmaz.

Hakemlik ücretinin kapsadığı işler

MADDE 2 – (1) Tebliğde yazılı hakem ücreti, tahkim davasının açıldığı tarihten itibaren nihaî hakem kararı verilmeye kadar yapılan dava ile ilgili iş ve işlemlerin karşılığıdır.

(2) Hakem kararının düzeltilmesi, yorumlanması veya tamamlanması halleri ek ücreti gerektirmez.

Başkanın ücreti

MADDE 3 – (1) Başkanın ücreti, hakemlerden her birine ödenecek hakem ücretinin yüzde on fazlası olarak hesaplanır.

Ücretin kısmen hakedilmesi ve ücret ödenmeyecek haller

MADDE 4 – (1) Hakemlerden birinin veya hakem kurulunun Milletlerarası Tahkim Kanununun 7 nci maddesinin (H) fıkrası uyarınca görevinin sona ermesi halinde, ücret tablosunda yazılı ücretin dörtte birine hükmedilir. (C), (E) ve (F) fıkraları uyarınca görevin sona ermesi hâllerinde hakem ücreti ödenmez.

(2) Milletlerarası Tahkim Kanununun 11 inci maddesinin (C) fıkrasının 1 ve 2 nci bentleri gereğince tahkim yargılamasının sona ermesi halinde ücret tablosunda yazılı olan hakem ücretinin dörtte birine hükmedilir.

(3) Milletlerarası Tahkim Kanununun 13 üncü maddesinin (B) fıkrasının 1, 2, 3, 4, 6 ve 7 nci bentlerinde yazılı hallerden birinin, hakem veya hakem kurulunca taraflara delillerin sunulması hususunda Milletlerarası Tahkim Kanununun 12 nci maddesinin (B) fıkrası uyarınca süre verilmesinden önce gerçekleşmesi halinde ücret tablosunda belirlenen ücretin yarısına, süre verilmesinden sonra gerçekleşmesi halinde ise tamamına hükmolunur.

Davanın konusuz kalması, feragat ve sulhte ücret

MADDE 5 – (1) Anlaşmazlığın, davanın konusuz kalması, feragat veya sulh nedeniyle, hakem veya hakem kurulunca taraflara delillerin sunulması hususunda Milletlerarası Tahkim Kanununun 12 nci maddesinin (B) fıkrası uyarınca süre verilmesinden önce sona ermesi halinde ücret tablosunda belirlenen ücretin yarısına, süre verilmesinden sonra sona ermesi halinde ise tabloda belirlenen ücretin tamamına hükmolunur.

Kısmî kararda ücret

MADDE 6 – (1) Hakem veya hakem kurulunca kısmî karar verilmesi halinde ücret, kısmî karar konusu uyuşmazlığın değerine göre belirlenir.

(2) Kısmî kararın, nihaî karar olarak verilmesi halinde ücret tablosunda yazılı ücretin tamamına hükmedilir.

İptal davası sonucunda hakemin davaya yeniden bakması

MADDE 7 – (1) İptal davasının kabulü halinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya Milletlerarası Tahkim Kanununun 15 inci maddesinin 1 inci bendinin (b), (d), (e), (f), (g) alt bentleri ile 2 nci bendinin (b) alt bendindeki hallerin varlığı sebebiyle kabulü halinde, eski hakemlerden birinin yeniden tayin edilmesi durumunda, ücret tablosunda yazılı ücretin dörtte birine hükmedilir.

Ücretin hakedilme zamanı

MADDE 8 – (1) Hakemlik ücreti tahkim yargılamasının sona ermesi ile hakedilir.

Ücretin paylaşımı

MADDE 9 – (1) Ücret tablosuna göre belirlenecek ücret, Tebliğin 3 üncü maddesi hükmü de gözetilmek suretiyle hakemler arasında paylaşılır.

Ücret tebliği

MADDE 10 – (1) Ücret, davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan Tebliğe göre verilir.

Ücret tablosu

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğe göre verilecek ücretler aşağıdaki ücret tablosuna göre hesaplanır.

ÜCRET TABLOSU

ANLAŞMAZLIK KONUSU DEĞER	ÜCRET
--------------------------	-------

	TEK HAKEM	3 VEYA DAHA FAZLA SAYIDA HAKEM
0 - 500.000,00 TL	%5	%8
500.000,01 - 1.000.000,00 TL.	%4	%5
1.000.000,01 - 2.000.000,00 TL.	%3	%4
2.000.000,01 - 5.000.000,00 TL	%2	%3
5.000.000,01 -	%1	%2

Yürürlük

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ 15 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe girer.

[R.G. 20 Şubat 2009 – 27147]

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından:

ADALET BAKANLIĞINA AİT DEPO VE GARAJLARDA MUHAFAZA EDİLEN MAHCUZ MALLAR İÇİN ALINACAK ÜCRET TARİFESİ HAKKINDA TEBLİĞ

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) İcra dairelerince haczedilen ve Adalet Bakanlığının depo ve garajlarında muhafaza edilen mahcuz mallar için alınacak ücret hususunda bu Tebliğde düzenlenen Tarife hükümleri uygulanır.

(2) Adalet Bakanlığı veya Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfınca mahcuz malların muhafazası için depo ve garajlar açılıncaya kadar, özel depo ve garajlarda da, bu Tebliğde düzenlenen Tarife hükümleri uygulanır.

Hukuki dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ; 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile 17/7/2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunun 105. maddesi ile eklenen geçici 4 üncü maddesi ve 13/7/1987 tarihli ve 19516 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahcuz Malların Muhafaza Edileceği Adalet Bakanlığı Depo ve Garajlarının Çalıştırılmasına Dair Yönetmeliğin 28 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Muhafaza ücretinin hesabı

MADDE 3 – (1) Adalet Bakanlığının depo ve garajlarındaki mahcuz malın muhafaza ücreti, o malın satışa esas alınacak değeri üzerinden günlük binde bir olarak hesap edilir. Ancak yapılacak hesaplamalarda mahcuz malın hacmi iki metre küpün üzerinde ise belirlenecek ücretlere binde bir oranında ilave yapılabilir.

(2) Bu yerlerde muhafaza edilen mahcuz motorlu araçlar için maktu olarak;

- İş makinelerinden 7,00 TL
 - Otobüs ve kamyonlardan 5,00 TL
 - Minibüs, midibüs ve kamyonetlerden 3,70 TL
 - Diğer binek ve yük vasıtalarından 2,70 TL
- günlük ücret alınır.

(3) Ancak, altı aydan sonraki muhafaza süresi için bu ücretler 1/2 oranında uygulanır.

(4) Ücretin hesabında muhafazanın hitam bulduğu gün nazara alınmaz.

Muhafaza ücretinin azami haddi

MADDE 4 – (1) Muhafaza müddeti hitamında bu Tarifenin üçüncü maddesi uyarınca hesap edilecek ücret, mahcuz malın satışa esas alınacak değerinin yüzde otuzunu geçemez. Ancak mahcuz malın takdir edilen değeri dört bin dokuz yüz liranın üzerinde ise, dört bin dokuz yüz liranın üzerindeki meblağ için hesap edilecek ücret, aşan miktarın yüzde onbeşini geçemez.

Muhafaza ücretinin alınması

MADDE 5 – (1) Muhafaza ücreti ilgili icra dairesince muhafaza hitamında bu Tarifeye göre hesap edilip, bu hususta alacaklıdan peşin alınan avanstaki karşılabilir ve bu suretle tahsil edilen ücret en geç onbeş gün içinde Maliye veznesine ilgili icra dairesince yatırılır ve keyfiyet depo ve garaj memurluğuna yazı ile bildirilir.

Yürürlük

MADDE 6 – (1) Bu Tebliğ 24/2/2009 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

[R.G. 20 Şubat 2009 – 27147]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Sağlık Bakanlığından:

2009/1 AÇIKTAN ATAMA KURASI İLAN METNİ

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun Ek-1 inci maddesi (4924 sayılı Kanunla eklenen) ile 15.02.2004 tarihli ve 25374 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Açıktan Kura ile Atanacak Bazı Sağlık Personelinin Atama Esas ve Usullerine İlişkin Yönetmelik" hükümlerine göre Sağlık Bakanlığı ve diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının ihtiyaçları için, Uzman Tabip, Tabip, Diş Tabibi ve Eczacı kadrolarına 09/03/2009 tarihinde kura ile atama yapılacaktır.

A - GENEL ESASLAR

1 - Bu kuraya;

a) Açıktan (ilk defa veya yeniden) atanmak isteyen ve 5371 sayılı Kanun gereği Devlet hizmeti yükümlülüğü bulunmayan Uzman Tabip, Tabip, Diş Tabibi ve Eczacılar,

b) Kamu Kurum ve Kuruluşlarında 657 sayılı Kanuna tabi Devlet Memuru olarak çalışanlar dışındaki diğer statülerde görev yapanlar, başvurabileceklerdir.

c) Kamu Kurum ve Kuruluşlarında herhangi bir statüde sözleşmeli olarak görev yapanların kuraya başvuru tarihi itibarıyla kurumlarından ilişkilerinin kesilmesi gerekmektedir.

2 - Bu kuraya;

a) 657 sayılı Kanuna tabi Devlet memuru olarak Sağlık Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlar,

b) Herhangi bir Sosyal Güvenlik Kuruluşundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanlar, başvuramayacaklardır.

Bu durumda olup; başvuranların başvuruları geçersiz sayılacaktır. Başvurulan sehven kabul edilip kuraya alınmış olsalar bile kuraları ve atamaları iptal edilecektir.

3 - Adayların kuraya müracaat edebilmeleri için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci maddesinde belirtilen şartları taşımaları gerekmektedir.

4 - Devlet memurluğundan çekilen ve çekilmiş sayılanların yeniden atanmalarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 97'nci maddesi dikkate alınır. Bu durumda olanlardan,

PBS' den son başvuru tarihi (27/02/2009) itibari ile engel hallerinin bitimine 1 ay kalmış olanların başvuruları kabul edilecektir.

5 - Sağlık Bakanlığı kadrolarına yerleşen adayların atamalarında, başvuru formundaki adres bilgileri tebligata esas adres olacağından eksiksiz bildirilmesi gerekmektedir.

6 - Devlet memuru olarak atanabilmek için aranan şartlar ile ilan metninde belirtilen şartlara uymayan adayların başvuruları iptal edilecek olup; sehven kura ile yerleştirilmeleri veya atanmaları halinde atamaları iptal edilecektir,

7 - Sağlık Bakanlığı kadroları dışında bir kadroya yerleşenler atamaya esas belgelerini atandıkları kuruma teslim edeceklerdir.

B)KURA TAKVİMİ

1 - Kura başvuruları; www.venipbs.saglik.gov.tr (PBS) internet adresine yapılacak olup, 16/02/2009 Pazartesi günü başlayıp, 27/2/2009 Cuma günü saat 18.00'de sona erecektir.

2 - PBS'den başvuru yapıldıktan sonra aday, başvuru formunu imzalayacak (imzasız formlar kabul edilmeyecektir.) olup; PBS başvuru formunu halen bir Kamu Kurum ve Kuruluşunda görev yapanlar görev yaptıkları birim amirine, diğer adaylar ise notere onaylatıp, en geç 3/3/2009 Sah günü saat 18.00'e kadar Sağlık Bakanlığı Genel Evrak Şube Müdürlüğünde olacak şekilde APS veya kargo ile göndermeleri gerekmektedir. Gönderilen başvuru formlarının vaktinde ulaşmaması halinde sorumluluk Sağlık Bakanlığına ait değildir.

3 - Kura 9/3/2009 Pazartesi günü, daha sonra <http://personel.saglik.gov.tr> internet adresinden ilan edilecek olan yer ve saatte noter tarafından yapılacaktır. Sonuçlar aynı gün <http://personel.saglik.gov.tr> internet adresinde ilan edilecektir.

C) İSTENEN BELGELER

Kura Sonrasında Sağlık Bakanlığı kadrolarına yerleşen adayların;

a) Adli sicil kayıt belgesini,

b) Askerlikle ilişkilerinin olmadığına dair belgeyi (Bakaya durum belgesi gönderenlerin atamaları yapılmayacaktır),

c) Sağlık Raporu (görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmadığını belirten)

d) 6 adet fotoğrafı (son altı ay içerisinde çekilmiş)

e) Kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanuna tabi Devlet Memuru olarak çalışanlar dışında diğer statülerde görev yapmakta iken Bakanlığımız kadrolarına yerleşenlerin kuraya başvurdukları tarih itibariyle kurumlarından ilişkilerinin kesildiğine dair belgeyi,

f) Sağlık Bakanlığı dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmakta iken görevlerinden ayrılmış olanların, en son çalıştıkları kurumlarından alacakları onaylı hizmet cetvelini,

g) Mal bildirim formunu,

En geç 23/3/2009 Pazartesi günü saat 18.00 da Sağlık Bakanlığı Genel Evrak Şube Müdürlüğünde olacak şekilde elden, posta ya da kargo ile göndermeleri gerekmektedir. Gönderilen belgelerin vaktinde ulaşmaması veya eksik olması halinde sorumluluk Sağlık Bakanlığına ait değildir.

DİĞER KURUMLAR İÇİN ÖZEL ŞARTLAR

* ADALET BAKANLIĞI CEZA İNFAZ KURUMLARI VE TUTUKEVLERİ ÖZEL ŞARTLARI

1. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinin (1), (5) ve (6) numaralı alt bentlerindeki şartları taşımak,

2. İlk defa devlet memurluğuna atanacaklar için merkezi sınav tarihinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 40. maddesindeki yaş şartını taşımak ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 114. maddesi kapsamı dışında kalan ve merkezi yerleştirme sonucu atanacak personel hariç olmak üzere merkezi sınav tarihi itibariyle 35 yaşını bitirmemiş olmak,

3. Erkek adaylar için, askerlikle ilgisi bulunmamak veya muvazzaf askerlik hizmetini

yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

4. Güvenlik Soruşturması olumlu olmak,

5. Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı veya bedensel özürlü olmadığını, şaşılık, körlük, topallık, işitme kaybı, çehrede sabit eser, uzuv noksanlığı, kekemelik ve benzeri engeller bulunmadığını Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce bölge hastaneleri olarak belirlenecek Sağlık Bakanlığına bağlı tam teşekküllü devlet hastanelerinden alacakları sağlık kurulu raporu ile belgelemek,

6. Hizmet göreceği sınıfla ilgili özel kanun veya diğer mevzuatta aranan şartları taşımak,

* Münhal Kadrolar listesinde sözleşmeli olarak ifade edilen kadroları tercih edip yerleşen personel 399 sayılı KHK'ye tabii sözleşmeli statüde olacaktır.

[R.G. 18 Şubat 2009 – 27145]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından:

Bakırköy 5. Sulh Hukuk Mahkemesine ait Esas: 2006/1584, Karar: 2008/1845 sayılı dosyasının kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 18 Şubat 2009 – 27145]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MÜNHAL NOTERLİKLER

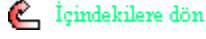
2008 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf Kartal Yedinci Noterliği 13 Nisan 2009, Manisa Birinci Noterliği 20 Nisan 2009 ve Ankara Birinci Noterliği 25 Nisan 2009 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	2008 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1	Ankara Birinci Noterliği	838.775,60 TL.
2	Manisa Birinci Noterliği	928.171,60 TL.
3	Kartal Yedinci Noterliği	1.261.347,77 TL.

Duyuru

17 Şubat 2009 tarih ve 27144 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

- Nükleer ve Radyolojik Tehlike Durumu Ulusal Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,

20 Şubat 2009 tarih ve 27147 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

- Maliye Bakanlığında, 5225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 1)

- Maliye Bakanlığında, 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanuna İlişkin Genel Tebliğ (Seri No: 2), yer darlığı nedeniyle Bülten’e alınamamıştır.

2009 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE DUYURU

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2008 yılı abone bedeli olan 200 TL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 0 312 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2009 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.